

Dokumentationsindsatsen – Civilsamfundet bygger bro

Juni 2016

Dokumentationsindsatsen

Civilsamfundet bygger bro

Juni 2016

Udarbejdet af Oxford Research

For Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

Udlændinge-, Integrations- og
Boligministeriet

Om Oxford Research

Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Alle 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indhold

1. Resumé	3
2. Indledning	6
2.1 Læsevejledning	8
3. Analysens teoretiske og empiriske tilgang	10
3.2 Metode og datagrundlag	16
4. Kvantitative analyser	18
4.1 Karakteristika af nydanskere i undersøgelsen	18
4.2 Nydanskernes foreningsaktivitet	22
4.3 Foreningsdeltagelse, frivillighed og integration - målt på sprog, beskæftigelse, uddannelse og kriminalitet	26
4.4 Foreningsdeltagelse, frivillighed og integration – målt med subjektive integrationsindikatorer	31
4.5 Opsamling på de kvantitative analyser	39
5. Kvalitativ analyse - nydanskernes udbytte af frivilligt arbejde og foreningsdeltagelse	40
5.1 En bro til arbejdsmarkedet	40
5.2 Sociale koder og indblik i dansk sprog og kultur	47
5.3 Netværk og positive sociale relationer	56
5.4 Selvtillid, mening og aktivering af ressourcer	64
6. Konklusion	72
6.1 Resultater af den kvantitative undersøgelse	73
6.2 Resultater af den kvalitative undersøgelse	74
6.3 Samlet konklusion	75
6.4 Undersøgelsens vidensbidrag	78
7. Metode og datagrundlag	80
7.1 Kvantitative data	80
7.2 Kvalitative interview	87

1. Resumé

Denne rapport indeholder resultater og analyser fra Dokumentationsindsatsen under ”Civilsamfundet bygger bro”. Dokumentationsindsatsen er ét af otte initiativer under strategien ”Civilsamfundet bygger bro”.

Dokumentationsindsatsens formål er at undersøge sammenhængen mellem aktiv foreningsdeltagelse, frivilligt arbejde og integration. Sammenhængen er undersøgt ved at teste en overordnet hypotese om, at nydanskernes foreningsdeltagelse og frivilligt arbejde fører til bedre integration for den enkelte nydansker. Hypotesen er endvidere, at jo mere engageret nydanskeren er i foreningslivet, jo bedre integreret er nydanskeren.

Undersøgelsen er baseret på data fra Medborgerskabsundersøgelsen 2014 med spørgeskemabesvarelser fra 1.597 nydanskere med ikke-vestlig baggrund, der samtidig er koblet til registerdata på individniveau. Herudover er der gennemført en kvalitativ undersøgelse blandt virksomheder, U&U vejledere, Jobcenterkonsulenter og nydanskere med i alt 85 kvalitative interview. Undersøgelsen hviler således på et solidt datagrundlag bestående af såvel kvantitative som kvalitative kilder.

Det kvantitative datamateriale er anvendt til en analyse af sammenhængen mellem nydanskernes foreningsdeltagelse og en række indikatorer for integration. Der er fundet statistisk signifikante positive sammenhænge for en række af de integrationsindikatorer, der anvendes i undersøgelsen. Der kan ikke i undersøgelsens kvantitative del påvises en sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og integrationsindikatorerne uddannelse, beskæftigelse og kriminalitet.

Resultaterne af den kvantitative analyse viser endvidere, at jo større engagement i det frivillige foreningsliv, des større sammenhæng er der med de anvendte integrationsindikatorer. Sammenhængen er således stærkere mellem aktiv deltagelse i foreninger og integration end passiv deltagelse og integration og stærkest mellem frivilligt arbejde og integration.

Analysen viser, at typen af forening ikke er afgørende for sammenhængen. Der er således ikke forskel på, om der er tale om en etnisk minoritetsforening eller en idrætsforening målt på de anvendte integrationsindikatorer.

Indikatorer der har positiv sammenhæng med foreningsdeltagelse

- Danske sprogkundskaber
- Oplevet anerkendelse
- Tilknytning til samfundet
- Netværk
- Tillid
- Syn på danske myndigheder

Den kvalitative undersøgelse fokuserer på, hvilket konkret udbytte nydanskere kan opnå ved at deltage i det frivillige foreningsliv. Analysen viser gennem inddragelse af talrige eksempler, at nydanskere kan og ofte selv oplever at få et udbytte af frivilligt foreningsarbejde i forhold til deres syn på samfundsbærende institutioner, deres oplevede inddragelse i sociale fællesskaber og deres oplevelse af egne muligheder for social progression.

Samlet set viser undersøgelsen, at nydanskere oplever, at deres frivillige foreningsengagement **styrker deres muligheder for, og evne til, at agere som samfundsborgere i Danmark**. Det giver samtidig nydanskerne en større oplevelse af tillid og anerkendelse samt tilknytning til samfundet.

De kvalitative fund i undersøgelsen underbygger den overordnede hypotese i undersøgelsen om, at frivilligt foreningsarbejde bidrager til nydanskernes integration i samfundet. Det er således sandsynliggjort, at de sammenhænge, der er fundet kvantitativt mellem foreningsdeltagelse og integration målt på sprog, anerkendelse, tilknytning, tillid, netværk og syn på danske myndigheder, har den kausalretning, at frivilligt foreningsengagement fører til bedre integration. Den alternative forklaringsmodel, at integration i samfundet fører til et større engagement i foreningslivet, kan dog ikke tilbagevises i denne undersøgelse – og det har heller ikke været meningen. Det kan jo også tænkes, at der er kausalsammenhænge, der går begge veje, alt efter situationen.

I undersøgelsen er det blevet tydeliggjort, at der er flere resultater, der peger i retning af, at nydanskernes frivillige arbejde fører til bedre integration. Frivilligt arbejde kan således skabe grobund for en række udviklinger eller skridt på vejen til bedre integration. Disse skridt ses inden for de subjektivt oplevede integrationsindikatorer såsom tillid, anerkendelse og selvværd. I den kvalitative del af analysen er der redegjort for, at disse skridt også kan føre til integration målt på objektive indikatorer såsom uddannelsesniveau, beskæftigelse og danske sprogkunderskaber.

2. Indledning

Denne rapport indeholder resultater og analyser fra Dokumentationsindsatsen under ”Civilsamfundet bygger bro”. Dokumentationsindsatsen er ét af otte initiativer under strategien ”Civilsamfundet bygger bro”. Strategien tager sit udgangspunkt i, at aktiv deltagelse i civilsamfundet medfører aktivt medborgerskab og bidrager til integration i samfundet generelt. Foreningslivet har, ifølge strategien, en vigtig funktion i forhold til at danne og uddanne borgerne i samfundet. Civilsamfundet anses dermed i strategien for at have en vigtig og iboende værdi i sig selv. Antagelsen om, at aktiv deltagelse i form af frivilligt arbejde kan føre til integration, er ikke bevist empirisk. Dokumentationsindsatsen har derfor netop til formål at undersøge sammenhængen mellem aktiv foreningsdeltagelse, frivilligt arbejde og integration.

I denne rapport er sammenhængen mellem nydanskernes frivillige arbejde og deres integration undersøgt ved at teste en overordnet hypotese om, at nydanskernes foreningsdeltagelse og frivilligt arbejde fører til bedre integration for den enkelte nydansker. Hypotesen er endvidere, at jo mere engageret nydanskeren er i foreningslivet, jo bedre integreret er nydanskeren.

Der er i tidligere undersøgelser sat fokus på foreningslivets betydning for nydanskernes integration. Denne undersøgelses vidensbidrag bygger således videre på såvel eksisterende viden som erfaringer.

Der er tidligere i større undersøgelser blevet påvist en sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og integration. SFI har i flere rapporter omtalt denne sammenhæng, men har ikke påvist en kausal sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og integration.¹

Det er også tidligere blevet påvist, at deltagelse i foreningslivet kan bidrage til trivsel og integration. Af større undersøgelser kan nævnes evalueringen af ”Puljen til videreførelse af den frivillige integrationsindsats”, som bekræftede et positivt udbytte for målgruppen i seks organisationer.² Evalueringen viste, at målgruppen for de seks organisationer (DUF, Dansk Flygtningehjælp, Kvininfo, Get2Sport, Team Succes og DGI) vurderede, at de blev bedre til dansk og fik styrkede uddannelses- og jobmuligheder. Evalueringen viste samtidig, at de frivillige i organisationer fik et personligt udbytte ud af at arbejde frivilligt.

En anden nyere undersøgelse, der viser et udbytte for deltagere i foreningslivet, er Center for Ungdomsstudiers rapport fra 2015.³ Rapporten konkluderer, at deltagere (både etnisk danske og

---

¹ Dahl og Jakobsen (2005): *Køn, etnicitet og barrierer for integration*. SFI, København og Fridberg og Skov Henriksen (2005): *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. SFI, København

² Oxford Research (2014): *Evaluering af puljen til videreførelse af den frivillige integrationsindsats*

³ CUR (2015): *De bedste redskaber er de mennesker, der er tilstede*.

nydanskere) i foreningslivet i aldersgruppen 9-16 år for størstedelens vedkommende opnår øget trivsel ved at deltage i det frivillige foreningsliv.

Fælles for disse undersøgelser er, at de primært fokuserer på målgruppen for det arbejde, de frivillige i foreningerne yder.

Hvor disse undersøgelser har fokuseret på, om og hvordan nydanskere deltager i det frivillige foreningsliv, har nærværende undersøgelse som mål at vise, hvad nydanskerne opnår ved at deltage i det frivillige foreningsliv. Målet er at undersøge, om civilsamfundet kan være en vej fra eksklusion til inklusion i det danske samfund for nydanskere, hvor vi vil sondre mellem forskellige grader af deltagelse i det frivillige foreningsliv. Nærværende undersøgelse kombinerer samtidig et stærkt kvantitativt materiale, der giver mulighed for generalisering med et omfattende kvalitativt datamateriale, som er indsamlet netop med det formål at belyse sammenhængen mellem deltagelse i det frivillige foreningsliv og integration.

Undersøgelsen er baseret på data fra Medborgerskabsundersøgelsen 2014 med spørgeskemabesvarelser fra 2.215 respondenter, heraf 1.597 nydanskere med ikke-vestlig baggrund. Disse data er koblet til registerdata på individniveau. Herudover er der gennemført en kvalitativ undersøgelse blandt virksomheder, U&U vejledere, Jobcenterkonsulenter, frivillige organisationer og nydanskere med i alt 85 kvalitative interview. Undersøgelsen hviler således på et bredt datagrundlag bestående af såvel kvantitative som kvalitative kilder.

Datagrundlaget giver mulighed for at danne et øjebliksbillede af sammenhængen mellem foreningsengagement og integration, men det er ikke muligt med sikkerhed at fastslå kausaliteten i de sammenhænge, der identificeres. Undersøgelsen udpeger i stedet, hvilket udbytte nydanskere kan få ved at deltage i det frivillige foreningsliv ved at inddrage data fra nydanskere, der har arbejdet frivilligt. Rapporten indeholder en præsentation af dette datagrundlag. Datagrundlaget analyseres og ligger til grund for de konklusioner, der drages på spørgsmålet om, hvorvidt og hvordan nydanskernes frivillige arbejde bidrager til integration.

2.1 LÆSEVEJLEDNING

Rapporten er bygget således op, at det første, der gennemgås, er analysens teoretiske og empiriske tilgang, der sætter rammen for undersøgelsen, hvorefter selve analysen præsenteres. Begreber som foreningsdeltagelse, frivilligt arbejde og integration afklares, og metode og datagrundlag præsenteres kort. I afsnit 4 og 5 fremlægges analysens resultater med løbende inddragelse af det indsamlede datamateriale. De resultater, der præsenteres, dokumenteres således undervejs. Den kvantitative del af analysen præsenteres før den kvalitative del, da det kvalitative på mange måder bygger oven på de kvantitative resultater, udfolder og udfordrer dem. I Konklusionsafsnittet fortolkes analyseresultaterne, og der konkluderes på resultaternes generaliserbarhed i forhold til undersøgelsens overordnede hypotese. Efter konklusionen gennemgås undersøgelsens metode og datagrundlag mere uddybende.

3. Analysens teoretiske og empiriske tilgang

Undersøgelsen hviler på et bredt funderet og metodisk validt datagrundlag og på en konsistent anvendelse af undersøgelsens nøglebegreber om foreningsdeltagelse og integration. Såvel data som anvendelsen af begreber har betydning for undersøgelsens analyser, resultater og konklusioner. Derfor er det fundet relevant at lægge datagrundlaget og tilgangen til data frem, før selve analysen præsenteres.

I denne rapport undersøges sammenhængen mellem nydanskernes frivillige arbejde og deres integration. Sammenhængen er undersøgt ved at teste en overordnet hypotese om, at nydanskernes foreningsdeltagelse og frivilligt arbejde fører til bedre integration for den enkelte nydansker. Hypotesen er endvidere, at jo mere engageret nydanskere er i foreningslivet, jo bedre integreret er nydanskere. Såvel frivilligt arbejde som integration er begreber, der kan have flere betydninger og konnotationer. I det følgende beskrives undersøgelsens brug af begreberne foreningsdeltagelse, frivilligt foreningsarbejde og integration.

3.1.1 Foreningsdeltagelse og frivilligt arbejde

Undersøgelsen har en bred tilgang til frivilligt foreningsarbejde. Det indbefatter således alle former for frivilligt arbejde i alle typer af foreninger. Frivilligt arbejde for andre organisationer, såsom kommuner eller virksomheder, er ikke en del af undersøgelsens fokus. Undersøgelsen anvender følgende definition på frivilligt arbejde:

Med frivilligt arbejde i foreninger menes nydanskernes frivillige engagement i foreninger herunder f.eks. idrætsforeninger, bolig- og beboerforeninger, frivillige organisationer, etniske minoritetsforeninger m.v.

Hvornår den enkelte nydansker går fra at være aktivt medlem i en forening til at yde frivilligt arbejde i foreningen kan ikke altid klart defineres. I undersøgelsen arbejdes der derfor med en glidende overgang mellem aktiv foreningsdeltagelse og frivilligt foreningsarbejde. Analytisk vil der i undersøgelsen blive skelnet mellem de to former for foreningsengagement.

Det **aktive** medlemskab er kendetegnet ved, at medlemmet deltager i foreningens aktiviteter. Det kan både være møde- og debataktiviteter, hjælpende og støttende aktiviteter samt idrætsaktiviteter og andre fællesskabsorienterede aktiviteter. Det aktive medlem påtager sig ikke ansvar for andet end sin egen deltagelse i foreningen.

Det aktive medlem, der yder **frivilligt arbejde**, påtager sig ansvar i foreningen og kan således betragtes som både deltagende og ydende for foreningen. På den måde indeholder det frivillige arbejde i en forening en dimension yderligere i forhold til de øvrige aktive foreningsmedlemmer. Det frivillige engagement har en positiv betydning for de øvrige medlemmer, der rækker udover almindeligt socialt

samkvem. Et frivilligt arbejde kan eksempelvis være som træner i en idrætsforening, som bestyrelsesmedlem eller som frivillig hjælper i en forening, der yder frivilligt socialt arbejde.

Foreningstype

Foreninger kan typologiseres på flere forskellige måder. Der kan skelnes mellem størrelse, formål eller idégrundlag, medlemstype, geografi, målgruppe med mere. I nærværende undersøgelse er foreningerne typologiseret ud fra deres formål. Foreningens formål giver et overordnet billede af foreningens virke, og foreningerne typologiseres ikke yderligere.

Den typologi, der anvendes i undersøgelsen 'Medborgerskab 2014', anvendes også i nærværende undersøgelse. Typologien underbygges i analysen med eksempler på de enkelte foreningstyper. I tabel 3.1 herunder fremgår en typologi over foreningerne.

Tabel 3.1: Foreningstypologi

Foreningstype	Eksempler
En forening for borgere, der kommer fra samme land som din familie	Palung, Somalisk forening, Kurdisk kvindeforening
Fagforening	3F, FOA, HK, DJØF
Erhvervsorganisation	DA, DI, Landbrug og fødevarer
Dansk politisk parti	Venstre, SF, Socialdemokratiet
Forening vedr. sport og fritid	Fodboldklubber, gymnastikforeninger, skakklubber
Teaterforening, højskoleforening, gammel elevforening, forældreforening, kulturel forening	Teaterforening, højskoleforening, gammel elevforening, forældreforening
Religiøs forening	SUM, Muslimer i dialog, Mosaisk trossamfund
Forening vedr. sygdom eller handicap	Dansk handicapforbund, Psoriasisforeningen
Forening med internationalt sigte	Mellemfolkeligt Samvirke, Læger uden grænser, Verdens skove
Miljø- eller forbrugerorganisation	Dansk Naturfredningsforening, Familie og samfund, Grøn hverdag
Forening vedr. bolig	Lokale boligforeninger, Grundejerforeninger
Pensionistorganisation eller -forening	Ældresagen, Ældremobiliseringen
Brugsen, motorejforening	Coop, FDM
Anden forening	

Foreningstypen har betydning for indholdet i det frivillige arbejde og måden deltager og frivillige er sammen om aktiviteter i foreningen. I evaluering af ”Mangfoldigt Foreningsdanmark”⁴ er et af de analytiske fund, at foreningstypen har betydning for, hvordan medlemmer og frivillige deltager i foreningens arbejde. Konklusionen i evalueringen er, at det har betydning for tilgangen til integration, hvorvidt aktørerne har etniske minoriteter som **målgruppe** for deres aktiviteter, som fx Dansk Flygtningehjælp, eller har dem som **medlemmer**, som fx DGI. Det har betydning, hvorvidt etnicitet er noget, ens aktiviteter har som decideret fokuspunkt og deltagelseskriterie (fx lektiecaféer for nydanske børn og unge), eller hvorvidt etnicitet dybest set er ligegyldigt, bare du fx har sort bælte eller scorer mål. Evalueringen viste, at aktører, der har etniske minoriteter som målgruppe, har vanskeligere ved at få en ligeværdig tilgang med medborgerskab som omdrejningspunkt, da organisation kan komme ind i en rolle som en ”quasi-myndighed” grundet deres udgangspunkt om at hjælpe andre, som har behov for hjælp.

Ligeledes er det vores erfaring fra ovennævnte undersøgelse, at det har betydning, hvorvidt aktørerne samles om **at være og mene noget**, eller om man samles om **at gøre noget** fx forskellen mellem en interesseorganisation og en idrætsforening. I en humanitær interesseorganisation samles man om et værdimæssigt fællesskab – det at ville hjælpe børn og unge, mens man i en idrætsforening mødes om en konkret aktivitet med faste regler for, hvornår man kan være med.

Disse distinktioner er anvendt i den kvalitative del af undersøgelsen, hvor indholdet af nydanskernes frivillige arbejde er i fokus.

3.1.2 Integration

Integrationsbegrebet kan tillægges mange betydninger. I den offentlige debat tales der om flere typer af integration; integration på arbejdsmarkedet, kulturel integration, integration i civilsamfund med mere.

I nærværende undersøgelse tages der udgangspunkt i Integrationslovens paragraf 1⁵, som har følgende ordlyd:

”Lovens formål er at sikre, at nyankomne udlændinge får mulighed for at udnytte deres evner og ressourcer med henblik på at blive deltagende, selverhvervende og ydende medborgere på lige fod med samfundets øvrige borgere i overensstemmelse med grundlæggende værdier og normer i det danske samfund.”

---

⁴ Evaluering af Mangfoldigt Foreningsdanmark, Oxford Research 2013

⁵ Integrationsloven §1: <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=163323>

Undersøgelsen har alle nydanskere, det vil sige alle indvandrere og efterkommere i Danmark, som målgruppe, og en lettere omskrivning giver derfor følgende definition af integration:

Med integration menes, at nydanskere får mulighed for at udnytte deres evner og ressourcer med henblik på at blive deltagende, selverhvervende og ydende medborgere på lige fod med samfundets øvrige borgere i overensstemmelse med værdier og normer i det danske samfund.

Definitionen fastslår, at integration er et udtryk for medborgerskab og nydanskernes evne til at navigere som medborgere i det danske samfund.

Integrationsbegrebet er i undersøgelsen operationaliseret i en række subjektive og objektive indikatorer. De objektive indikatorer er målbare indikatorer som fx kriminalitetsstatus, socioøkonomiske forhold, uddannelsesstatus og tilknytning til arbejdsmarked. Disse indikatorer dækkes i undersøgelsen gennem kvantitative data. Integration kan dog ikke kun måles gennem objektive indikatorer. Der er behov for også at inddrage subjektive indikatorer, som er udtryk for nydanskernes oplevede tilknytning til det danske samfund og deres oplevede deltagelse i samfundet. De subjektive indikatorer er et udtryk for nydanskernes eget indtryk af deres integration i samfundet og kan for eksempel omfatte: oplevet anerkendelse fra det omkringliggende samfund, oplevede muligheder for social opstigen, oplevet tilknytning til lokalsamfundet og oplevet diskrimination eller fravær af samme. De subjektive indikatorer bidrager til at belyse nydanskernes oplevelser af deres muligheder i samfundet samt ikke mindst deres egen vurdering af at være en del af det danske samfund. Det er særligt den del af integrationsparagraffen, der går på at være deltagende, som kan måles med de subjektive indikatorer. Ved at inddrage de subjektive indikatorer er der mulighed for at identificere potentialer og muligheder for integration på arbejdsmarkedet, ligesom de siger noget om integration i civilsamfundet.

Integrationsindikatorer

Definitionen af integration er operationaliseret i følgende indikatorer. I tabel 3.2 fremgår det også, hvilke datakilder der inddrages i afdækningen af de enkelte indikatorer.

Tabel 3.2: Indikatorer på nydanskeres integration

Indikator	Subjektiv/objektiv	Datasampling
Tilknytning til arbejdsmarkedet	Objektiv	Trækkes fra CPR-register
Uddannelsesstatus, herunder tilknytning til uddannelsessystemet	Objektiv	Trækkes fra CPR-register
Nuværende og tidligere kriminalitetsstatus	Objektiv	Trækkes fra CPR-register
Oplevet tilknytning til samfundet	Subjektiv	Survey
Oplevet anerkendelse fra det omkringliggende samfund	Subjektiv	Survey
Oplevet ligebehandling, herunder oplevet forskelsbehandling	Subjektiv	Survey
Oplevet inddragelse i sociale fællesskaber	Subjektiv	Interview
Oplevet tilgang til og opfattelse af offentlige myndigheder	Subjektiv	Interview
Oplevede muligheder for social progression	Subjektiv	Interview
Egen vurdering af danske sprogkompetencer	Subjektiv	Survey
Syn på samfundsbærende institutioner	Subjektiv	Interview
Politisk deltagelse	Subjektiv	Survey

3.1.3 Undersøgelsen som hypoteseafprøvende

Dokumentationsindsatsen har som overordnet hypotese, at nydanskeres deltagelse i foreningslivet og deres frivillige arbejde bidrager til deres integration. Denne hypotese bygger på erfaringer fra foreningslivet og fra resultater fra tidligere undersøgelser, der viser en sammenhæng mellem former

for frivilligt arbejde og integration. I en dansk kontekst er der endnu ikke undersøgelser, der har påvist en kausal sammenhæng mellem frivilligt arbejde og integration. Tidligere medborgerskabsundersøgelser samt SFI's store frivillighedsundersøgelse⁶ viser en sammenhæng mellem frivilligt arbejde og blandt andet uddannelse og politisk deltagelse. Undersøgelserne kan ikke påvise en retning på sammenhængen, men konklusionen i frivillighedsundersøgelsen er, at et højt uddannelsesniveau fører til mere frivilligt arbejde. Sammenhængen vender således modsat den sammenhæng, vi afsøger i nærværende undersøgelse.

Antagelsen om, at engagement i civilsamfundet kan føre til bedre integration, kan genfindes i litteraturen, blandt andet hos sociologen Robert Putnam. I en artikel om social kapital beskriver Robert Putnam sammenhængen mellem social kapital, og hvor godt unge klarer sig på deres uddannelse. Her beviser han empirisk, at i amerikanske stater med høj grad af social kapital klarer de unge sig bedre på deres uddannelse⁷. I sit berømte værk, 'Bowling Alone – The Collapse and Revival of American Community', argumenterer Putnam for, at den sociale kapital i et samfund forbedres, når borgerne indgår i sociale relationer i foreninger, klubber og andre mindre organiserede sociale netværk. Putnam ser blandt andet social kapital som et mål for sociale netværk en person har. Sociale netværk er en forudsætning for at udvikle gensidige tillidsforhold mellem mennesker i et samfund. Disse argumenter fra Putnam kan således underbygge denne undersøgelses overordnede hypotese ved at påpege vigtigheden af sociale forbindelser i forhold til opbygningen af tillid mennesker imellem. Når nydanskere arbejder frivilligt, opbygger de sociale netværk, og ifølge Putnam vil dette bidrage positivt til deres generelle mellemmenneskelige tillid. Øget tillid gavner integrationen ifølge integrationsindikatorerne. Hans argument, om at en høj grad af social kapital er positivt for, hvor godt unge klarer sig på en uddannelse, underbygger ligeledes, at unge bliver mere uddannelsesparate og bedre i stand til at komme igennem deres uddannelse, når de får positive sociale relationer igennem foreninger og frivilligt arbejde.

Når der er en ubekræftet antagelse om, at frivilligt arbejde kan medvirke til bedre integration, kan det også forventes, at denne antagelse findes ude i samfundet – også blandt de informanter, der har bidraget til undersøgelsen. Det giver en udfordring i forhold til den kvalitative dataindsamling. Undersøgelsen er ikke sat i verden for at bekræfte en sådan myte. Undersøgelsens formål er at komme bag antagelsen og afsøge de faktiske sammenhænge mellem frivilligt arbejde, aktiv foreningsdeltagelse og nydanskernes integration. Derfor er der i undersøgelsen anvendt såvel kilde- som metodetriangulering, ligesom selve gennemførelsen af interviewene er tilrettelagt, så der fokuseres på informantens konkrete erfaringer fremfor deres vurderinger.

I metodeafsnittet er det beskrevet, hvilke metodiske greb der er anvendt for netop at afsøge de konkrete faktiske forhold.

---

⁶ Fridberg og Skov Henriksen (2005): *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. SFI, København

⁷ Putnam, Robert (2001): *Social Capital: Measurement and Consequences*, Canadian Journal of Policy Research

3.2 METODE OG DATAGRUNDLAG

Metode og datagrundlag beskrives mere udførligt i afsnit 7 til sidst i rapporten. Dette afsnit giver et kort resumé af hovedpointerne.

3.2.1 Kvantitative data

De kvantitative data består dels af Ankestyrelsens Medborgerskabsundersøgelse 2014, dels af registerdata fra CPR-registret. Populationen består af 2215 respondenter, hvoraf 1597 er indvandrere, flygtninge og efterkommere fra ikke-vestlige lande. Det er de sidstnævnte, der er i fokus i denne rapport. Ved at kombinere data fra Medborgerskabsundersøgelsen og CPR-registret er det muligt at koble svar fra spørgeskemaet sammen med baggrundsdata om personernes integration i Danmark. Denne proces er sket i overensstemmelse med de eksisterende krav i persondataloven og beskyttelse af personfølsomme data, og alle respondenter er anonyme.

I den kvantitative analyse foretages både deskriptive analyser, korrelationsanalyser og logistiske regressionsmodeller⁸ for at kunne sige noget om sammenhængen mellem foreningsdeltagelse og integration samt vurdere styrken og indholdet af denne sammenhæng.

3.2.2 Kvalitative data

De kvalitative data består af i alt 85 kvalitative interview med følgende respondenter:

- 40 nydanskere
- 20 arbejdsgivere
- 10 UU-vejledere
- 10 jobkonsulenter
- 5 interessenter på området

Derudover er der foretaget et fokusgruppeinterview med foreningsnetværket iværksat under 'Civilsamfundet bygger bro', som faciliteres af Oxford Research.

Formålet med de kvalitative interview er at uddybe, udfordre, eksemplificere og detaljere resultaterne fra den kvantitative analyse. Igennem interviewene fås et mere dybdegående indblik i den enkelte nydanskers udbytte af at deltage i frivilligt foreningsarbejde, og hvordan deres frivillige engagement kan bidrage til deres integration. Det giver dermed mulighed for at kvalificere og uddybe betydningen

---

⁸ Se afsnit 7.1 for en uddybning af disse metoder

af frivilligt foreningsarbejde for nydanskernes integration i Danmark fremfor blot at konstatere sammenhængen.

I rekrutteringen af nydanskere er der lagt vægt på at opnå en spredning i alder, køn, år i Danmark, etnisk oprindelse, samt om man er indvanderer eller efterkommer. I undersøgelsen indgår nydanskere fra hele landet, de er mellem 18 og 71 år, der er både mænd og kvinder, og de har været i Danmark imellem 8 måneder og 40 år. Den etniske herkomst varierer mellem sytten forskellige lande, og de laver tre forskellige typer af frivilligt arbejde; frivilligt/socialt arbejde, frivilligt arbejde i idrætsforeninger og frivilligt arbejde i minoritetsforeninger.

4. Kvantitative analyser

Undersøgelsens anden hoveddel udgøres af en kvantitativ analyse. Analysen er foretaget på data fra Medborgerskabsundersøgelsen 2014. Medborgerskabsundersøgelsen er et datasæt bestående af resultaterne af en spørgeskemaundersøgelse gennemført af Danmarks Statistik for Ankestyrelsen i 2014. Datasættet er nærmere beskrevet i kapitel 7.

I det følgende vil sammenhængen mellem foreningsdeltagelse og integration blive analyseret. Kapitlet er bygget op i fire afsnit. De to første afsnit giver en beskrivelse af datagrundlaget og de nydanskere, der indgår i undersøgelsen. I de to efterfølgende analyser præsenteres en statistisk analyse af sammenhængen mellem nydanskernes foreningsdeltagelse og deres integration.

Selve fortolkningen af de sammenhænge, der identificeres i kapitlet, fremgår i konklusionsafsnittet. I nærværende afsnit er det udelukkende de deskriptive statistiske analyser, der præsenteres.

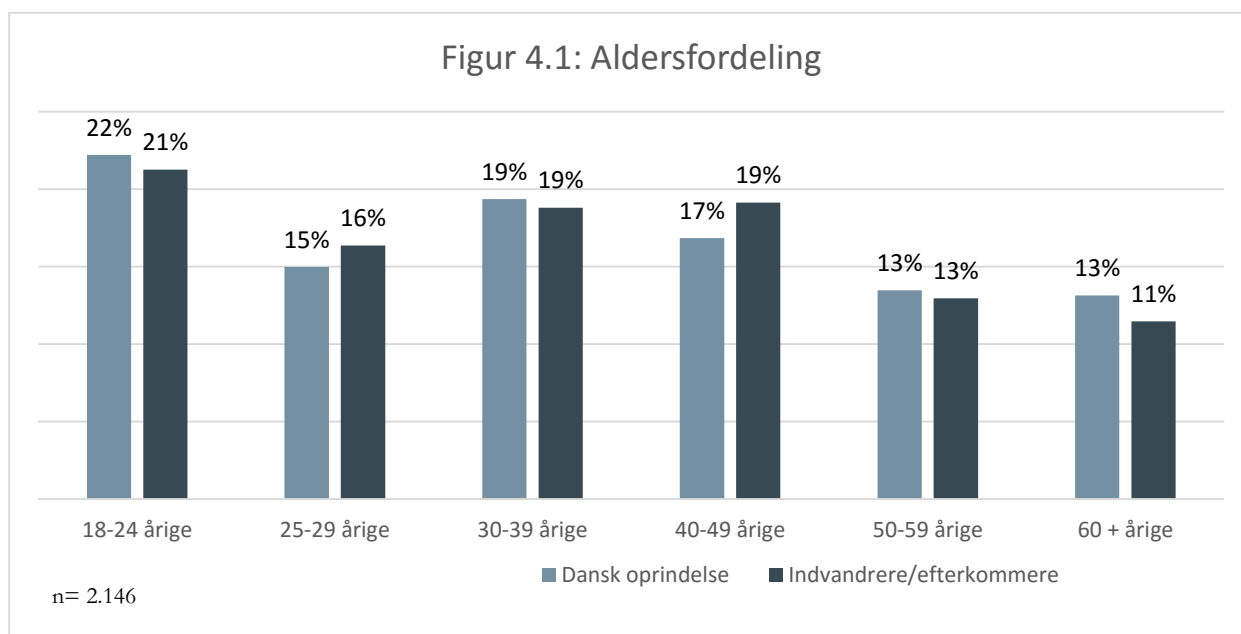
4.1 KARAKTERISTIKA AF NYDANSKERE I UNDERSØGELSEN

I dette afsnit præsenteres de nydanskere, som har besvaret spørgeskemaundersøgelsen, som ligger til grund for medborgerskabsundersøgelsen. Der sammenlignes undervejs med karakteristika for etniske danskere, der har besvaret spørgeskemaet, samt etniske danskere generelt. De fremlagte karakteristika har til formål at beskrive nydanskerne i undersøgelsen.

4.1.1 Køn og aldersfordeling

Spørgeskemaet i undersøgelsen er besvaret af 594 personer med dansk oprindelse og 1.552 indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande. Fordelingen på køn er den samme for begge grupper; 51 % af respondenterne er kvinder, og dermed er 49 % mænd.

I figur 4.1 er vist fordelingen på alder. Der er ingen signifikante forskelle mellem de to grupper af respondenter.

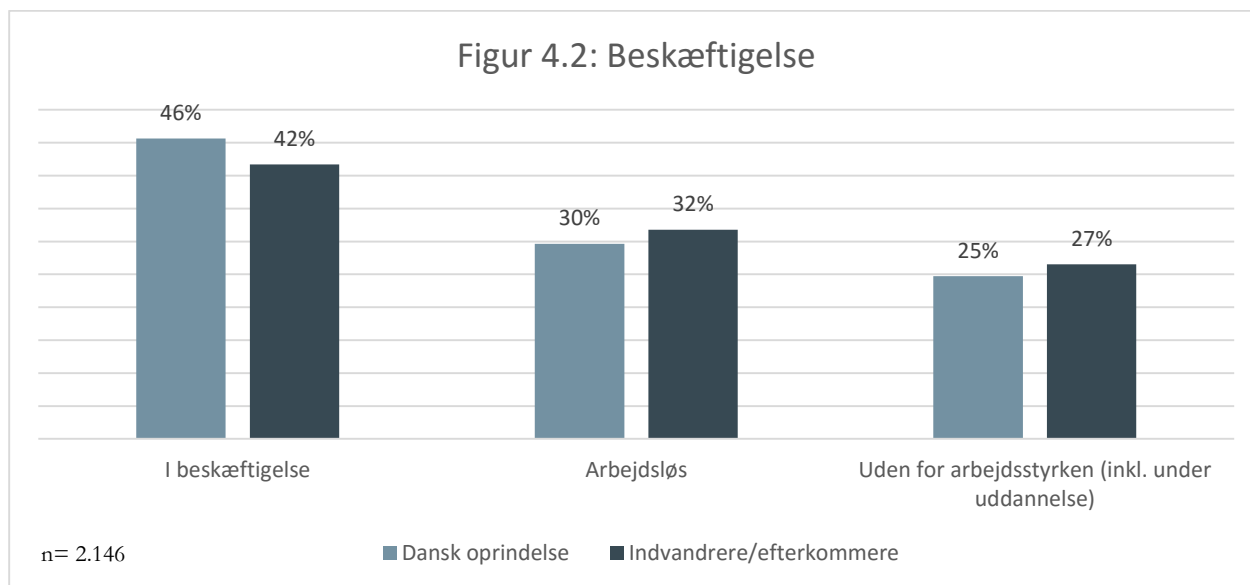

Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

4.1.2 Socioøkonomisk position

Socioøkonomisk position dækker over, om man er i beskæftigelse, under uddannelse, arbejdsløs eller uden for arbejdsstyrken, samt om man har en uddannelse eller er ufaglært.

Figur 4.2 viser fordelingen af nydanskere og etniske danskere på beskæftigelse i undersøgelsen. Der er 42 % af de nydanske respondenter, der er i beskæftigelse, 32 % er arbejdsløse, og 27 % befinder sig uden for arbejdsstyrken eller er under uddannelse.

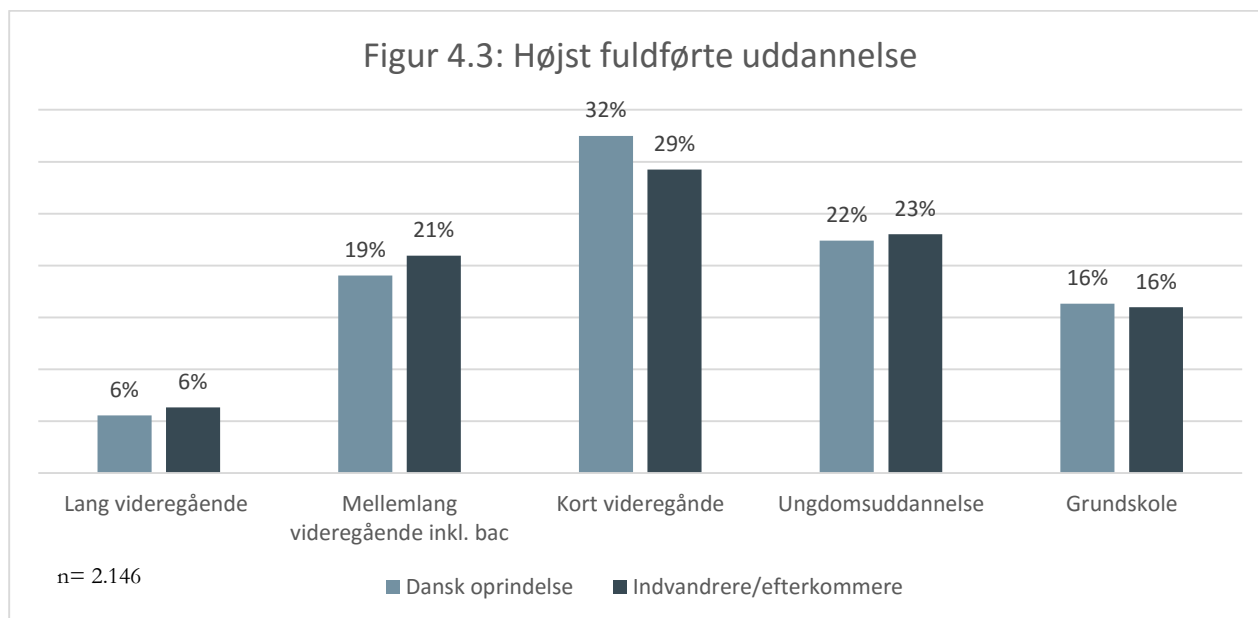

Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

Blandt de etniske danske respondenter er der en anelse flere i beskæftigelse og dermed færre arbejdsløse og uden for arbejdsstyrken inkl. under uddannelse. Dog skal det bemærkes, at der ikke er signifikante forskelle mellem de to grupper. Fordelingen viser, hvordan respondenterne selv har placeret sig i de tre kategorier. Tallene stemmer ikke overens med Danmarks Statistiks opgørelser, hvor gruppen af arbejdsløse er langt mindre, især blandt etniske danskere, men også blandt nydanskere.⁹ Da undersøgelsen har fokus på sammenhængen mellem foreningsdeltagelse og beskæftigelse, har denne skævhed ikke betydning for analysen.

I figur 4.3 vises de to grupper af nydanskere og etniske danskeres fordeling på højest fuldførte uddannelse. Som figuren illustrerer, er den væsentligste forskel mellem hhv. etniske danskere og nydanskere i undersøgelsen, at der er flere etniske danskere med, der har kort videregående uddannelse, sammenlignet med nydanskere. Der er dog en anelse flere nydanskere med en mellemlang uddannelse. Forskellene er ikke signifikante.

⁹ Danmarks Statistik, Registerbaseret arbejdsstyrke (RAS210)

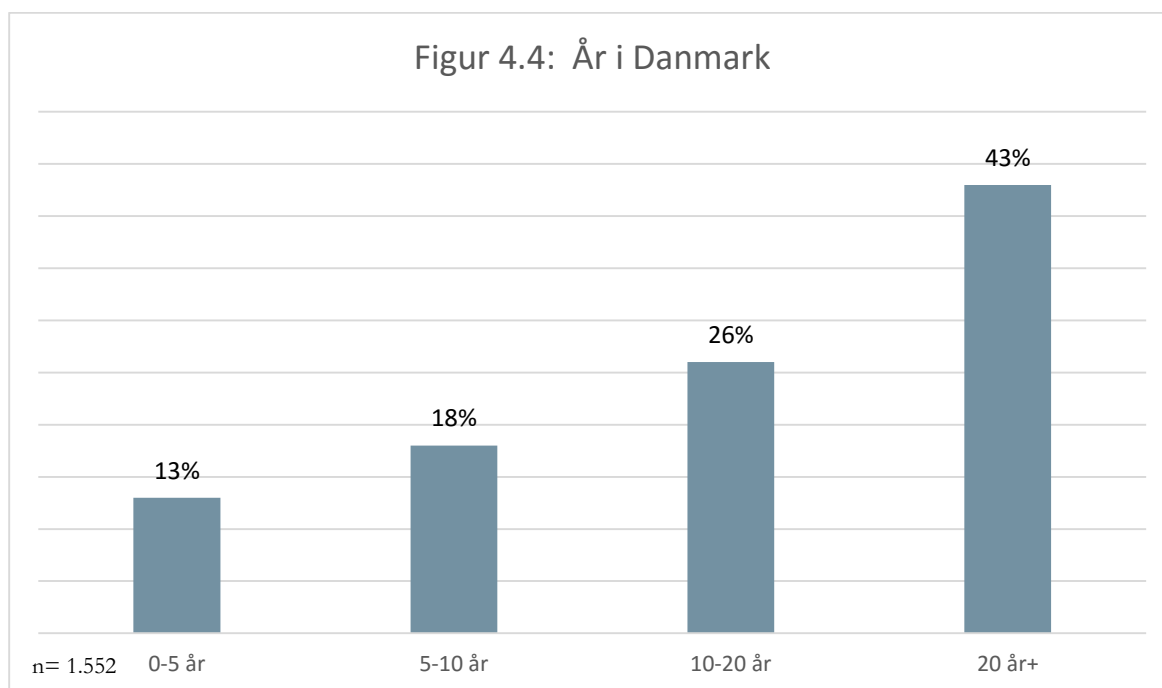
Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

Fordelingen i figur 4.3 stemmer stort set overens med fordelingen i populationen (hele Danmark). Den største forskel mellem stikprøve og population ses ved kort videregående uddannelse, da der kun er knap 5 % af respondenterne i populationen sammenlignet med 32 % i stikprøven, der har en kort videregående uddannelse. Der er til gengæld en større andel af respondenterne i populationen, der højst har gennemført en kort ungdomsuddannelse end i stikprøven. Årsagen til disse forskelle er ukendt. For de mellemlange og lange uddannelser ligner populationen og stikprøven hinanden.¹⁰

4.1.3 Nydanskernes ophold i Danmark

Det er naturligt at formode, at der er en sammenhæng mellem længden af nydanskernes ophold i Danmark og graden af integration. De nydanskere, der er med i undersøgelsen, har været lang tid i Danmark. Hele 69 % har boet i Danmark i mere end 10 år (fig. 4.4). I det følgende kapitel anvendes varigheden af nydanskernes ophold i Danmark som en analytisk variabel, der kan have forklaringskraft i forhold til nydanskernes integration.

¹⁰ Danmarks Statistik (HFUDD10)

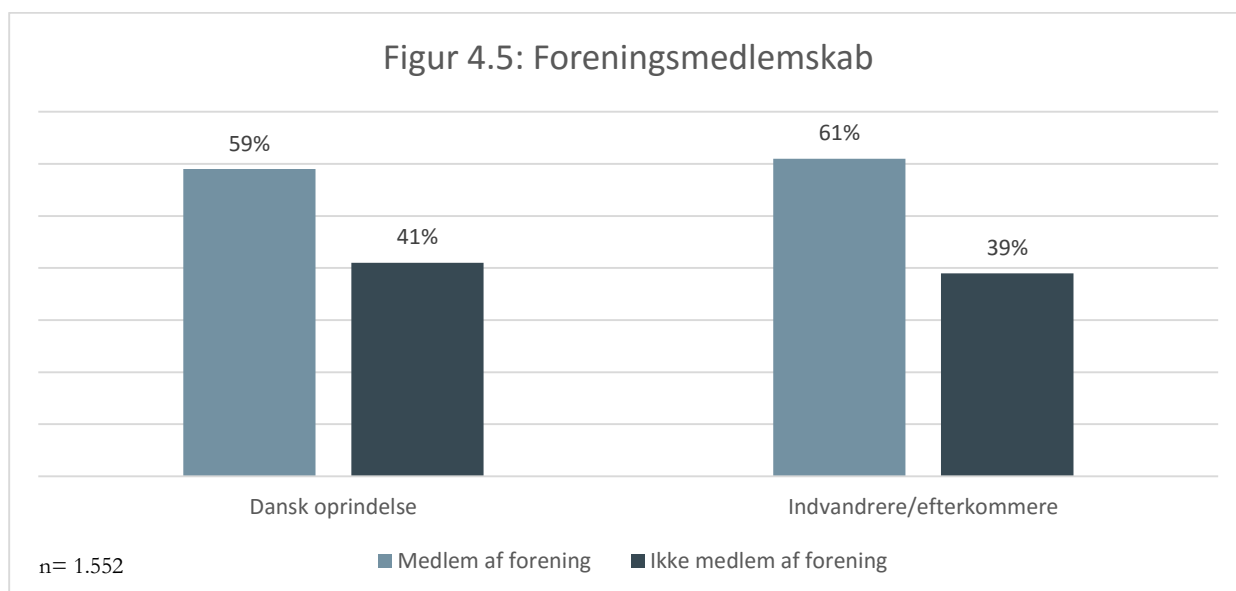
Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

4.2 NYDANSKERES FORENINGSAKTIVITET

I dette afsnit præsenteres nydanskernes foreningsaktivitet og foreningsengagement, samt hvilke typer af foreninger de er medlemmer af. Tallene bliver sammenlignet med etniske danskere. Derudover beskrives nydanskernes type af deltagelse i foreningslivet. Her skelnes mellem at være passivt medlem til at være et aktivt og ydende medlem, der udfører frivilligt arbejde. Foreningsaktivitet er undersøgelsens såkaldte forklarende variable, dvs. at de indgår i vores analyser af sammenhængen mellem integration (der er den afhængige variable) og foreningsaktivitet.

4.2.1 Foreningsaktivitet blandt nydanskere

I spørgeskemaundersøgelsen er der blevet spurgt ind til både nydanskernes og etniske danskernes foreningsaktivitet. Som figur 4.5 illustrerer, er andelen af hhv. nydanskere og etniske danskere, der er medlem af en forening, næsten lige stor. 61 % af de adspurgte nydanskere har svaret 'ja' til, at de er medlem af en forening. Det tal er 59 % for etniske danskere. Der er ingen signifikante forskelle mellem de to grupper.

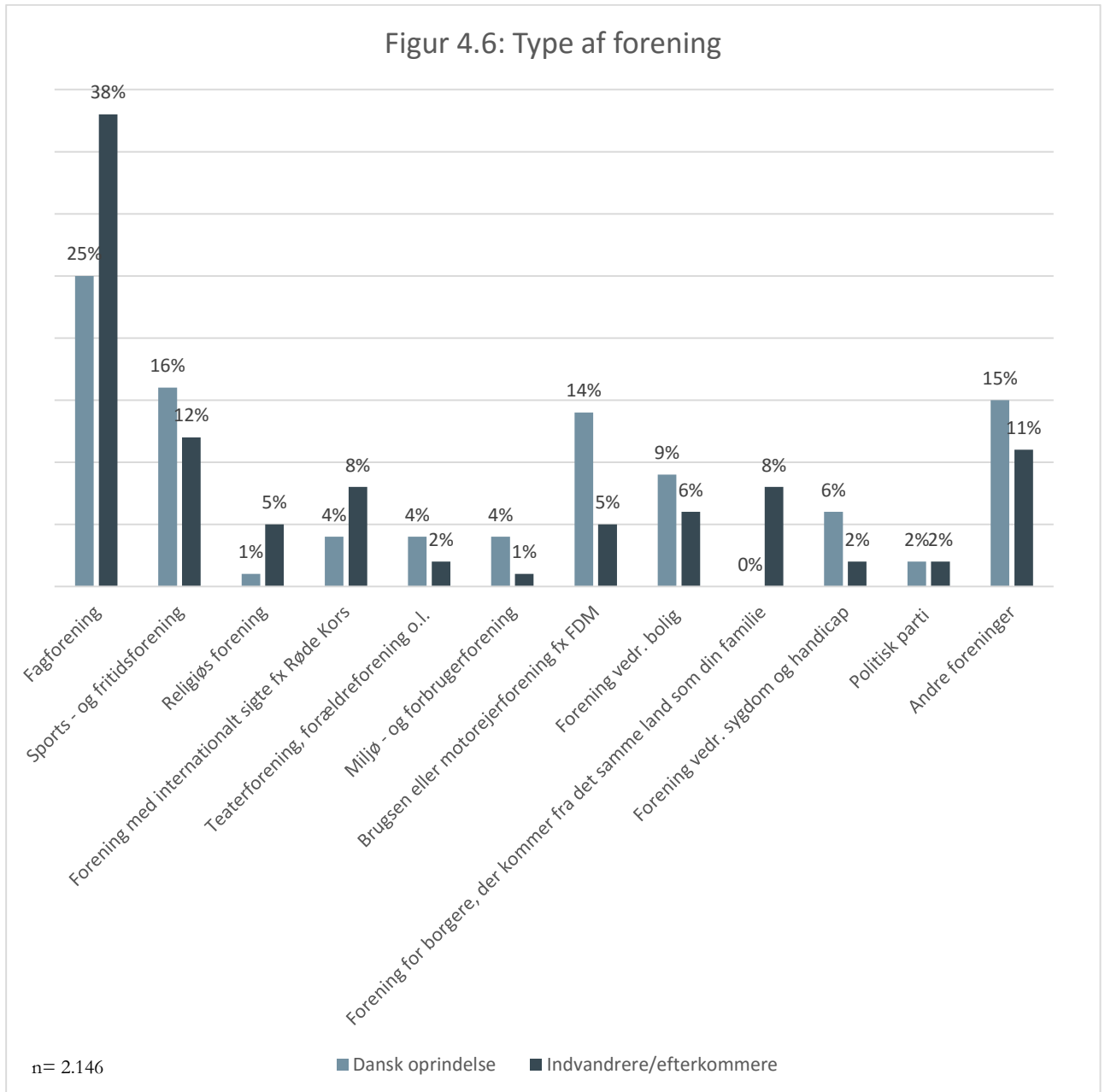
Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

Ses der **nærmere på nydanskerne alene**, så er der ikke overraskende en tendens til, at det er nydanskere, der har været i Danmark i kortest tid (under 5 år), der ikke er medlem af en forening. Blandt medlemmer er der, sammenlignet med ikke medlemmer, færre arbejdsløse og personer uden for arbejdsstyrken, og dermed flere i beskæftigelse og under uddannelse. Der er en ligelig fordeling af ufaglærte og faglærte mellem henholdsvis nydanskere, der er medlemmer og ikke-medlemmer. Der er ingen signifikante forskelle på køn, når gruppen af nydanskere sammenlignes med gruppen af etniske danskere.

Figur 4.6 viser, hvilke typer af foreninger som nydanskere og etniske danskere er medlemmer af. Blandt undersøgelsens respondenter er der en højere andel af nydanskere, der er medlem af en fagforening (38 %), sammenlignet med etniske danskere (25 %). Nydanskere er også i højere grad medlem af en minoritetsforening (13 %) samt i en forening med et internationalt sigte fx Røde Kors (8 %).

Figur 4.6: Type af forening

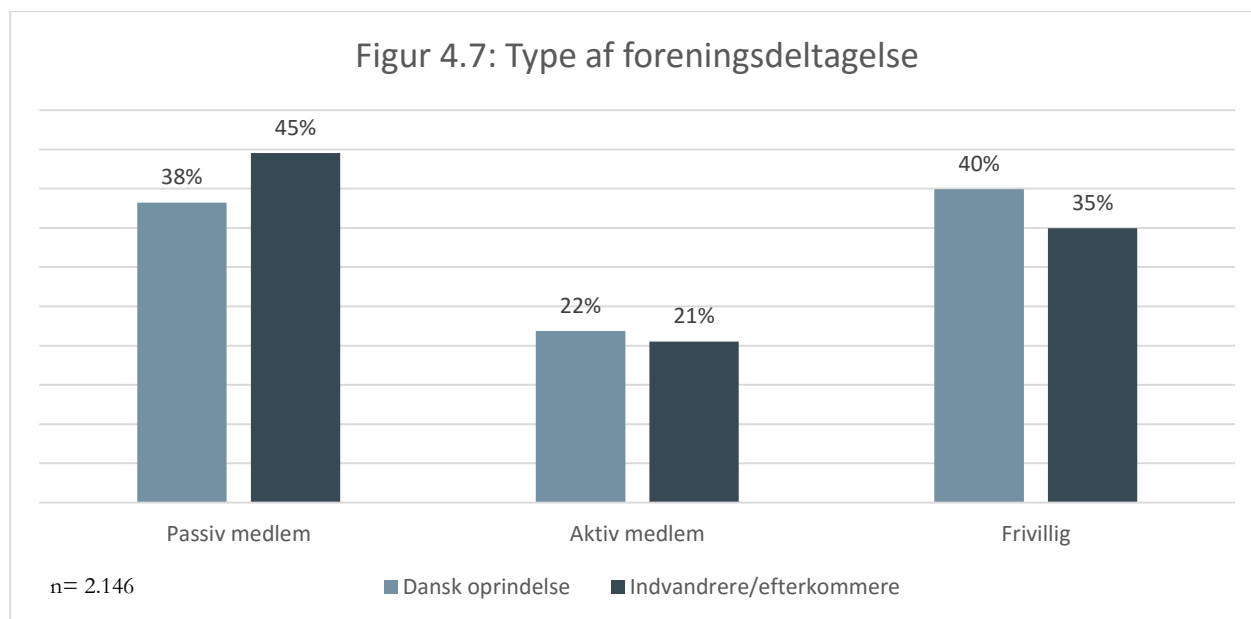
Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

Ser man på aldersfordelingen inden for medlemmer af en fagforening, viser det, at den største andel af nydanskere i fagforening er blandt de unge i alderen 18-24 år. I sports- og fritidsforeningerne er det

de unge nydanskere i alderen 18-24 år, der oftest er medlem. Inden for etniske minoritetsforeninger er det primært voksne nydanskere i alderen 30-49-årige, der er repræsenteret. For både nydanskere og etniske danskere er der en overvægt af mænd, der er foreningsaktive. Og det gælder på tværs af alle de større foreningstyper. Ser man på uddannelsesniveaue, er den største andel af højt uddannede nydanskere i foreninger med internationalt sigte, religiøse foreninger og foreninger med fokus på miljø og forbrugere. Der skal i sammenligningen tages det forbehold, at stikprøven for de etniske danskere er behæftet med en høj grad af usikkerhed, da den er forholdsvis lille og derfor ikke nødvendigvis repræsentativ.

4.2.2 Tre opdelinger af foreningsdeltagelse

Gruppen af nydanskere og etniske danskere, der er medlem af en eller flere foreninger, kan inddeles yderligere i hhv. passive, aktive og frivillige. Opdelingen er sket på baggrund af respondenternes svar i medborgerskabsundersøgelsen. De tre opdelinger illustrerer tre forskellige grader af deltagelse i civilsamfundet fra en mere passiv medlemsposition til en aktiv og ydende funktion. I figur 4.7 ses fordelingen på de tre inddelinger.

Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

Som figuren illustrerer, er 45 % af nydanskerne passive medlemmer af en forening. Det betyder, at de ikke deltager i møder eller aktiviteter i foreningen. 21 % af nydanskerne er aktive i deres foreninger, mens 35% af nydanskerne arbejder frivilligt i en eller flere foreninger. På tværs af de tre grupper er der en tendens til, at der er en højere andel af mænd blandt aktive medlemmer,

sammenlignet med andelen af mænd, der henholdsvis er passive eller frivillige. Der er mange passive medlemmer blandt de unge i aldersgruppen 18-24 årige, hvorimod der er en højere andel af de 30-39 årige, der udøver frivilligt arbejde. Blandt de frivillige er der en højere andel af de nydanskere, der kun har været kort tid i Danmark i.e. under 5 år.

4.3 FORENINGSDELTAGELSE, FRIVILLIGHED OG INTEGRATION - MÅLT PÅ SPROG, BESKÆFTIGELSE, UDDANNELSE OG KRIMINALITET

I det følgende afsnit analyseres sammenhængen mellem nydanskernes foreningsdeltagelse og frivilligt arbejde og integration. Integration er i dette kapitel defineret ud fra det, vi betegner som hårde integrationsindikatorer, der er målt ved:

- Tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelse
- Højest fuldførte uddannelse, dvs. om man er faglært eller ufaglært
- Kriminalitet, dvs. om man har en betinget eller ubetinget dom
- Hvor godt nydanskeren oplever, at han/hun kan tale og forstå dansk

Data er baseret på både registerdata fra Danmarks Statistik samt spørgsmål fra medborgerskabsundersøgelsen. Indikatorerne betegnes som hårde indikatorer, da de for de tre førstes vedkommende er målbare ud fra en objektiv skala. Vi har valgt at tage danskkundskaber med i dette afsnit, da disse i vid udstrækning også kan vurderes objektivt. Det skal dog nævnes, at det er nydanskernes selvvalgte sprogekundskaber. Det vil sige, at sprogekundskaberne på trods af, at de reelt er objektive, er målt subjektivt. Sprog, uddannelse, beskæftigelse og kriminalitet/lovlydighed er samtidig de indikatorer, der aktivt arbejdes med som integrationsindikatorer. Det kommer eksempelvis til udtryk i den seneste revision af integrationsloven fra juni 2016, hvor netop sprog, uddannelse og beskæftigelse samtænkes i den nye integrationsgrunduddannelse.¹¹

At være integreret sættes i denne kvantitative delanalyse lig med, at man som nydansker er i beskæftigelse eller under uddannelse, at man har en lang-, mellemlang- eller kort videregående uddannelse, at man ikke har udøvet kriminalitet, samt at man vurderer sig selv som god til dansk. Hvis man er arbejdsløs, uden for arbejdsstyrken, ufaglært, har en kriminel baggrund eller vurderer sig selv som dårlig til dansk, anses det i denne undersøgelse for at være tegn på manglende integration i det danske samfund.

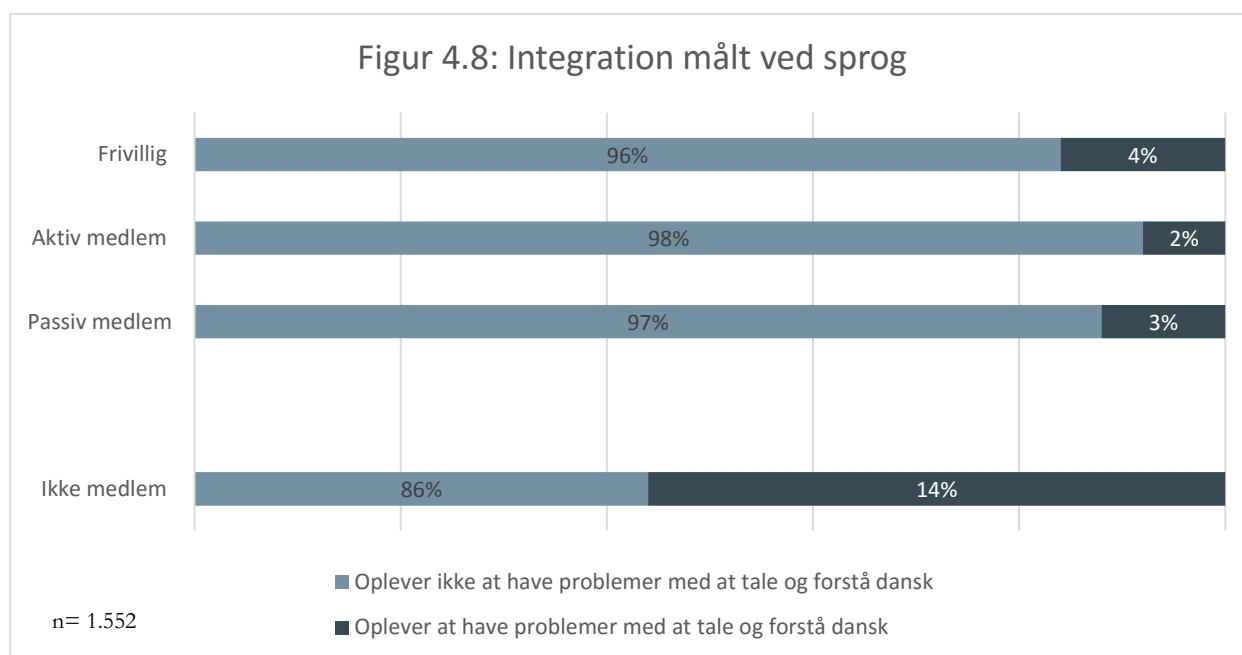
Udover at se på sammenhængen mellem det at være frivillig og foreningsaktiv og integration, deles analyserne op i en række delanalyser, der kan berige med yderligere viden til undersøgelsen. I nærværende kapitel undersøger vi, hvad sammenhængen er mellem at være medlem af en forening eller ej og integration målt på hårde integrationsindikatorer; om sammenhængen er påvirket af, hvor

¹¹ Lov om integrationsgrunduddannelse af 8. juni 2016. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=181798>

længe man som nydansker har været i Danmark; samt om det spiller en rolle for graden af integration, at man er hhv. passivt eller aktivt medlem af en forening, eller at man decideret udøver frivilligt arbejde i en forening.

4.3.1 Graden af integration blandt undersøgelsens nydanskere

Figur 4.8 viser graden af integration målt ved det danske sprog, fordelt på nydanskere, der hhv. er medlem og ikke-medlem af en forening. Generelt vurderer undersøgelsens nydanskere sig som gode til at tale og forstå dansk. Blandt medlemmer er det 97 % af respondenterne, der svarer, at de ikke har problemer med sproget. Dette tal er 86 % blandt ikke-medlemmer.

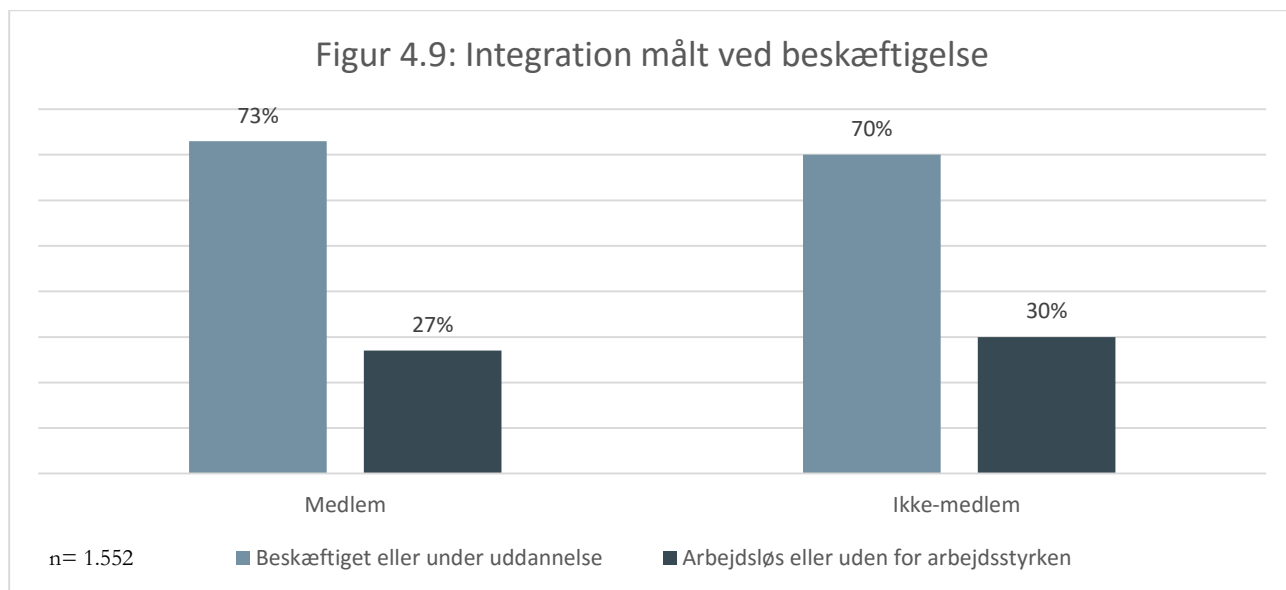

Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014 og CPR-registret

Der er signifikante forskelle mellem dansk kundskaberne blandt de, der er medlemmer, og de der ikke er medlemmer af en forening ($p < 0.0001$). Der er altså signifikant flere ikke-foreningsaktive nydanskere, der oplever at have problemer med at tale og forstå dansk (14 %) sammenlignet med nydanskere, der er foreningsaktive. Det vil sige, at der kan påvises en sammenhæng mellem det at være foreningsaktiv og integration målt på dansk kundskaber. Der er ingen signifikante forskelle mellem de tre typer af medlemskab og sproglige egenskaber.

Ser man på integration ud fra, om man har et job eller er under uddannelse – eller ej, viser figur 4.9 fordelingen i forhold til foreningsaktivitet. Blandt nydanskere, der er medlem af en forening, er der 73

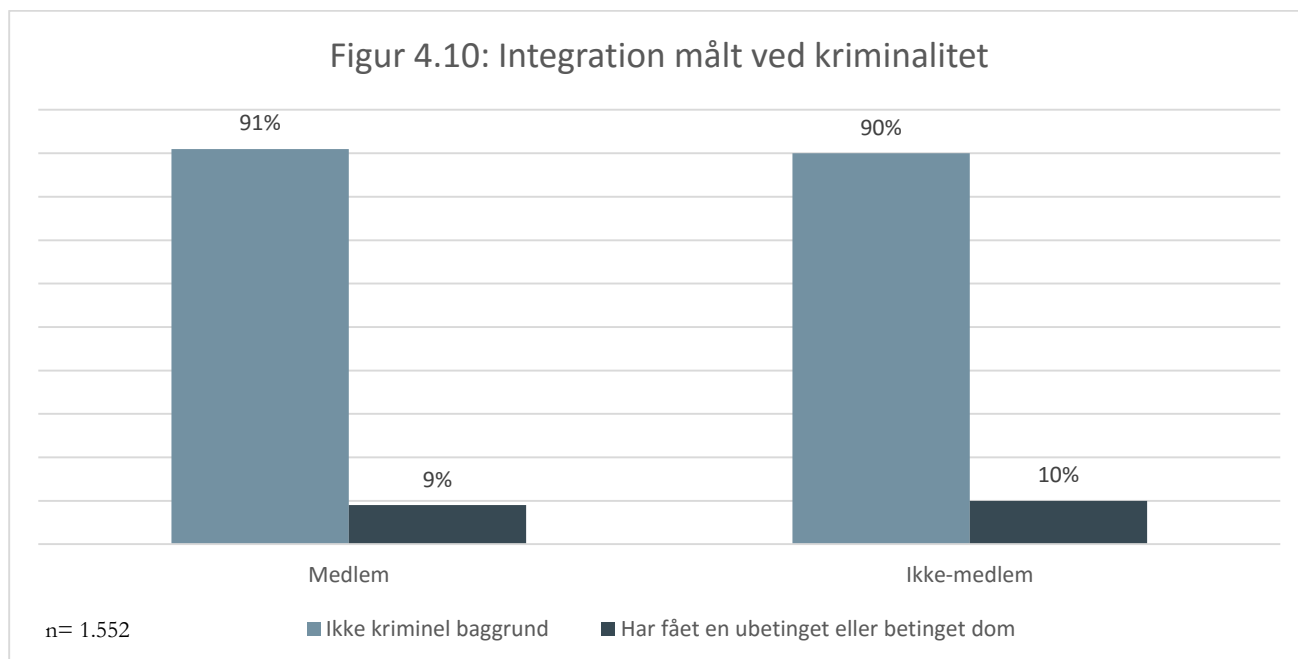
%, som er i beskæftigelse eller under uddannelse. Dette tal er 70 % blandt ikke-medlemmer. Dog skal det understreges, at forskellene ikke er statistisk signifikante.

Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014 og CPR-registret

Blandt den ældre gruppe af nydanskere på 60+ er der blandt ikke-medlemmer en lidt anden fordeling. Her ser man en 60/40 fordeling, dvs. 40 % er uden for arbejdsstyrken eller arbejdsløse. Denne gruppe omfatter også pensionister og studerende. Blandt de ældre nydanskere, der er medlem af en forening, er det blot 30 %, der er uden for arbejdsstyrken eller arbejdsløse. Vi finder ingen forskelle i forhold til, om man har en uddannelse eller er ufaglært.

I undersøgelsen benyttes også kriminalitet som et mål for integration. Det anses som et plus for integrationen, hvis man ikke står registreret for en betinget eller ubetinget dom i registre. I figur 4.10 er vist andelen af ikke-kriminelle og kriminelle i forhold til medlemskab af en forening.

Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014 og CPR-registret

Figuren viser også, at der ikke er den store forskel i integration målt på kriminalitet, når man sammenligner nydanskere, der er medlem af en forening og ikke-medlemmer. Forskellen er ikke signifikant, og der er heller ingen signifikante forskelle, når der ses på tværs af de tre typer af foreningsmedlemskab.

4.3.2 Foreningsaktivitet og sprog hænger sammen

Dét primære formål med nærværende undersøgelse er at påvise, hvilken sammenhæng der er mellem foreningsdeltagelse blandt nydanskere og integration. I det følgende afsnit fremvises resultaterne af den analyse. Det er muligt at undersøge sammenhængen ved hjælp af en logistisk regression. På baggrund heraf udregnes en odds ratio, der er sandsynligheden for, at en 'hændelse' indtræffer, hvis man 'eksponeres' for noget. Det vil sige, at det er et mål for sandsynligheden for at være integreret, hvis man er foreningsaktiv – og vice versa (boksen nedenfor viser, hvordan odds ratio udregnes).

Ser man på sammenhængen mellem medlemskab af forening og integration fordelt på de fire hårde integrationsindikatorer, finder vi, at medlemskab blandt nydanskere er positivt og signifikant associeret med deres selvvaluerede evne til at tale og forstå dansk ($p < 0.0001$). De tre andre indikatorer vedr. beskæftigelse, uddannelse og kriminalitet er ikke signifikante. Da undersøgelsen er et

øjebliksbillede af sammenhængen mellem foreningsdeltagelse og integration, er det ikke muligt at se, om de nydanskere, der i dag er i uddannelse og beskæftigelse, tidligere har arbejdet frivilligt.

Medlemskab af en forening har sammenhæng med nydanskernes selvvaluerede evne til at kunne forstå og tale dansk. Da studiet er et såkaldt tværnsnitsstudie, er det ikke muligt at udtale sig om den kausale 'vej', det vil sige, om det er integration, der går forud for foreningsaktivitet, eller om det er foreningsaktivitet, der går forud for integration.

Odds ratio for sammenhængen mellem foreningsdeltagelse og sprog er værd at fremhæve. Nydanskernes sprogkundskaber er delt op i to grupper hhv. i dem, der har svaret i høj grad/i nogen grad til spørgsmålet omkring problemer med dansk og i dem, der har svaret i mindre grad/slet ikke. Odds ratio for sammenhængen er cirka 4, hvilket betyder, at hver gang én nydansker, der ikke er medlem af en forening, svarer, at han/hun er god til dansk, er der over 4 nydanskere, der er medlem af en forening, som svarer tilsvarende. Sammenhængen ændrer sig ikke, hvis man justerer for, hvor længe man har boet i Danmark.

Beregning af odds ratio (OR)

Odds ratio (OR) er et ofte anvendt mål for at udregne sandsynligheden for sammenhængen mellem en eksponering fx foreningsliv og en anden variabel fx integration. Hvis OR for en given gruppe er større end 1, er der flere, der har svaret ja til spørgsmålet end referencegruppe (som her er ikke medlemmer, der ikke er integreret). Hvis OR er mindre end 1, er der færre, som har svaret ja.

	Integreret fx god til at tale og forstå dansk	Ikke integreret
Medlem af forening (eksponeret for foreningslivet)	A	B
Ikke-medlem af forening (altså ikke eksponeret for foreningslivet)	C	D

$$\frac{A * D}{C * B} = OR$$

4.3.3 Typer af foreningsdeltagelse og integration

Som led i undersøgelsen af sammenhængen mellem foreningsdeltagelse og integration er hypotesen, at type af medlemskab indvirker på graden af integration. Det at være passivt medlem forventes ikke at hænge lige så stærkt sammen med integration som det at være aktivt og ydende medlem. Denne hypotese kan ikke bekræftes med det foreliggende datagrundlag. Der er ingen signifikante sammenhænge mellem type af medlemskab og de fire hårde integrationsindikatorer.

4.3.4 Hvilken rolle spiller type af forening?

Udover at finde en sammenhæng mellem medlemskab af en forening og integration, er det relevant at kigge nærmere på, om sammenhængen er forskellig i forhold til, hvilke typer af foreninger man som nydansker er medlem af.

Ser man på nydanskere, der har markeret, at de er medlemmer af en forening for borgere, der er fra familiens hjemland (etnisk minoritetsforening), er der en svag tendens til ($p < 0.10$) til, at de i mindre grad er kriminelle, sammenlignet med dem, der ikke er medlem af denne type forening. Nydanskere, der er medlem af en religiøs forening, har i højere grad en uddannelse, sammenlignet med dem, der er medlem af andre foreninger ($p = 0.05$). Og ser man på sprog, er det nydanskere, der er medlemmer af fagforeninger, sportsforeninger og internationale foreninger, der har signifikant bedre selvvaluerede sprogkundskaber sammenlignet med de nydanskere, der er medlemmer af andre typer af foreninger.

4.4 FORENINGSDELTAGELSE, FRIVILLIGHED OG INTEGRATION – MÅLT MED SUBJEKTIVE INTEGRATIONSINDIKATORER

I det følgende kapitel inddrages subjektive indikatorer for integration. Til at måle de subjektive indikatorer anvendes nydanskernes besvarelser på en række spørgsmål i spørgeskemaundersøgelsen. Det er spørgsmål vedrørende tilknytning til, engagement i og tillid til det danske samfund og er mål på:

- Tilknytning til det danske samfund
- Grad af politisk deltagelse i samfundet
- Tillid til andre mennesker
- Andel af venner med indvandrerbaggrund /dansk baggrund

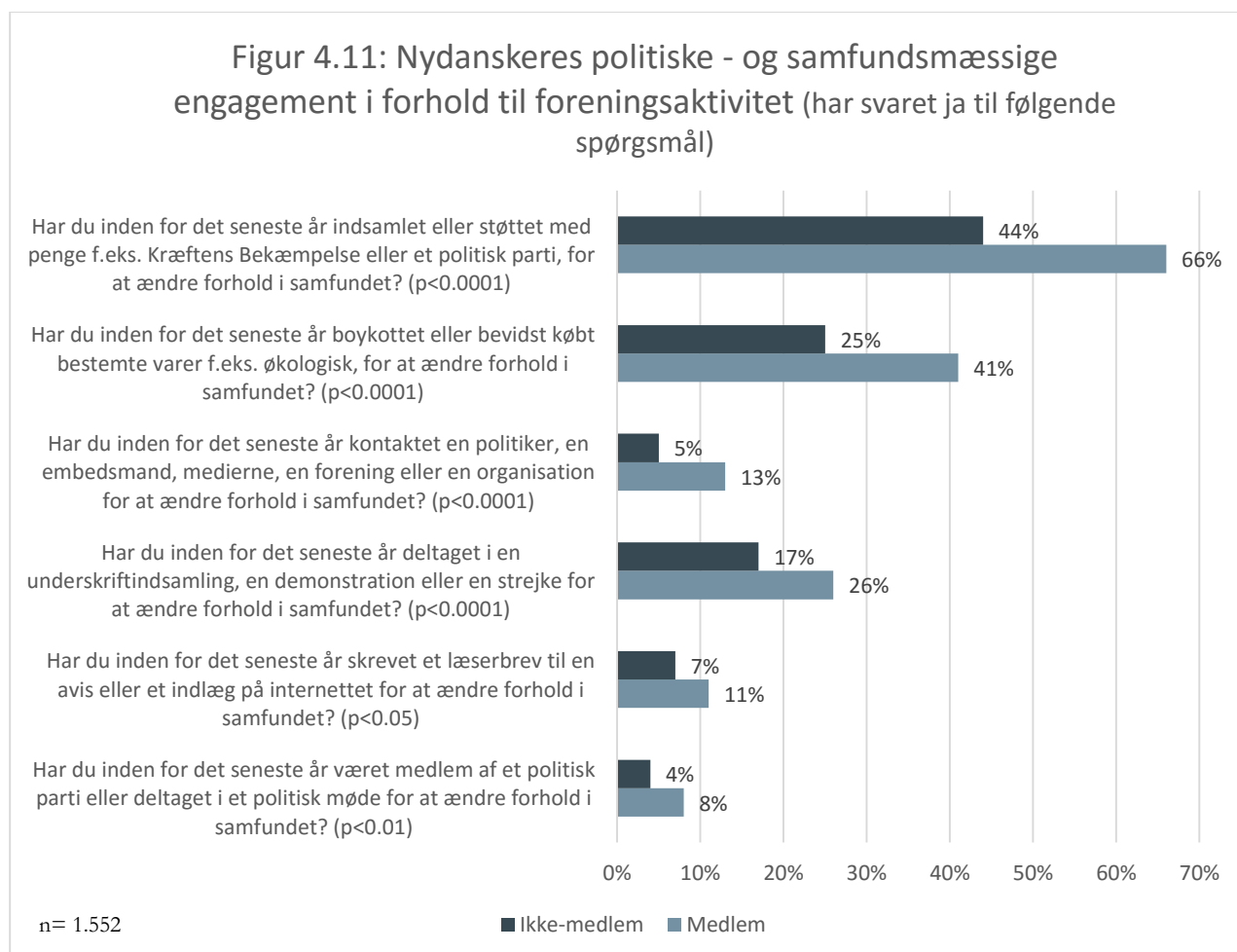
Integration handler her om nydanskernes oplevelse af mulighed for social progression, herunder at man føler sig tilknyttet Danmark, og at man har tillid til andre danskere og til de danske institutioner.

På lige fod som i afsnit 4.3 ses der på sammenhængen mellem nydanskernes medlemskab af forening og integration. Dertil undersøges det, hvilken rolle det spiller at være hhv. passiv, aktiv og frivillig, samt om type af forening indvirker på graden af integration.

4.4.1 Politisk og samfundsmæssig deltagelse

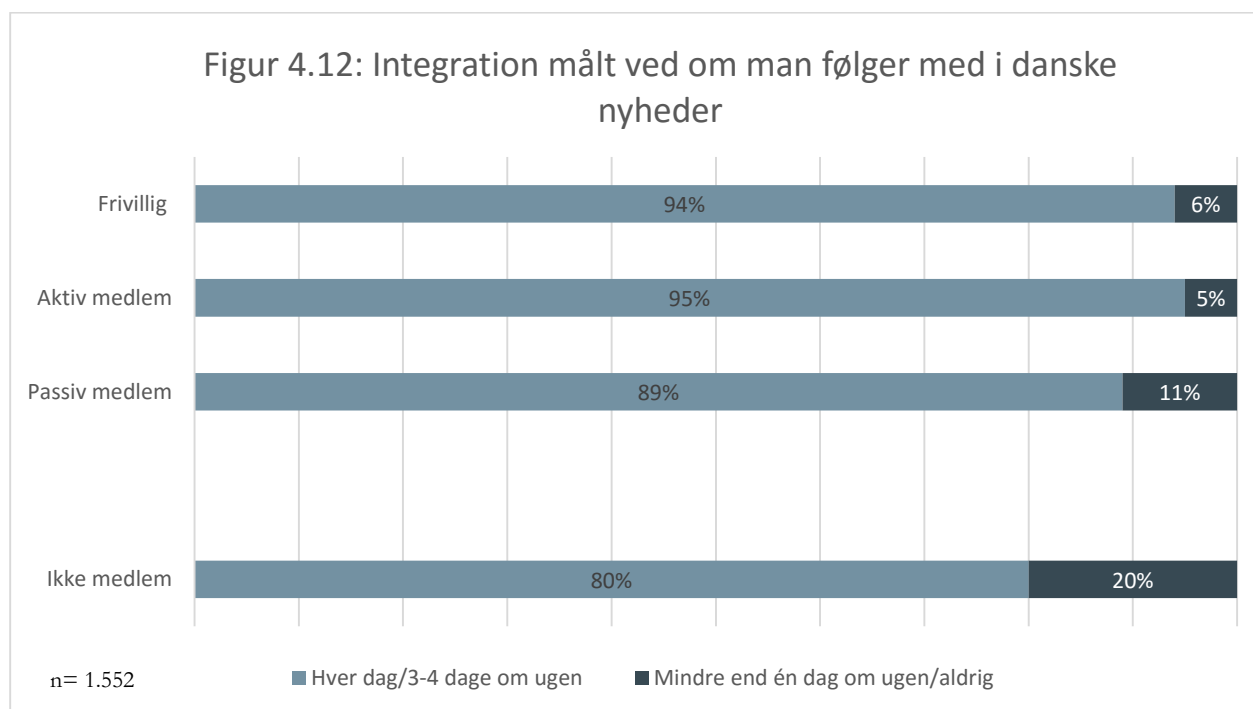
Figur 4.11 viser graden af politisk – og samfundsmæssig deltagelse blandt nydanskere, der er hhv. medlemmer og ikke-medlemmer.

Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

Som figuren illustrerer, er der en række signifikante forskelle på, hvor politisk- og samfundsmæssigt engageret medlemmer/ikke-medlemmer er. På tværs af alle spørgsmål ses det, at det er de nydanskere, der er medlem af en forening, der i højere grad er engageret. 66 % af foreningsaktive nydanskere har inden for det seneste år indsamlet eller støttet med penge til fx Røde Kors for at ændre forhold i samfundet. Dette er kun 40 % af de ikke foreningsaktive danskere osv. 41 % af nydanskere med foreningsmedlemsskab har boykottet bestemte varer, mens det kun gælder for 25 % af de nydanskere, der ikke er medlem af en forening. At det politiske og samfundsmæssige engagement samlet set er højere for de nydanskere, der er medlem af en forening, viser, at der er en sammenhæng mellem foreningsaktivitet og integration.

4.4.2 Tilknytning til samfundet

Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

I ovenstående figur 4.12 ses fordelingen af, hvor ofte man følger med i de danske nyheder på internettet, radio og tv, og om man som nydansker er foreningsaktiv eller ej. At følge med i danske nyheder anvendes som indikator for tilknytning til det danske samfund.

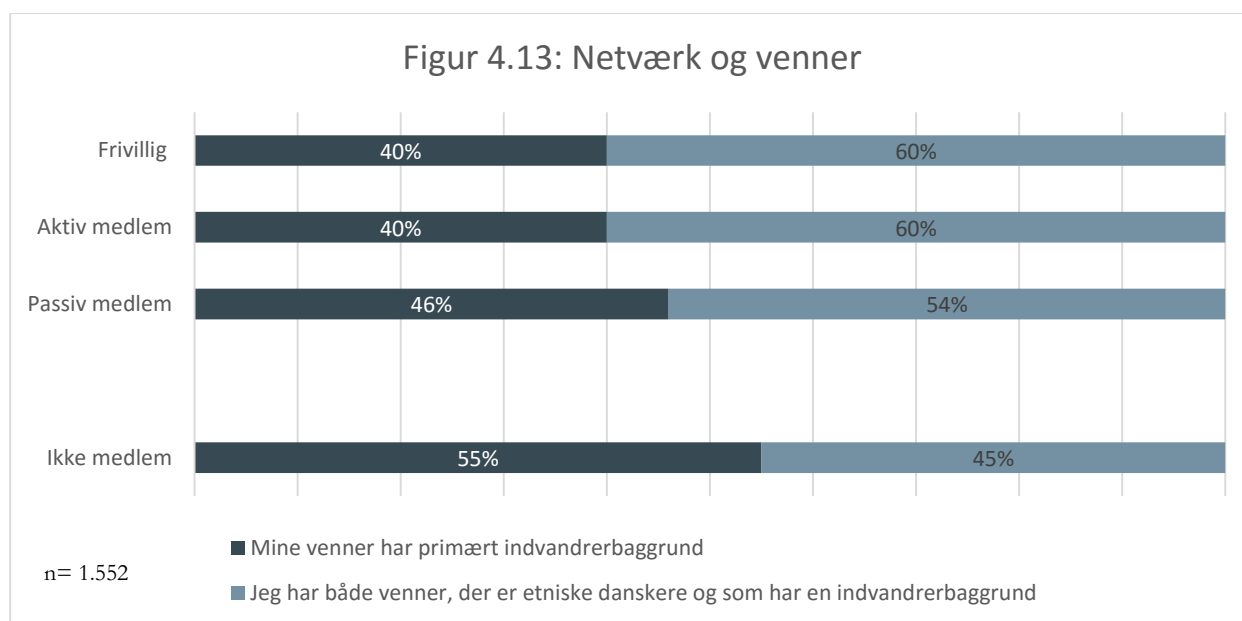
Generelt følger nydanskere med i nyheder om det danske samfund. Dog er der en signifikant forskel mellem dem, der er medlem af en forening og dem, der ikke er. Nydanskere, der er medlem af en

forening, følger i væsentlig højere grad også med i nyheder hver dag eller 3-4 gange pr. uge, sammenlignet med nydanskere, der ikke er medlem af en forening. Inden for nydanskere, der er medlem af en forening, er det de aktive og frivillige, der i højere grad følger med i danske nyheder, sammenlignet med passive medlemmer.

4.4.3 Det sociale netværk og tilliden til andre mennesker

I undersøgelsen er der blev spurgt ind til, hvor stor en andel af nydanskernes venner, der har en indvandrerbaggrund. Her har 48 % af nydanskerne i undersøgelsen svaret, at enten alle eller omkring halvdelen af deres venner har indvandrerbaggrund. Der er altså 52 %, der har svaret, at det er næsten ingen eller ingen af deres venner, der har en indvandrerbaggrund.

I figur 4.13 nedenfor ses fordelingen af venner med indvandrerbaggrund i forhold til nydanskernes foreningsdeltagelse.

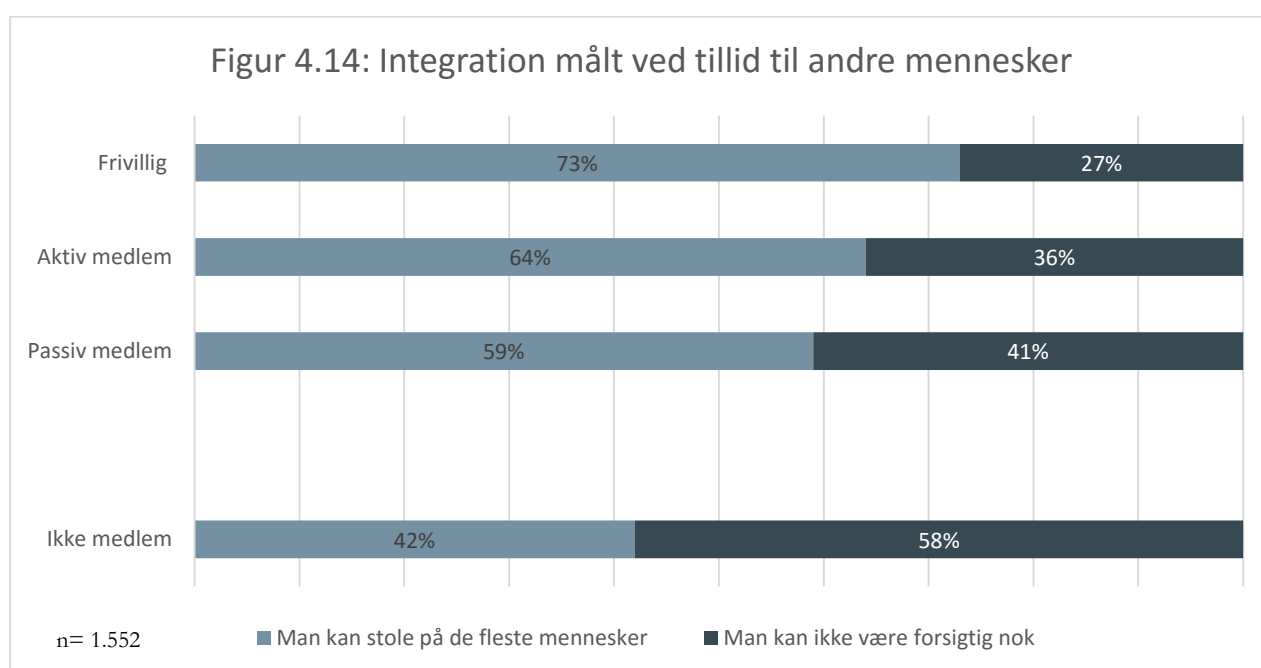

Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

Der er en signifikant forskel mellem resultatet for medlemmer og ikke-medlemmer; nydanskere, der er medlem af en forening, har i mindre grad mange venner med indvandrerbaggrund, sammenlignet med nydanskere, der ikke er medlem af en forening. 43 % af dem, der er medlem af en forening, svarer, at det er alle eller omkring halvdelen af deres venner, der har indvandrerbaggrund. Dette tal er

55 % for ikke medlemmer. Inden for nydanskere, der er medlem af en forening, er det de aktive og frivillige, der i højere grad har et mix af venner med indvandrerbaggrund og dansk af oprindelse.

Det at have tillid til andre mennesker er ligeledes en indikator for integration. I figur 4.14 nedenfor ses, hvordan nydanskere, der hhv. er medlem og ikke-medlem af en forening, har svaret på spørgsmål omkring, om man kan stole på og have tillid til andre mennesker.

Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

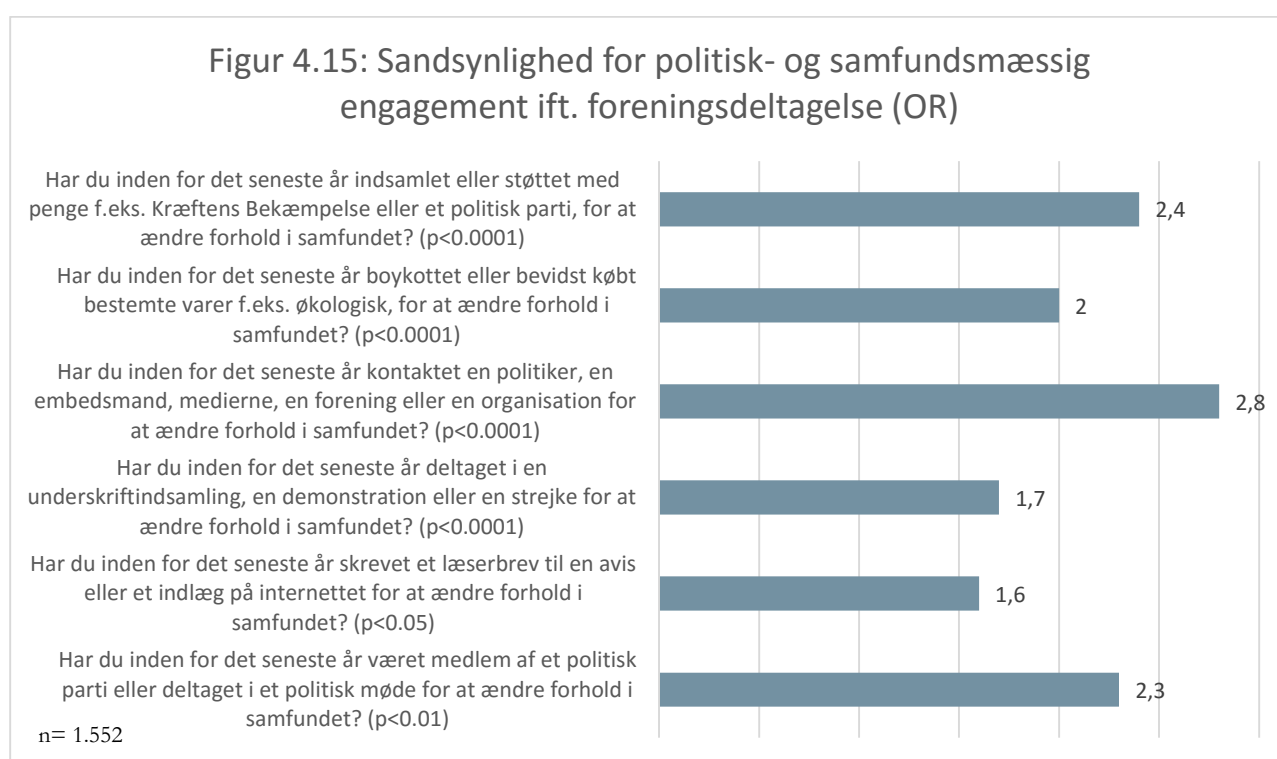
Nydanskere, der er medlem af en forening, stoler i højere grad på andre mennesker (gns. 64%), sammenlignet med nydanskere, der ikke er medlem af en forening (42%). Ser man på tværs af nydanskere, der er medlem af en forening, ser vi en gradient fra det af være passivt medlem til at være frivillige; frivillige nydanskere stoler i væsentlig højere grad på andre mennesker. Med andre ord understøtter det antagelsen om, at jo højere nydanskernes engagement i foreningslivet er, jo bedre integreret er de.

4.4.4 Sammenhængen mellem medlemskab af forening og integration

Når man ser på sammenhængen mellem foreningsdeltagelse og integration målt ved bløde, subjektive indikatorer, ses der nogle klare tendenser. På tværs af alle de i undersøgelsen udvalgte indikatorer for

integration er der signifikante, positive sammenhæng forbundet med, at man som nydansker er medlem af en forening.

Figur 4.15 illustrerer nogle af sammenhængene. Der er foretaget en logistisk regression og undersøgt associationen mellem medlemmer/ikke-medlemmer og integration/ikke integration målt ved politisk – og samfundsmæssig deltagelse i det danske samfund. Resultaterne er vist i odds ratio, der afspejler sandsynligheden for, at en 'eksponering' for foreningsdeltagelse hænger sammen med integration.

Kilde: Oxford Research baseret på Medborgerskabsundersøgelsen 2014

Resultaterne understreger, at foreningsdeltagelse hænger sammen med en højere grad af et politisk- og samfundsmæssigt engagement blandt nydanskere. For eksempel hver gang 1 nydansker, der ikke er medlem af en forening, har svaret, at de har boykottet en vare for at ændre forhold i samfundet, har 2 nydanskere, der er medlem af en forening, svaret tilsvarende.

Udover politisk- og samfundsmæssigt engagement er der også en sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og tre andre integrationsforhold; Nydanskere, der er medlem af en forening, har større sandsynlighed for at have **flere etniske danske venner i sit netværk** (OR:1.7, p<0.0001). Derudover har de **større sandsynlighed for at have tillid til og stole på andre mennesker** (OR:2.5,

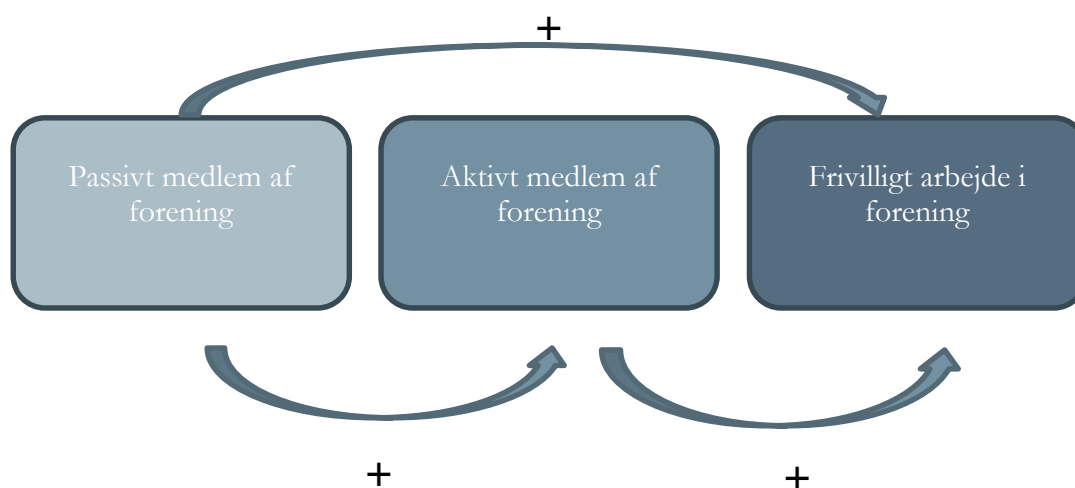
p<0.0001), samt at følge med i danske nyheder hver dag eller 3-4 gange pr. uge (OR: 2.9, p<0.0001). Det betyder altså, at nydanskere, der ikke er medlem af en forening, i mindre grad er integreret målt ved politisk- og samfundsmæssigt engagement, graden der følger med i nyheder om Danmark, andelen af etniske danske venner og det at have tillid til andre mennesker.

4.4.5 Typer af foreningsdeltagelse og integration

Som udgangspunkt for undersøgelsen af sammenhængen mellem foreningsdeltagelse og integration er hypotesen, at type af medlemskab hænger sammen med graden af integration. Det at være passivt medlem forventes ikke at hænge lige så stærkt sammen med integration som det at være aktivt og ydende medlem.

En korrelationsanalyse viser, at der er signifikante positive sammenhænge mellem type af foreningsdeltagelse og integration målt ved politisk- og samfundsmæssigt engagement, nyheder og tillid til andre mennesker – dog ikke ift. parameteret 'andelen af venner med indvandrerbaggrund'. Sammenhængen viser, at graden af integration er højest blandt frivillige og aktive medlemmer, sammenlignet med passive medlemmer. Dette er illustreret i figuren herunder, hvor pilene indikerer, at integration er positivt korreleret med graden af foreningsdeltagelse.

Figur 4.16: At være aktivt og ydende medlem bidrager mere positivt til integration end blot at være passivt medlem

Resultatet af analysen understøtter dermed hypotesen om, at der er en sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og nydanskernes integration. Det bekræfter endvidere, at graden af

foreningsengagement er positivt korreleret med graden af integration. Da studiet er et såkaldt tværsnitsstudie, er det dog ikke muligt at udtale sig om den kausale 'vej', det vil sige, om det er integration, der går forud for foreningsaktivitet, eller om det er foreningsaktivitet, der går forud for integration.

4.4.6 Foreningstypens betydning for sammenhængen

En nærmere analyse af sammenhængen mellem foreningsdeltagelse og integration viser en række signifikante forskelle i forhold til, hvilken type af forening man er medlem af.

Nydanskere, der er medlem af en etnisk minoritetsforening, har i højere grad inden for det seneste år været politisk- og samfundsmæssigt engageret i forhold at ændre forhold i samfundet, sammenlignet med medlemmer af andre typer foreninger. Dog skiller de sig ikke ud på spørgsmålet vedr. at boykotte varer. Nydanskere i etniske minoritetsforeninger har en signifikant højere andel af venner med indvandrerbaggrund. Der er ingen forskel, når man ser på, hvor meget man følger med i danske nyheder eller i forhold til at have tillid til andre mennesker.

Nydanskere, der er medlem af en sports- og fritidsforening, er også politisk- og samfundsmæssigt engageret. Dog har de i mindre grad støttet med penge til fx Kræftens Bekæmpelse. Dette kan muligvis forklares ved, at der er mange unge 18-24-årige blandt nydanskere i denne type af forening. Nydanskere i sports- og fritidsforeninger har i højere grad mange venner med indvandrerbaggrund. Der er ingen signifikante fund i forhold til i hvor høj grad, man følger med i danske nyheder, samt om man har tillid til andre mennesker.

Nydanskere i foreninger med internationalt sigte adskiller sig ikke signifikant fra andre typer af medlemsskaber ift. de forskellige indikatorer for integration.

Ser man på medlemmer af fagforeninger, er det tydeligt, at man har at gøre med en mere diversificeret gruppe af mennesker. Medlemmer af fagforeninger har i højere grad end andre deltaget i en demonstration. Ligeledes følger medlemmerne i højere grad med i danske nyheder på daglig basis eller flere gange om ugen.

4.5 OPSAMLING PÅ DE KVANTITATIVE ANALYSER

Der er foretaget en analyse af sammenhængen mellem foreningsdeltagelse, frivilligt arbejde og integration. Analysen er opdelt i en analyse af sammenhængen med henholdsvis hårde, objektive og bløde, subjektive integrationsindikatorer.

Når der måles integration ud fra de hårde indikatorer, kan der påvises en sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og nydanskernes selvoplevede danske sprogkundskaber. For de øvrige hårde indikatorer er der ikke noget, som tyder på, at der er sammenhænge mellem integration og foreningsdeltagelse og frivillighed. Nydanskere, der er medlem af en forening, er ikke i signifikant højere grad i beskæftigelse eller under uddannelse; har ikke i højere grad fået en uddannelse eller ikke begået kriminalitet – sammenlignet med nydanskere, der ikke er medlem af en forening. For disse tre indikatorer er der heller ikke sammenhæng mellem det at arbejde frivilligt og integration.

Når integration måles med subjektive indikatorer, er der en tydelig og statistisk signifikant sammenhæng mellem foreningsdeltagelse, frivilligt foreningsarbejde og integration. Der er fundet sammenhænge, der viser, at nydanskere, som er medlemmer af en forening, i højere grad har et bredt socialt netværk, udviser tillid til andre mennesker og er aktive samfundsborgere, dvs. er politisk – og samfundsmæssig engageret – sammenlignet med nydanskere, der ikke er medlem af en forening. Sammenhængen er stærkest blandt nydanskere, der er aktive i deres foreningsdeltagelse og yder frivilligt foreningsarbejde i forhold til passive medlemmer, hvor sammenhængen er svagere.

For både de hårde, objektive og de bløde, subjektive indikatorer gælder det, at billedet stort set er uafhængigt af foreningstype. Der er enkelte nuanceforskelle fra foreningstype til foreningstype, men det er kun i forhold til styrken i de identificerede sammenhænge og ikke i forhold til, hvorvidt sammenhængen eksisterer.

5. Kvalitativ analyse - nydanskernes udbytte af frivilligt arbejde og foreningsdeltagelse

I dette kapitel fremlægges de kvalitative resultater af undersøgelsen. De 85 gennemførte interview analyseres i det følgende ud fra et analytisk fokus på nydanskernes udbytte af at deltage i det frivillige foreningsliv. Kapitlet er delt op i fire forskellige fokusområder, der hver især sætter fokus på potentielle virkninger af nydanskernes frivillige foreningsarbejde. De fire fokusområder er:

- En bro til arbejdsmarkedet
- Sociale koder og indblik i dansk sprog og kultur
- Netværk og positive sociale relationer
- Selvtillid, mening og aktivering af ressourcer

Fokusområderne er valgt ud fra resultaterne af dataindsamlingen og den efterfølgende analyse. Det vil sige, det udbytte informanterne har peget på i de gennemførte interview med arbejdsgivere, UU-vejledere, jobkonsulenter og nydanskere.

Interviewene er gennemført ud fra en semistruktureret interviewguide. Den semistrukturerede interviewguide gav mulighed for at få afdækket præcist, hvordan nydanskere yder frivilligt arbejde, og hvilket udbytte der kan opnås ved dette. Interviewguiden er tematiseret ud fra typologierne over foreningstyper og deltagelsesformer samt de subjektive indikatorer på integration¹². Interviewguiden har også været åben for, at der er andre såvel deltagelsesformer som integrationsindikatorer, end de der fremgår i det kvantitative materiale.

Interviewene har indhentet informanternes konkrete erfaringer med koblingen mellem frivilligt arbejde og udbytte for nydanskere. I kapitel 7 beskrives metoden for den kvalitative dataindsamling uddybende.

5.1 EN BRO TIL ARBEJDSMARKEDET

Der ses ikke – i den kvantitative analyse - nogen statistisk signifikant sammenhæng mellem henholdsvis beskæftigelse og frivillighed og foreningsmedlemskab.

Der er ikke overraskende en positiv sammenhæng mellem medlemskab af en fagforening og beskæftigelse. Sammenhængen for medlemskab af andre foreningstyper kan ikke konstateres. Det stiller umiddelbart hypotesen om, at foreningsmedlemskab og særligt frivilligt arbejde har en positiv

---

¹² Se side 13 for integrationsindikatorerne og afsnit 7.2 for mere om gennemførelsen af interviewene.

sammenhæng med beskæftigelse, i et tvivlsomt lys. Det skal nævnes, at det kvantitative data giver et øjebliksbillede af integrationen, og der derfor sagtens kan være nydanskere, der tidligere har arbejdet frivilligt og har brugt det som en trædesten til beskæftigelse.

Den kvalitative del af nærværende analyse giver et mere nuanceret billede af sammenhængen mellem frivillighed og beskæftigelse, end det der tegnes i den kvantitative del af undersøgelsen. I det følgende præsenteres en analyse, hvor det indsamlede data giver et billede af, at foreningsdeltagelse og frivilligt arbejde kan fungere som en bro til arbejdsmarkedet. Det kan desuden øge mulighederne for nydanskere, der allerede er etableret på arbejdsmarkedet. Læseren skal her være opmærksom på, at det analytiske fokus i det følgende er på de tilfælde, hvor frivillig foreningsdeltagelse understøtter beskæftigelse. De analytiske pointer, der fremhæves, kan altså ikke generaliseres til alle nydanskere, der yder frivilligt arbejde og alle typer arbejdspladser.

I hvert af de følgende underafsnit fremhæves først de analytiske pointer, hvorefter selve analysen udfoldes med inddragelse af citater fra de gennemførte interview.

5.1.1 Dyrkelse og afprøvning af faglighed

Analysen af interview med arbejdsgivere viser, at der sondres mellem forskellige typer af frivilligt arbejde, når betydningen af det frivillige arbejde vurderes af virksomhederne. Fra virksomhedernes perspektiv kan ansatte og ansøgere frivillige arbejde deles op i to kategorier:

- Frivilligt arbejde, der har et fagligt indhold, der matcher virksomheden
- Frivilligt arbejde med andet indhold

Fra virksomhedernes synspunkt er frivilligt arbejde primært relevant, hvis det har et fagligt indhold. Faglige kvalifikationer vægtes højere end erfaring med frivilligt arbejde. Ikke alle virksomheder kigger efter frivilligt arbejde på CV'et, men udelukkende uddannelse og erhvervs erfaring. Men hvis man har erfaring med fagspecifikt frivilligt arbejde, er det brugbart.

Citatet nedenfor er illustrerende for de interviewede arbejdsgivers holdning til betydningen af frivilligt arbejde.

Grundlæggende er det betydende, at vedkommende har de rette kompetencer. Har de gjort en yderligere indsats for at forbedre sprog og integration via eksempelvis frivilligt arbejde, er det godt. Men kompetencer er vigtigst. Arbejdsgiver, mellemstor privat virksomhed

Arbejdsgivernes skelnen mellem fagligt relevant frivilligt arbejde og andet frivilligt arbejde genkendes også hos de interviewede nydanskere. I citatet herunder forklarer en nydansker, hvordan hun har fået øjnene op for, at frivilligt arbejde kan bruges i forbindelse med uddannelse og arbejde.

Jeg forstod ikke det med netværk og hvad jeg kunne få ud af at være frivillig i starten. Jeg startede bare for at hjælpe. Den kvindeforening, jeg kører nu, er med to veninder, og det kobler sig også til ernæring og sundhed, som jeg læser. Jeg lærer noget praktisk om mit fag, så det bruger jeg det også til. Kvindelig nydansker, 32 år, frivillig i en idrætsforening.

Da jeg var i ældreplejen inspirerede det mig til at blive besøgsven. Jeg kunne helt sikkert også tage noget tilbage i jobbet og kunne omvendt bruge min faglighed i det frivillige arbejde. Kvindelig nydansker, 32 år, frivillig i en idrætsforening.

Arbejdsgivere såvel som nydanskere ser foreningslivet som et sted, hvor man kan afprøve og udvikle en faglighed, som man kan tage med ind på arbejdsmarkedet. Det er primært i de tilfælde, hvor ansatte eller potentielle ansatte har relevante faglige erfaringer fra deres frivillige arbejde, at arbejdsgiverne direkte tager det med i deres vurdering af de ansatte.

Andre typer frivilligt arbejde indgår dog mere subtilt i arbejdsgivernes vurdering og kan dermed alligevel have en positiv betydning for nydanskerens muligheder på arbejdsmarkedet.

5.1.2 Altid positivt - men ikke nødvendigvis afgørende

Det er en generel tendens i interviewene, at frivilligt arbejde altid er en positiv ting, da det viser noget om personen, der ansøger. Det kan ikke nødvendigvis oversættes til direkte faglige kompetencer, men arbejdsgiverne ser det generelt som et tegn på initiativ, drive og engagement.

De kompetencer, man får, er; evne til samarbejde, viljen til at engagere sig, evne til at arbejde omkring mange forskellige slags mennesker med forskellige baggrunde. Det kan også give faglige kompetencer, hvis man fx har været kasserer. Det viser samtidig, at man er klar til at tage noget ansvar. Arbejdsgiver, stor offentlig virksomhed

De kompetencer, man tager med, kan også være mindre udtalte, men alligevel være med i arbejdsgivernes vurdering af de ansatte. Der tales om et helhedssyn på de ansatte, og her er et frivilligt engagement en positiv ting.

Vores udgangspunkt er, at vi har et syn på individet, at der skal være plads til alle. Vi har en rummelighedspolitik, og vi kigger altid på hele pakken. Det gælder alle typer af medarbejdere. Ens frivillige arbejde siger noget om drive og engagement. Arbejdsgiver, stor privat arbejdsplads

Det er dog ikke alle arbejdsgivere, der sætter direkte lighedstegn mellem frivilligt arbejde og de sociale og personlige kompetencer, der ses som positive på en arbejdsplads. Det understreger, at frivilligt arbejde ikke nødvendigvis styrker nydanskernes muligheder på arbejdsmarkedet. Analysen viser, at det ofte er tilfældet, men det kan altså ikke generaliseres til alle.

Vi kigger på, om det er et venligt socialt menneske. Hvad de laver i fritiden, er ikke vigtigt. Vi tager dem med ind til afprøvning og ser, om teamet vender tomten op eller ned. Det er ofte det sociale, det kommer ned til. Hvis de ikke har de sociale kompetencer, som venlighed imødekommenhed, venlighed og initiativ. Arbejdsgiver, stor privat arbejdsplads

Blandt de nydanske frivillige ser nogen en kobling mellem deres frivillige arbejde og beskæftigelse og uddannelse. Uden at det frivillige arbejde har en bestemt faglig vinkel, der er relevant for et fremtidigt arbejde, kan der være elementer i det frivillige arbejde, der giver et indblik i dansk arbejdspladskultur og arbejdslivet i det hele taget.

Man lærer at arbejde systematisk, overholde deadlines og levere. Det er det samme som på et arbejde. Man kommer også i kontakt med virksomheder. Når vi for eksempel søger sponsorer, taler vi jo typisk med virksomheder, og man kan bruge sit netværk den vej rundt. Mandlig nydansker, 30 år, frivillig i en frivillig/social forening

Ligesom blandt arbejdsgivere er der blandt både de interviewede jobkonsulenter og nydanskere en opfattelse af, at et frivilligt engagement aldrig er negativt i forhold til at få et arbejde, og i de fleste tilfælde er en positiv faktor for nydanskerens muligheder på arbejdsmarkedet.

5.1.3 Kollegaskab og roller i arbejdslivet

En af de ting, der fremhæves af jobkonsulenter og arbejdspladser, er, at nydanskere gennem frivilligt arbejde i foreninger kan få et indblik i dansk arbejdspladskultur.

Ja, det minder om den måde, vi arbejder på. Spillereglerne, der gælder i det danske samfund, er jo også i foreningslivet. Der er afsmitning på arbejdspladskulturen med rammer og spilleregler. Jeg tror mange af de ting, flygtninge kan lære på en arbejdsplads, kan man også lære i foreningslivet. Arbejdsgiver, stor privat arbejdsplads

Den organisatoriske opbygning, arbejds- og rollefordelingen i en forening kan på nogle måder minde om en arbejdsplads, forklarer en arbejdsgiver i citatet ovenfor. På den baggrund kan der argumenteres for, at frivilligt arbejde i foreninger giver nydanskere nogle erfaringer, som de vil kunne bruge direkte på en arbejdsplads, selvom erfaringerne ikke nødvendigvis er af faglig karakter. Som det også fremhæves i forrige afsnit, har det stor betydning, at nydanskerne forstår sig på den samarbejdskultur, der er til stede på en arbejdsplads.

Vi mærker det særligt i forhold til kollegaskab og sammenhold mellem kollegaerne, så vi tror helt klart, at det er noget, man også får i det frivillige foreningsliv. Man lærer noget om samarbejde. Det er det at kunne fungere i en social sammenhæng. Arbejdsgiver, stor privat arbejdsplads

Det er altså et stort plus, at en eventuelt kommende medarbejder har en forståelse for, hvordan man gebærder sig socialt på en arbejdsplads og kan indgå i samarbejdsrelationer. Arbejdsgiverne lægger

vægt på, at nydanskerne forstår sig på at indgå i kollegaskabet på en arbejdsplads. Igennem frivilligt arbejde kan nydanskerne lære meget om det sociale element, der også er vigtigt på en arbejdsplads. I et integrationsperspektiv gavner det i høj grad nydanskerne, hvis de kan blive en del af et fællesskab på en arbejdsplads. Arbejdsgiverne påpeger, at nydanskerne har lettere ved at indgå i kollegaskabet, når de har haft erfaring med at indgå i andre sociale fællesskaber, for eksempel i frivillige foreninger.

5.1.4 Netværk og nye muligheder

Det er i flere undersøgelser¹³ slået fast, at netværk har en betydning for danskere såvel som nydanskere karrieremuligheder. Det er et gennemgående fund i undersøgelsen, at nydanskere får udvidet deres netværk gennem frivilligt foreningsarbejde. Analysen viser, at de både får udvidet deres netværk blandt danskere og blandt andre nydanskere.

Jeg har lært rigtig, rigtig mange at kende. Man møder nye mennesker hver dag. Ens netværk bliver større og større [...] Vi hjælper hinanden. Der er nogle gange nogle, der ringer til mig og skal have hjælp til at skrive jobansøgninger. Vi støtter hinanden. Vi har vores lille netværksforening igennem [Dansk forening] og også gennem [etnisk minoritetsforening]. Mandlig nydansker, 45 år, frivillig i en frivillig/social forening og i en minoritetsforening

Interviewene viser samtidig, at nydanskere med mange ressourcer er med til at bidrage til integrationen af nyankomne flygtninge og indvandrere eller mindre ressourcestærke deltagere i deres foreninger. Dette engagement giver både et positivt udbytte for de ressourcestærke og de resourcesvage.

Man får lov til at give samfundet noget tilbage, man hjælper dem, der har mest brug for det, man får et kæmpe netværk og lærer mange at kende. Det giver meget tilbage. Det giver netværk, og man får nemmere ved senere hen i livet at komme på en arbejdsplads. Det giver også selvtillid, hvis man er med til at starte noget nyt op. Mandlig nydansker, 30 år, frivillig i en frivillig/social forening og i en idrætsforening

I forhold til at øge mulighederne for en fremtid på arbejdsmarkedet er der også rent praktiske årsager til, at frivilligt arbejde kan hjælpe nydanskere. Ift. adgangen til uddannelser og i ansøgningen af statsborgerskab vurderes frivilligt arbejde positivt af myndighederne.

Jeg tror, at alt det frivillige er noget af det, der har hjulpet mig med at komme ind på socialrådgiveruddannelsen på kvote 2. Også det med permanent opholdstilladelse og statsborgerskab. Det giver point at have lavet frivilligt. Jeg skal snart tage mig sammen til at tage statsborgerskabstest. Mandlig nydansker, 22 år, frivillig i en idrætsforening

---

¹³ Se blandt andet Danmark Statistiks Arbejdskraftundersøgelse 2013.
<http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/metode/aku-arbejdskraftundersogelsen>

5.1.5 Uddannelsesparathed

I de forrige afsnit er det blevet påpeget, at foreningsaktivitet og frivilligt arbejde muliggør en bro til arbejdsmarkedet. For unge nydanskere, der endnu ikke skal ud på arbejdsmarkedet, har foreningsaktivitet stadig en positiv indvirkning på deres sociale liv og kan hjælpe dem til at fastholde motivationen til at uddanne sig.

Det frivillige liv omkring foreningerne har en stor betydning for, at nydanskerne har positive oplevelser, som igen bidrager til at motivere dem. Det er også vigtigt, at nydanskerne bliver klar til at tage en uddannelse. Her er foreninger igen bidragende, fordi de giver mulighed for at indgå i et fællesskab, hvor man kan lære vigtige færdigheder, der er brugbare i uddannelsessammenhænge.

De unge ER meget motiverede til at få uddannelse og arbejde. Det frivillige arbejde og foreningsdeltagelse er med til, at de bibeholder motivationen for at søge arbejde eller prøve at komme ind på en uddannelse. De unge støder på mange udfordringer, og frivillighed er med til, at de ikke mister gejsten. De oplever sejre og succeser. UU-vejleder

Nydanskere bliver mere klar til uddannelse af at være med i foreninger. De lærer selvstændighed og ansvarlighed. Alle de andre ting end de faglige kan de hente i foreninger. UU-vejleder

Selvom nydanskerne ikke bliver fagligt stærkere i foreningslivet, lærer de altså meget andet, som er med til at gøre dem parate til at tage en uddannelse. UU-vejlederne fortæller også, at foreningsaktivitet er noget, de opfordrer unge, som er erklæret ikke uddannelsesparate, til at engagere sig i. Grunden er netop, at de kan lære meget om de rammer, som en uddannelse også ligger inden for. Nydanskerne giver selv udtryk for, at de lærer meget af at være aktive i foreninger.

Jeg plejer at være en meget genert person. Det er jeg ikke på samme måde mere. [...] I skolen fik jeg altid at vide til skolehjemsamtaler, at jeg ikke sagde noget. I dag rækker jeg fingeren op og siger noget, og jeg er ikke længere bange for at fejle. Man lærer noget, når man fejler. Kvindelig nydansker, 18 år, frivillig i en idrætsforening

Nydanskeren, der udtaler sig i citatet oven for, omtaler en personlig udvikling, som hun har gennemgået, siden hun begyndte at arbejde frivilligt. De unge nydanskere kan således opleve at udvikle sig personligt i foreningerne, hvormed de oplever både at blive motiverede for at uddanne sig og få nogle personlige og sociale kompetencer, som gør det lettere for dem at indgå i de sociale rammer, der er til stede på en uddannelse.

Pointen om, at foreningsaktivitet og frivilligt arbejde kan bidrage til udviklingen af kompetencer, der kommer nydanskerne til gode både i forhold til et uddannelses- og arbejdspektiv, går igen igennem de følgende dele af analysen, hvor der er fokus på forskellige personlige og sociale kompetencer.

5.1.6 Opsummering af en bro til arbejdsmarkedet

Der kan ikke direkte drages den konklusion, at frivilligt arbejde fører til beskæftigelse, men undersøgelsen viser, at frivilligt arbejde kan øge mulighederne for at komme i beskæftigelse. Dette kan ske gennem udvidelse af netværk eller gennem tilegnelse af faglige kompetencer i foreningslivet. Det sker også ved, at nydanskernes frivillige foreningsengagement er med til skabe et syn på dem som værende aktive og engagerede. Det nævner arbejdsgiverne som en positiv faktor for en mulig ansættelse. Der er således flere aspekter ved frivilligt foreningsarbejde, der kan bringe nydanskere uden for arbejdsmarkedet tættere på arbejdsmarkedet, og give nydanskere, der er på arbejdsmarkedet flere muligheder for karrieremæssig progression. Det frivillige foreningsengagement er et skridt på vejen til at få en fod inden for på arbejdsmarkedet.

5.2 SOCIALE KODER OG INDBLIK I DANSK SPROG OG KULTUR

Følgende afsnit har fokus på betydningen af foreningsdeltagelse og frivilligt arbejde for nydanskernes forståelse for dansk kultur, sociale koder samt udvikling af det danske sprog. I første underafsnit præsenteres pointer omkring tillæring af dansk kultur og de sociale koder, der interageres inden for i det danske samfund. Det kvantitative data indeholder ikke information om kulturforståelse, hvorfor den kvalitative analyse på dette område ikke forsøger at uddybe kvantitative pointer. Den gennemgående analytiske pointe, draget på baggrund af det kvalitative data, er, at nydanskere igennem frivilligt engagement kan lære at mestre de udtalte sociale koder og forstå dansk kultur. Hermed bliver det lettere for dem at indgå i sociale fællesskaber. Det kan komme dem til gavn både i civilsamfundet og i forhold til jobs.

Den kvantitative analyse viste, at der er signifikant flere nydanskere, som ikke er foreningsaktive, der oplever at have problemer med at tale og forstå dansk, sammenlignet med nydanskere, der er foreningsaktive. Sidstnævnte gruppe, altså nydanskere, der er medlem af en forening, er bedre til at tale og forstå dansk. I det følgende analyseafsnit bliver der set på, hvordan nydanskere vurderer udviklingen af deres danskkundskaber i relation til frivilligt arbejde og foreningsdeltagelse. Det skal nævnes, at citater og tilhørende pointer har fokus på de tilfælde, hvor nydanskere har haft et positivt udbytte af foreningsaktivitet og frivilligt arbejde i forhold til deres danskkundskaber.

5.2.1 Et indblik i dansk kultur

Når nydanskere arbejder frivilligt i forskellige foreninger og organisationer i det danske samfund, oplever de at være en del af et fællesskab, hvorigennem de får et indblik i dansk kultur og bliver en del af ”foreningsdanmark”. Nogle har erfaring med frivilligt arbejde fra deres hjemland, for andre er frivillighed noget helt nyt, som de har stiftet bekendtskab med i Danmark. Fælles for alle er, at de udtrykker et stort engagement over for den sag, de er en del af i foreningerne og organisationerne. At være frivillig er en mulighed for at lære de sociale koder at kende, der fungerer som spilleregler i sociale sammenhænge i Danmark. På den måde bliver det lettere for nydanskerne at forstå og indgå i dansk kultur.

Nedenfor præsenteres både arbejdsgivere og UU-vejlederes syn på, hvordan frivilligt engagement kan have en indvirkning på nydanskernes indblik i, hvordan danskere kommunikerer og agerer og dermed kan blive bedre til at indgå i sociale sammenhænge. Efterfølgende præsenteres nydanskernes egne oplevelser med frivilligt arbejde, og hvordan det kan bidrage til en større forståelse for det danske samfund og danskerne.

De interviewede arbejdsgivere giver udtryk for, at frivilligt arbejde ikke er nogen afgørende faktor i ansættelsessituationer, med mindre det har en direkte faglig relevans for det arbejde, vedkommende skal udføre.

[...] det betyder mest, om man har de tekniske kompetencer, men det betyder også noget, om man ved noget om, hvordan samfundet er strikket sammen. Arbejdsgiver, stor offentlig arbejdsplads

Som det også bliver klart i citatet, er det vigtigste altså, at den jobsøgende har de relevante kompetencer i forhold til jobfunktionen, men dette skal gerne understøttes af en viden om det danske samfund. Denne viden har nydanskere, som det fremgår i nedenstående citat, mulighed for at opnå igennem frivilligt arbejde. Som i ethvert samfund er der også i det danske mange usagte sociale normer og koder, som man skal kunne navigere i, for at blive godt integreret. Det gælder for eksempel noget så simpelt som at møde på job til tiden. I en forening vil det, ligesom på en arbejdsplads, blive værdsat, at medlemmerne møder til tiden.

Der er en del uskrevne regler og humoristiske regler, som er svære at navigere i. Det kan det også være for danskere, der ikke har været på arbejdsmarkedet. Det er vigtigt at forstå normerne og den skandinaviske måde at lede på. [...] Det kan være noget så banalt som mødetider. Vi møder præcis i Danmark. [...] Det er helt små ting, som hvordan man forholder sig til chefen. Arbejdsgiver, stor privat arbejdsplads

Selvom de faglige kompetencer er i centrum i en ansættelsessituation, lægger arbejdsgiverne altså også vægt på, at eventuelle medarbejdere skal kunne navigere i den sociale kultur på arbejdspladsen, som det pointeres i ovenstående citat. Hvis man ikke har arbejds erfaring fra Danmark, kan frivilligt arbejde eller deltagelse i foreninger give nydanskerne en helt værdifuld forståelse for de sociale normer, der findes i samfundet.

5.2.2 Indsigt og tillæring af sociale koder

Frivilligt arbejde kan gøre nydanskere fortrolige med de sociale koder og den danske kultur, hvilket arbejdsgiverne værdsætter, når de ansætter nye medarbejdere. Hermed får nydanskerne bedre forudsætninger for at blive tilknyttet det danske samfund.

Spørger man UU-vejlederne, hvad nydanske børn og unge kan få ud af at deltage i eksempelvis sportsforeninger i deres fritid, er svaret klart. De unge lærer meget om dansk kultur. De lærer også nogle sociale spilleregler at kende, som de ikke nødvendigvis lærer i skolen eller derhjemme.

[...] vi har en masse ting, som er kulturbårne. Vi og vores forældre ved det, men for dem er alting nyt. De har ingen forforståelse. Meget af det kan du få ved at deltage i foreninger. UU-vejleder

Man lærer meget om mennesker og kultur på en fodboldbane. UU-vejleder

UU-vejlederne fokuserer på, at foreningerne er en vigtig indgang til at lære de kulturelle særegenheder ved samfundet, som etniske danskere tager for givet. Det kan være svært at starte i den danske folkeskole, når man er vokset op med en kultur, der er anderledes end den danske. Der er mange ting

at lære ud over at læse, skrive og regne. De unge skal også lære alle de sociale rammer omkring det at gå i skole. Igennem foreningsdeltagelse kan de lære meget af det, som er en forudsætning for at komme godt igennem skole- og uddannelsessystemet.

[I foreninger] kan de lære at være stædige og stabile og komme til tiden. At overholde aftaler i forhold til kampe. Det giver dem kompetencer i forhold til at komme til tiden i praktik og på uddannelsen. Det giver også sammenhold. Man er en gruppe, og der er holdkammerater, man skal tage hensyn til. UU-vejleder

Foreningsdeltagelse er altså et vigtigt led i en form for opdragelsesproces i forhold til at tage ansvar for sig selv og sine medmennesker. Hvis man kan lære at komme til tiden til kampene, kan man også lære at komme til tiden i skolen. Derudover handler det i høj grad om at være en god kammerat og en holdspiller. Det er ikke blot vigtigt i fodboldklubben, men også i klassen.

Nydanskere kan lære noget i foreninger, som de ikke lærer i skolen, men som betyder noget for deres vej igennem uddannelsessystemet. UU-vejlederne påpeger foreningslivet som en arena, hvor nydanskere kan tilegne sig kompetencer med betydning for, om de formår at gennemføre en uddannelse.

Vi arbejder både med faglige, sociale og personlige kompetencer. Her er en del af det også, hvad der foregår i fritiden. Det har stor betydning for, at de bliver hele mennesker. [...] Alle de personlige kompetencer, de har med, deriblandt fra foreningslivet, har en betydning for, om de formår at gennemføre en uddannelse. Erfaring fra foreningsarbejde kan sidestilles med faglige kompetencer. UU-vejleder

Foreningslivet ses altså af UU-vejlederen som bidragende til, at unge nydanskere får opbygget en bred vifte af kompetencer, der kan få en betydning for, hvorvidt de gennemfører en uddannelse. Udover at få opbygget kompetencer er det sociale fællesskab i en forening også med til at løfte de unge nydanskere sociale tilknytning til samfundet.

Kulturelt og socialt får de viden om, hvordan vi er i Danmark. Så har de lettere ved at indgå i et uddannelsesfællesskab. UU-vejleder

Dette citat sætter fint punktum ved UU-vejledernes pointer omkring nydanskernes udbytte af foreningsdeltagelse. Alt i alt vurderes deltagelse i foreninger som en stepping stone i forhold til at få nogle erfaringer, viden og kompetencer, som hjælper nydanskerne i forhold til at uddanne sig og dermed blive bedre integreret i det danske samfund.

Nydanskerne lægger også selv vægt på, at de får en bedre forståelse for det danske samfund og den særligt danske måde at interagere på i sociale sammenhænge, når de arbejder frivilligt. Kulturen her i landet er anderledes end der, hvor de kommer fra, og frivilligt arbejde er en god indgangsvinkel til at forstå de normer, folk agerer inden for i Danmark. Frivilligt arbejde i eksempelvis foreninger kan åbne

op for venskaber med etniske danskere. Det kan være en stor udfordring at lære folk at kende uden for en fast social sammenhæng.

Du kan ikke stoppe danskere på gaden for at lære dem at kende. Folk har travlt. Du skal ud i foreningerne. Her kan du udvikle dig. [...] Vi lærer også struktur i forhold til at komme til tiden. Tiden betyder meget. Alt er struktureret. Mandlig nydansker, 49 år, frivillig i en idrætsforening og i en frivillig/social forening

Foreningerne giver altså nydanskere mulighed for at udvikle sig og opbygge sociale relationer til etniske danskere. Arbejdsgiverne lagde vægt på, at medarbejdere møder til tiden, og i dette citat nævnes det også som noget, nydanskerne kan lære i foreninger. Mødetid giver nemlig ikke sig selv. Den måde, etniske danskere forstår tid, er ikke naturgivent, men noget der må tillæres. Foreningerne ses (af både arbejdsgivere og UU-vejledere) som en god platform for dette. Nedenfor præsenteres frivilligt arbejde som et skridt på vejen til at få et dansk netværk og få viden om danske normer

Mit frivillige arbejde gjorde det nemmere for mig at komme tættere på danskerne. At lære den danske kultur at kende. Hvordan de er. Sådant at jeg kan forholde mig til det. Jeg lærte, at her der gør man tingene anderledes. Hvis jeg bare var blevet derhjemme, havde jeg ikke lært det. For eksempel derhjemme er det ikke så tit, at manden laver mad. Det gør de jo her. Jeg kommer ud og lærer. Mandlig nydansker, 27 år, frivillig i en idrætsforening

5.2.3 Øget tilknytning til det danske samfund

Tilknytningen til det danske samfund sker ikke af sig selv, som det gøres klart i citatet ovenfor. Det er nødvendigt at engagere sig og komme ud og møde nye mennesker. Det kræver noget tid og energi at lære at forstå en ny kultur. Vælger nydanskere at engagere sig frivilligt, er dette en indgang til at lære etniske danskere at kende. Når nydanskerne lærer de etniske danskere bedre at kende, får de også lettere ved at navigere i sociale sammenhænge og i samfundet generelt. Det giver bedre forudsætninger for at indgå aktivt og bidrage til samfundet.

Hvis nydanskere deltager i foreninger, er det en god mulighed for at få et indblik i de uskrevne normer i den danske kultur.

Man lærer normer og kultur at kende i Danmark gennem foreninger. Man får frihed til at udtrykke sig på en anden måde end i et job. Man brænder for det. Mandlig nydansker, 49 år, frivillig i en idrætsforening og i en frivillig/social forening

Nydanskere kan både lære kulturen at kende, og samtidig får de også et indblik i nogle muligheder, der ikke altid er på en arbejdsplads. Når man engagerer sig frivilligt, opleves der et større rum for at gøre tingene på den måde, foreningen finder bedst. Der er ingen direktør, der bestemmer. Beslutningerne træffes i fællesskab, og de frivillige brænder alle sammen for det fælles mål.

Frivilligt arbejde kan bidrage til at blive en del af et fællesskab og lære dansk og kulturen at kende [...] Vi kan ikke komme uden om, at vi danskere har en lidt mere kølig omgangsmåde. Derfor er det vigtigt, at folk forstår, at sådan er vi ikke, når man rigtigt lærer os at kende. Mandlig nydansker, 23 år, frivillig i en frivillig/social forening

Fællesskabet i foreninger kan være en vigtig faktor for, om nydanskere oplever at føle sig som en del af det danske samfund. I citatet ovenfor bliver det tydeligt, at nydanskeren har oplevet at blive en del af et fællesskab og derfor omtaler sig selv som dansker. Han kan sætte sig i andre nydanskernes sted, når det handler om at forstå de sociale koder. Når nydanskerne oplever at blive inddraget i sociale fællesskaber igennem frivilligt arbejde, får de altså en bedre forståelse for etniske danskere og for det danske samfund. At nydanskeren i ovenstående citat siger ”vi”, når han omtaler danskere, må ses som et udtryk for, at han føler sig som en del af samfundet og har oplevet at blive behandlet på lige fod med de andre frivillige. Denne ligebehandling er en vigtig forudsætning for vellykket integration i det danske samfund.

En del af den danske kultur og i særdeleshed de uskrevne sociale normer for opførsel kan opleves som mærkeligt fremmed, hvis man ikke er opvokset med det. Nedenfor beskriver en nydansker en episode, der efterfølgende fik hans øjne op for distinktionen mellem privatperson og offentlig person på jobbet.

Der er forskel mellem privat og offentligt liv. I Afghanistan, hvor jeg kommer fra, skelner man ikke mellem profession og privatliv. Her i Danmark er man nødt til at holde afstand. Jeg har et eksempel: Da jeg fik ophold, lånte jeg nogle penge fra banken i Vejle. Jeg mødte min bankrådgiver i fitnesscentret og spurgte, om han kunne hjælpe mig med et spørgsmål. [...] Han sagde til mig, at jeg måtte komme over i banken. Jeg blev faktisk sur. I det land jeg kommer fra, hvis jeg havde mødt min bankrådgiver på gaden, ville han have hjulpet. Så nu ved jeg, at jeg skal skelne mellem professionel og offentlig. Mandlig nydansker, 24 år, frivillig i frivillig/social forening

Som nydansker er man altså nødt til at opleve kulturen for at forstå den og kunne acceptere, at den i nogle tilfælde er meget anderledes end den kultur, man kommer fra. Nydanskere vil komme ud for oplevelser, som de ikke umiddelbart forstår, men jo mere de indgår i sociale sammenhænge, desto bedre vil de blive til at gebærde sig socialt og forstå de kulturelle forskelle. I et frivilligt miljø er man omgivet af mennesker, der arbejder for den samme sag, og i det forum er der mulighed for at lære både de etniske danskere og deres kultur at kende.

I Danmark tales der meget om foreningskultur. En sådan kultur er ikke naturgiven, og nydanskere kan få mulighed for at lære den at kende, hvis de arbejder frivilligt.

Jeg har nogle venner, som virkelig ikke er ret nye i Danmark. De deltager også i frivilligt arbejde. De får virkelig meget ud af det. De lærer, hvordan det hele er bygget op og om foreningslivet, der er ret stort i Danmark. I starten da jeg startede, kendte jeg ikke så meget til samfundet. Men nu læser jeg jo jura. Men jeg har set mange få rigtig meget ud af det. Jeg har fået en lille smule viden om foreninger, hvordan man søger midler og sådan nogle ting. Det havde jeg ikke

lært ellers. Også bare at se, at foreningslivet er ret stort i Danmark. Der er faktisk ret mange, der deltager og støtter op omkring det. Det er nærmest en øjenåbner, hvor stort foreningslivet er i Danmark. Derfor tænker jeg, at mange kan lære om foreningslivet og samfundet i Danmark. Mandlig nydansker, 25 år, frivillig i en idrætsforening og i en frivillig/social forening

Kommer nydanskere i gang med at blive en del af foreningslivet, lærer de også, at det er et sted, hvor mange danskere kommer. De kan opleve at blive inkluderet i foreningsdanmark og lære meget om det danske samfund. Med en sådan tilknytning til foreningslivet oplever nydanskerne at være en del af samfundet.

Når man først kommer ind i foreningen, får man en helt ny vinkel på mennesker generelt. Vi holder os for os selv og forestiller os alt muligt om de andre. Men når man kommer ind i en forening, får man et nyt billede af de andre. Man får en forståelse for de andre. Mandlig nydansker, 22 år, frivillig i en frivillig/social forening

Inddragelse i foreninger fører ny viden med sig om danskerne. De nydanskere, der ikke blander sig og deltager i samfundet, kan i nogle tilfælde fastholde et negativt billede af det danske samfund og danskerne, men i foreningslivet kan de opleve at få gjort op med deres fordomme. Foreningerne er et sted, hvor nydanskerne kan opleve de etniske danskere på en ny måde og få en bedre forståelse for samfundet.

Demokratiet er en selvfølge for de fleste danskere, og for nogle nydanskere kan foreningslivet være en god måde at stifte bekendtskab med demokrati i en mindre skala.

Jeg har helt sikkert fået større viden om samfundet. Fordi jeg kender godt hele samfundets opbygning med demokrati og så videre. Jeg har skrevet forskellige artikler til aviser og deltager i debatten. Det er klart, at jeg kan det, fordi jeg ved en masse og kender samfundet. Jeg siger også til mine veninder, at man sagtens kan blande sig i debatten. Jeg har skrevet læserbreve, hvis jeg er utilfreds. Det er jo det, demokrati går ud på. Kvindelig nydansker, 32 år, frivillig i idrætsforening

Her har frivilligt arbejde været en et skridt på vejen i forhold til at give vedkommende den viden, der skal til for at kunne blande sig i samfundet. Hun har taget et ansvar på sig og tager stilling til samfundsforholdene i Danmark. Politisk deltagelse kan således udspringe af frivilligt arbejde, fordi det er muligt at få en større viden om samfundet igennem foreninger. Man har en bedre baggrund for at danne sig en mening om offentlige myndigheder og politik, hvis man har fået en grundlæggende viden om samfundet.

Nydanskerne har mulighed for at blive en del af den danske kultur og det danske samfund igennem frivilligt arbejde og foreningsdeltagelse. Det skaber tilknytning til samfundet, og herigennem bliver det lettere at lære de sociale koder, der ligger til grund for social ageren i Danmark.

5.2.4 Træning i det danske sprog

Særligt de nydanskere, som ikke er født i Danmark, kan i høj grad forbedre deres danskundskaber ved at arbejde frivilligt i foreninger og organisationer. De oplever her at indgå i en social sammenhæng, hvor dansk er det fælles sprog. I tråd hermed viste de kvantitative analyser ligeledes, at nydanskere, der er medlem af en forening, i mindre grad oplever at have problemer med at tale og forstå dansk end nydanskere, der ikke er medlem af en forening. Der er signifikant flere nydanskere, som ikke er foreningsaktive, der oplever at have problemer med at tale og forstå dansk, sammenlignet med nydanskere, der er foreningsaktive.

UU-vejlederne udtrykker enighed om, at de nydanske unge kan få en rigtig god mulighed for at øve sig i dansk, når de deltager i foreninger. Ligesom i skolen bliver de også i foreningerne nødt til at tale dansk. Det er positivt, at de også taler dansk i fritiden, hvis de skal blive bedre til sproget. Mange taler deres modersmål hjemme hos familien efter skoletid, men hvis de eksempelvis går til håndbold i den lokale idrætsforening, får de talt mere dansk, end de ellers ville.

Man bliver tvunget til at bruge sproget. Det at blive tvunget til at bruge sproget gør, at man også bliver bedre til det. Derudover er der nogle sociale spilleregler, som er helt anderledes end hjemme hos forældrene. De er en forudsætning for at kunne fungere i samfundet. UU-vejleder

Sproglige kompetencer i kombination med viden om sociale spilleregler, som var fokus i forrige afsnit, giver et godt fundament for at fungere godt i uddannelsessystemet. Jo mere dansk nydanskerne taler, desto bedre bliver de selvfølgelig til at mestre det. En UU-vejleder har et konkret eksempel, hvor det bliver tydeligt, at foreningsdeltagelse gør en forskel i forhold til sproget og integrationen.

Der er to af de lidt nyere drenge, som spiller fodbold. De har været her i cirka halvandet år. De er markant bedre sprogligt. De har et større ordforråd og bedre forståelse end de andre, der er kommet cirka samtidig [og som ikke går til fodbold]. UU-vejleder

Foreningslivet kan medvirke til at nyankomne hurtigere bliver gode til dansk, og dermed er fundamentet lagt til en god skolegang. Vejen igennem uddannelsessystemet bliver væsentlig nemmere og chancerne for at blive godt integreret forbedres altså, når nydanskere engagerer sig i foreninger, fordi deres sproglige kompetencer forbedres hurtigere.

De interviewede arbejdsgivere vurderer også, at nydanskerne bliver bedre til dansk, hvis de har været foreningsaktive eller arbejdet frivilligt på anden vis.

Jo bedre man bliver til dansk, jo bedre er det. Det [sproglige kompetencer] får man også, når man har været ude og arbejde frivilligt i samfundet. Arbejdsgiver, mellemstor privat arbejdsplads

Nydanskernes sproglige kompetencer forbedres, når de arbejder frivilligt. Set i et jobperspektiv er det essentielt, at man kan kommunikere med sine kollegaer. Derudover er det selvfølgelig vigtigt at kunne sproget, hvis det indgår i jobfunktionen.

Hvis man skal formulere sig skriftligt og mundtligt, så er det vigtigt, at man kan sproget. Selvfølgelig skal man tale så godt dansk, at ens kollegaer kan kommunikere med én. [...] Jeg tror, man får det [sproglige kompetencer] i alle mulige sammenhænge. Arbejdsgiver, stor offentlig arbejdsplads

Hvis nydanskerne ikke lærer dansk, er det rigtig svært for arbejdsgiverne at se dem som medarbejdere på deres arbejdsplads. Ligeledes bliver det svært at indgå i sociale sammenhænge med etniske danskere overalt i samfundet.

Min mor er fra Libanon, og min far er fra Irak. Jeg har set, at hvis man ikke kan sproget, så kan man ikke noget i landet. Folk der kommer i snakkeklubben vil gerne ud og have et arbejde. Nogle har været her i tyve år andre kun i to år. Nogle fortryder, at de ikke har gjort noget før. Folk prøver at integrere sig. Kvindelig nydansker, 19 år, frivillig i frivillig/social forening

I dette citat fortæller en nydansker om en dansk snakkeklub, hvor hun er frivillig. Deltagerne er ikke gode til dansk, og derfor møder de forhindringer i forhold til at blive integreret. Det danske sprog er et springbræt til at blive klar til arbejdsmarkedet og derigennem blive en del af samfundet. Det er ikke altid nok at lære de basale sprogkundskaber, som kan tilegnes på en sprogskole. På sprogskolerne kan nydanskerne lære basale sprogfærdigheder, men det er ikke her, de opnår at mestre dansk mundtligt. Som med alle nye sprog må man ud i samfundet og bruge sproget for at blive rigtig god til det.

Vi taler altid dansk [i mit frivillige arbejde]. Fra jeg startede, er jeg blevet mere åben i forhold til at tale dansk med folk. Jeg har gået på sprogskole, så jeg kan sagtens læse og forstå dansk. Men [mit frivillige arbejde] har hjulpet mig til at blive bedre til at tale dansk. Kvindelig nydansker, 23 år, frivillig i frivillig/social forening

Hvis nydanskere indgår i frivillige fællesskaber i Danmark, oplever de steder, hvor alle taler dansk, og de må gøre det samme for at blande sig i snakken. Naturligvis er der forskellige barrierer til stede, når de starter med at øve sig i at tale dansk, men som citatet ovenfor illustrerer, kan foreningslivet være en tryk arena til, at nydanskere kan forbedre deres sprogkundskaber og blive mere modige i forhold til at tale med etniske danskere.

[Mit frivillige arbejde] var helt bestemt et sted, hvor jeg øvede mig i dansk, også i at turde tale dansk. Især i bestyrelsen i boligforeningen. Der sad kun danskere. Kvindelig nydansker, 33 år, frivillig i frivillig/sociale foreninger

I foreningsbestyrelser, hvor der kun sidder etniske danskere og tager beslutningerne, kan det være en udfordring at komme ind som nydansker, der ikke er sprogligt stærk. På den anden side kan det være enormt lærerigt, som citatet ovenfor indikerer. I et sådant fællesskab vil nydanskere virkelig opleve at

forbedre deres danskkundskaber, hvormed de kan sikre sig større indflydelse i foreningen og samfundet uden om foreningen.

Selvom det bliver klart, at nydanskerne forbedrer deres danskkundskaber i foreninger og frivilligt arbejde, hvor der er overtal af etniske danskere, er der også argumenter for, at de bliver bedre til dansk i etniske minoritetsforeninger, hvor der typisk kun sidder nydanskere. Nydanskerne pointerer blandt andet, at det frivillige arbejde ofte foregår i et forum, hvor det er nødvendigt at tale dansk, fordi folk har mange forskellige baggrunde. Selvom medlemmerne kommer fra samme geografiske og kulturelle område, er der mange forskellige dialekter, som kan gøre det svært at kommunikere på f.eks. kurdisk. Derfor er det et naturligt valg at tale dansk sammen. Det forstår alle, og hvis nogen har svært ved at forstå eller tale dansk, er det et godt sted at få øvet sig.

Vi taler primært dansk i foreningen. Hvis vi taler kurdisk, er det fordi, der er nogle ordsprog eller vendinger, der kun fungerer på kurdisk. Men der er mange forskellige dialekter, så derfor taler vi primært dansk. Kvindelig nydansker, 27 år, frivillig i minoritetsforening

Vi taler dansk. I Afghanistan er der tolv forskellige etniciteter og minimum to sprog. Så det nemmeste er at tale dansk. Mandlig nydansker, 36 år, frivillig i minoritetsforening

Da der i mange etniske minoritetsforeninger også tales dansk er de etniske minoritetsforeninger også et sted, der kan skabe grundlag for at lære dansk og dermed have større muligheder for at blive inddraget i sociale fællesskaber i Danmark.

De interviewede nydanskere, som ikke er født i Danmark, giver i høj grad udtryk for, at deres frivillige arbejde har været medvirkende til at forbedre deres danskkundskaber.

[Mit frivillige arbejde] har hundrede procent hjulpet mig til at forbedre mit dansk. Det er jo ikke noget, man lægger mærke til, men det at man taler dansk nærmest hele dagen, det hjælper lidt. Jeg har jo glemt det nu, hvor det er blevet mit modersmål. Det er min familie ikke helt glad for [griner]. Mandlig nydansker, 22 år, frivillig i en idrætsforening

Nydanskerne lærer også en anden måde at tale og skrive dansk på i foreninger end den daglige tale, fordi der skal skrives vedtægter, holdes taler, søges om midler mv.

Jeg er blevet meget bedre til dansk af at være med i foreningen, fordi man hele tiden skal læse og skrive og holde taler. Mandlig nydansker, 31 år, frivillig i idrætsforening

Frivilligt arbejde er altså også en indgang til at forbedre sine danskkundskaber på flere niveauer. Både den daglige tale og det mere formelle mundtlige og skriftlige sprog forbedres. Disse kompetencer har

nydanskerne mulighed for at drage nytte af i andre sammenhænge for eksempel på en arbejdsplads eller på andre sociale arenaer i samfundet.

5.2.5 Opsummering af sociale koder og indblik i dansk sprog og kultur

Opsummerende kan det ud fra interviewene med både UU-vejledere, virksomheder og nydanskere påpeges, at det frivillige foreningsliv i høj grad er et sted, hvor nydanskere lærer den danske kultur at kende. De opnår en bedre forståelse for de udtalte sociale koder, som etniske danskere agerer inden for. De får et indblik i dansk demokrati og oplever at blive bedre til at tale og forstå dansk, når de arbejder frivilligt. Der er ikke fundet specifikke udbytter knyttet til specifikke foreningstyper. Analysen peger på, at alle foreningstyper kan være med til at få større indsigt i det danske samfund og de sociale spilleregler, vi lever efter.

5.3 NETVÆRK OG POSITIVE SOCIALE RELATIONER

I de kvantitative analyser blev det påpeget, at nydanskere, der er medlem af en forening, har flere etnisk danske venner i deres netværk end nydanskere, der ikke er medlem af en forening. I den følgende kvalitative analyse uddybes det gennem inddragelse af citater fra forskellige kilder, hvilken betydning det har at have et stort netværk, der inkluderer etniske danskere. Igen skal det nævnes, at der i analysen fremhæves eksempler, hvor frivilligt engagement blandt nydanskere har indvirket positivt på udvidelsen af deres sociale netværk.

Derudover bliver der i det efterfølgende afsnit sat fokus på muligheden for at opleve nye positive sociale relationer igennem frivilligt arbejde. Analysen viser, at disse relationer er en vigtig del af nydanskernes sociale liv.

I hvert af de følgende underafsnit fremhæves først de analytiske pointer, hvorefter selve analysen udfoldes med inddragelse af citater fra de gennemførte interview.

5.3.1 Nydanskernes netværk udvides

Den kvantitative analyse viste, at nydanskere, som er medlem af en forening, har flere danske venner end nydanskere, der ikke er medlem af en forening. Den signifikante forskel mellem de to grupper indikerer, at nydanskere i foreninger er bedre integreret end nydanskere uden for foreningerne.

Den kvalitative empiri indeholder kun nydanskere, der laver frivilligt arbejde. Der sammenlignes altså ikke med nydanskere, der ikke laver frivilligt arbejde, men overordnet viser interviewene, at nydanskernes danske netværk udvides betragteligt, når de engagerer sig i foreninger og andet frivilligt arbejde. De lærer mange nye mennesker at kende igennem frivilligt arbejde, hvad enten det er som frivillig træner i en fodboldforening, som frivillig underviser eller som frivillig i en større organisation.

Så tidligt som i folkeskolealderen har nydanskerne, ligesom de etnisk danske børn, mulighed for at stifte bekendtskab med foreningslivet. Her møder de andre børn og unge og deres forældre. Igennem deres nye sociale netværk i foreningerne får de unge nydanskere et indblik i foreningslivet, men de får også større viden om, hvor mange forskellige muligheder de har for uddannelse og job.

Jeg er 90 procent sikker på, at foreningsmedlemskab kan hjælpe i forhold til uddannelse. For de unge har sjældent et stort netværk. Men hvis man har været medlem af en forening og kender Anders og Thomas, kender de måske nogle, der kan hjælpe med en lærerplads. Foreninger kan hjælpe tosprogede med kompetencer og netværk. Netværk er altafgørende. Det kan være med til at give dem nogle andre veje, end kun at tænke på at blive læge eller advokat. Hvis Thomas' far er mekaniker, kan Mohammed få et billede af, at der er mange forskellige veje. Man kan sagtens være tømrer eller murer og tjene penge og have status. [...] Det er godt at møde en tømrer, der lever godt, så de ikke alle sammen vil være læger. UU-vejleder

UU-vejlederne giver udtryk for, at de nydanske unge får meget ud af at deltage i foreningslivet. Som nævnt i forrige afsnit får de et indblik i dansk kultur og sprog, men de får altså også et billede af, hvor de har mulighed for selv at ende, når de er færdige med at gå i skole. UU-vejlederen i ovenstående citat udtrykker en bekymring for, at de nydanske unge ikke har et bredt nok billede af deres muligheder, og at mange stræber efter de mest prestigefulde uddannelser. Det kan udvide deres horisont at møde forældre i foreningerne, som lever godt, og som har en håndværksmæssig uddannelse. På den måde kan de nydanske unge få et indblik i mange forskellige uddannelses- og jobmuligheder, når de deltager i foreningslivet.

Jobkonsulenterne er enige i, at nydanskere, specielt når de ikke har været i Danmark så længe, kan få rigtig meget ud af at melde sig ind i en forening.

De skal ud og bruge byen og foreningslivet. Kommer man først ind i foreningslivet, får man kontakter. Jobkonsulent

De kontakter, som nydanskerne får opbygget i foreningerne, kan bruges til at udvide deres netværk, som de kan trække på i mange forskellige situationer.

Netværk – Hvis man forstår at bruge det, hører man noget og ser nogle andre muligheder, end man umiddelbart tænker på. Jobkonsulent

Netværk er altså ikke blot en udvidelse af omgangskreds, hvilket i sig selv kan have en positiv personlig værdi for den enkelte. Det skaber også nogle muligheder, der formentlig ikke var opstået, hvis vedkommende var blevet hjemme. Med et stort netværk af personer med forskellige baggrunde kan nydanskere blive en del af mange forskellige fællesskaber, der kan åbne nogle nye døre. Også nogle døre som de ikke umiddelbart ville have tænkt på selv.

Som UU-vejlederne også pointerer, er foreningsaktivitet en indgang til nye bekendtskaber og et alsidigt socialt liv uden for skolen. Som ny i en by kan det være endnu mere essentielt at deltage i foreningslivet, fordi man ikke har noget netværk på forhånd.

Da jeg flyttede til [byen] som niårig, var det rigtig svært, fordi jeg ikke kendte nogen. Men håndboldklubben gjorde en forskel. Min mor meldte mig ind, og jeg fik rigtig gode venskaber og lærte søde mennesker at kende. Jeg kan stadig snakke om min første håndboldtræning. Jeg kan også se mig selv i de piger, jeg træner nu. Kvindelig nydansker, 18 år, frivillig i idrætsforening

Denne nydanske pige giver her udtryk for, at foreningsdeltagelse gjorde en stor forskel for hendes indgang til en ny by og et nyt socialt netværk. Hun udtrykker en stor glæde over, at hun fik mange nye venner, og hun arbejder i dag som frivillig træner i samme håndboldklub. Der ses i interviewene med nydanskere en tendens til gerne at ville give tilbage til det fællesskab, som nydanskerne har oplevet at blive en del af. Engagement i foreninger giver altså både netværk som medlem, men i høj grad også som frivillig. Nedenfor beskriver en frivillig fodboldtræner, hvordan han også har fået et netværk igennem sit frivillige job.

Jeg har fået masser af nye venner. Andre trænere først og fremmest og også forældre. Jeg snakker jo med alle. Der er en del trænere, som ikke er så meget for kontakt med forældrene. Jeg elsker derimod forældrekontakten. Jeg har fået et fedt netværk gennem denne her klub. Mandlig nydansker, 31 år, frivillig i idrætsforening

Nydanskere kan, som citatet ovenfor viser, opleve en stor glæde ved at blive en del af et netværk i foreningsarbejdet. Ud fra integrationsindikatorerne opstillet tidligere i rapporten betegner nydanskerne det som en positiv faktor, hvis de har et netværk, der også inkluderer mange etniske danskere. Nedenfor giver en nydansker selv udtryk for, at integration og netværk hænger sammen.

Som frivillig møder du danskere og alle mulige andre. Netværk betyder integration. Når man har forskellige grupper i sit netværk, så er man integreret. Når man både har danskere og måske internationale venner, så er man integreret. Mandlig nydansker, 45 år, frivillig i en frivillig/social forening og i en minoritetsforening

Deltagelse i foreninger både som medlem og som frivilligt engageret giver altså et større og bredere netværk. Interviewene giver et klart billede af, at et udvidet socialt netværk igennem frivilligt arbejde i høj grad kan siges at have en positiv indvirkning på nydanskernes integration i det danske samfund. I barndommen og ungdommen er foreningsmedlemskab i høj grad med til at skabe venskaber og til at give et indblik i forskellige muligheder senere i livet, fordi nydanskerne her møder mange forskellige forældre og trænere samt andre unge. Analysen ovenfor viser, at bliver nydanskerne aktive frivillige, får de et endnu stærkere netværk, som inkluderer flere etniske danskere, og som åbner mange nye muligheder, de ikke ellers var stødt på. Igennem de kvantitative analyser blev det også slået fast, at nydanskere, der er medlem af foreninger, har flere danske venner i deres netværk end nydanskere, der ikke er medlem af foreninger.

5.3.2 Nydanskere oplever nye positive relationer

I foreninger og frivillige fællesskaber opstår nye sociale relationer. For nydanskere kan det være et sted, hvor de oplever positive udfordringer og udvikler sig i et socialt netværk sammen med andre frivillige. Størstedelen af de interviewede nydanskere fremlægger deres frivillige arbejde som essentielt for deres sociale liv. Her får de nye venner, som de bruger meget tid sammen med. For nydanske børn og unge kan foreningsdeltagelse være et godt sted at møde rollemodeller, som de kan spejle sig i, i forhold til uddannelses- og jobmuligheder. Derudover kan positive oplevelser fra foreningerne fungere som motivation, der smitter af på andre sociale arenaer i deres liv.

Flere af de interviewede UU-vejledere oplever, at nogle nydanske unge har det fagligt svært og sjældent har succesoplevelser, når de er i skole. Ved at være medlem i eksempelvis en fodboldklub, får de ifølge UU-vejlederne mulighed for at få nogle succesoplevelser, hvilket giver dem en bedre ballast i forhold til at klare sig godt i det danske samfund på længere sigt. Først og fremmest i uddannelsessystemet.

Både voksne og jævnaldrende rollemodeller i et frivilligt fællesskab virker bedre end i det påtvungne fællesskab i skolen.
UU-vejleder

Der bliver i citatet lagt vægt på, at deltagelse i foreninger netop er et frivilligt tilvalg, og at et frivilligt fællesskab kan give de unge nydanskere et andet perspektiv end det, de får i skolen. Hvis en nydansker altid oplever faglige og sociale barrierer i skolen, kan det frivillige fællesskab være stedet, hvor vedkommende oplever et mere positivt socialt fællesskab. I foreningerne møder nydanskerne rollemodeller, som de kan spejle sig i. Det kan være nogen, der har samme baggrund som dem selv, og som har klaret sig godt i forhold til uddannelse og job og kan fortælle om deres vej dertil.

[Nydanske] rollemodeller har tit været igennem en del og fået succes i deres liv. Det gør en forskel for de unge, hvis de kan koble de to ting sammen. At man styrker noget i fritiden og samtidig får lyst til at tage en uddannelse. Man kan jo godt møde en i fodboldklubben, som også tager en uddannelse. [...] [Nydanske rollemodeller] har haft ekstra udfordringer, som de unge kan spejle sig i – ”hvis det kan lykkes for ham, kan det også lykkes for mig”. Det er lettere for Ali at rådgive Mohammed. UU-vejleder

At se andre klare sig godt kan være den største motivationsfaktor, og hvis en rollemodel oven i købet har en anden etnisk baggrund end dansk og har oplevet bump på vejen, kan de unge nydanskere let spejle sig i ham eller hende.

Ud over at møde rollemodeller i det frivillige foreningsliv kan nydanskerne også opleve selv at være rollemodel for andre, når de arbejder frivilligt. De får en ny rolle i et nyt fællesskab, der involverer ansvar og socialt engagement. De får mulighed for at udvikle sig i de frivillige fællesskaber.

Jeg har altid været en meget genert og indadvendt person. Jeg har altid været den, som folk skulle trække ind i fællesskabet. Nu oplever jeg, at det er mig, der trækker andre ind i fællesskabet. Jeg oplever også mig selv som en rollemodel i foreningen. Kvindelig nydansker, 27 år, frivillig i en minoritetsforening

Der sker en personlig udvikling, når nydanskerne træder ind i rollen som frivillig. Når de arbejder med børn og unge, træder de naturligt ind i rollen som rollemodel, men de kan også blive rollemodeller for nye og jævnaldrende medfrivillige.

Fællesskaber kan være mange ting, og nedenfor forklarer en frivillig nydansker vigtigheden af, at de unge nydanskere kommer ind i de gode og positive fællesskaber, hvor de møder rollemodeller, som de kan identificere sig med.

Fællesskab er vigtigt. Det at være en stor familie. Der er både gode og dårlige fællesskaber. De unge bliver jo bandemedlemmer for at være en del af et fællesskab. Jeg gør positiv modstand imod de negative fællesskaber. Det handler om, at de unge kan identificere sig med os. Mandlig nydansker, 33 år, frivillig i idrætsforening

Fællesskaber er, som det pointeres i citatet, altså ikke i sig selv gode. Det handler om at skabe de rigtige rammer for, at de nydanske unge vælger at indgå i positive fællesskaber i stedet for at søge de fællesskaber, som modarbejder integrationen i Danmark. I den forbindelse er det vigtigt, at de kan se sig selv i de rollemodeller, som er en del af fællesskabet. For nogle nydanskere betyder det noget, at der er nydanske frivillige i foreningerne, når de unge nydanskere søger fællesskaber.

5.3.3 Rollemodeller der giver ”noget tilbage”

En anden pointe, der fremstår i interviewene med nydanskerne, er, at nydanskere ikke bare er rollemodeller i det frivillige arbejde, de laver. Har de børn, viser de også dem, at frivilligt arbejde er en måde, hvorpå man bidrager til samfundet og deltager i fællesskabet.

Man er også rollemodel for sine egne børn. Hvis jeg sidder og er passiv inden døre, så betyder det meget for mine børn. Man skal vise sine børn, at man kan opnå en masse. Man skal gøre sit bedste. Kvindelig nydansker, 52 år, frivillig i frivillig/social forening

Det opleves altså også som vigtigt for nydanske frivillige med børn, at de kan være en rollemodel for dem også. De tror på, at deres børn vil klare sig bedre, hvis de som forældre viser dem, at man må gøre en stor indsats for at opnå noget i livet.

Rollemodellerne betyder meget, men alle de sociale relationer, nydanskerne etablerer i det frivillige arbejde og foreningerne, er med til at engagere dem. De positive sociale relationer, som nydanskere kan opleve i foreningslivet, giver dem en større tro på sig selv, som også kan bruges i andre sociale

sammenhænge. UU-vejlederne vurderer desuden foreningsdeltagelse positivt i forhold til at udvikle børn og unges evne til at gennemføre en uddannelse.

At være parat til uddannelse handler om at være standhaftig, når der er modstand. Det kan man lære igennem fritidsaktiviteter. Nogle af dem, der har det svært i skolen, kan godt få nogle succesoplevelser i foreninger. UU-vejleder

Både modstand og succesoplevelser i det sociale fællesskab i foreninger påvirker nydanskerne positivt og klæder dem på til fremtidens udfordringer i uddannelse og andre sociale sammenhænge.

Jeg kan godt lide stemningen og kammeratskabet. Man snakker med mange mennesker, når man er her. Man hilser på spillerne og på dem i cafeteriet. Det er det vigtigste, man får ud af det. De andre old boys spillere er også frivillige med noget andet i klubben. [...] Jeg har mange venner herovre i klubben. Vi hilser på hinanden og snakker med hinanden, hvis der er et eller andet. Så drikker vi en kop kaffe eller en øl. Det er det, man får ud af det. Det er sammenhold.
Mandlig nydansker, 71 år, frivillig i en idrætsforening

I fodboldklubben oplever den pensionerede nydansker i ovenstående citat et fællesskab, som han værdsætter højt. Det er blevet et socialt forum, hvor han færdes blandt venner. Det er fælles for de interviewede frivillige nydanskere, at de bruger meget positive ord og vendinger til at beskrive deres oplevelse af de sociale relationer i det frivillige arbejde. Få af nydanskerne ville være foruden deres sociale relationer i foreningerne.

Når jeg er i klubben, bliver jeg glad. Det er et sted, hvor jeg har lyst til at være. Jeg bliver ikke tvunget til at være der, men jeg har selv valgt at være der. Hos os er man ikke bare træner. Man får skabt en god relation til pigerne og forældrene. Kvindelig nydansker, 18 år, frivillig i en idrætsforening

Det er altså også væsentligt at nævne, at frivilligheden – det at nydanskerne selv har valgt at yde en frivillig indsats – har en stor betydning for deres oplevelse. Et tvungent fællesskab vil ikke opleves som berigende i samme grad, da det ikke giver mulighed for at forfølge sit personlige drive og kaste sine egne ressourcer ind i indsatsen på samme måde. Når nydanskerne vælger at blive frivillige, udviser de et stort socialt engagement, fordi de sociale relationer, de får, bliver en stor del af deres hverdag og deres liv.

Jeg får et skulderklap hver eneste gang, jeg er der. [...] Jeg har det rigtig godt derude. Jeg kan slet ikke mærke, at jeg er udlænding. Hvis jeg ikke har været der i to-tre dage, så ringer folk og spørger, hvor jeg er henne. Så føler jeg mig værdsat. Mandlig nydansker, 31 år, frivillig i en idrætsforening

Nydanskeren i ovenstående citat er blevet en så naturlig del af fællesskabet i foreningen, at han ikke tænker over, at han har en anden etnisk baggrund end de andre. Integrationen mellem ham og de andre har været vellykket, og han får den værdsættelse, der skal til, for at fællesskabet bliver en afgørende social arena. Oplevelsen af ligebehandling er netop en af undersøgelsens indikatorer for

integration, og citatet understøtter muligheden for, at deltagelse i foreningslivet kan understøtte integration målt på denne indikator.

Jeg har fået rigtig mange venner igennem [mit frivillige arbejde]. De andre medfrivillige betyder rigtig meget for, at man gider at fortsætte. At det ikke bare bliver et arbejde. Også når der er lidt travlt. Det ville jeg jo ikke gide, hvis de ikke var blevet mine venner. Kvindelig nydansker, 22 år, frivillig i en frivillig/social forening

5.3.4 Nye roller, nye identiteter

Igen påtales det frivillige aspekt som en altafgørende faktor for motivationen. Glæden ved at arbejde sammen med andre frivillige og få et stærkt socialt fællesskab omtales ligeledes som et centralt udbytte af frivilligt arbejde. Det frivillige aspekt betyder, at man indgår på lige vilkår og ud fra sit eget udgangspunkt. Den frivillige bliver dermed anerkendt for sit eget personlige bidrag til foreningen.

Nogle frivillige fællesskaber har en større rummelighed end andre. Som tidligere nævnt, er det vigtigt, at der findes sociale fællesskaber, hvor de nydanskere, der tiltrækkes af negative fællesskaber, kan komme og være med, selvom det kræver en ekstra indsats af de frivillige.

Vi er en utraditionel forening, fordi vi har plads til dem, som de andre fodboldklubber ikke vil have med. Vi har fået fire unge drenge ud af bandekriminalitet. De har fået et nyt socialt fællesskab. De har smidt deres rygmærker, vi hjalp dem videre i systemet og hjalp dem med at finde praktikpladser. Mandlig nydansker, 33 år, frivillig i en idrætsforening

Her er et eksempel på en forening, der virkelig gør et stort stykke socialt arbejde for integrationen og modarbejdelsen af ekstremisme i Danmark. Når først de unge nydanskere er havnet i negative sociale fællesskaber som bander, kan det være en kæmpe udfordring for samfundet at få dem tilbage på rette spor.¹⁴ Men med de rette rollemodeller, en stor rummelighed og stærke frivillige kræfter kan opgaven løses. Det kan lade sig gøre at få unge nydanskere ud af bandekriminalitet, hvis frivillige foreninger i de områder, hvor de bor, går ind og gør en indsats for at inkludere dem i positive sociale fællesskaber.

Jeg ville se mig selv et helt andet sted, hvis jeg ikke trænede pigerne. Jeg tror ikke, jeg ville være i gang med en uddannelse, og jeg ville ende i en masse lort. For det frivillige arbejde har holdt mig væk fra alle de dårlige fristelser, man møder som ung. Og så bor jeg som sagt i et område, hvor man let kommer ud i problemer. At være frivillig håndboldtræner har gavnnet mig rigtig meget. Jeg er også kommet ind på min uddannelse, fordi jeg havde denne her erfaring. Jeg havde jo arbejdet med håndboldtræning i mange år. Jeg fik også udtalelser fra klubben. Kvindelig nydansker, 18 år, frivillig i en idrætsforening

---

¹⁴ Se eksempelvis: Modstandskraft mod radikaliserings og voldelig ekstremisme, CERTA & Trygfonden, 2016.

Her udtaler en nydansker sig, som selv har været tæt på at ryge ud i negative sociale fællesskaber, men som i sin position som frivillig i en håndboldklub har oplevet, at hun kan opnå langt mere i et fællesskab, der giver erfaringer og fællesskaber, som leder i retning af uddannelse og et rigt socialt liv. Det kan altså betyde en verden til forskel, hvis unge nydanskere bliver præsenteret for det frivillige foreningsliv eller andre frivillige organisationer og fællesskaber.

Et andet aspekt af de positive sociale relationer, som nydanskerne kan opleve i frivillige fællesskaber, er identitetsskabelse. For relativt nyankomne til Danmark vil det kræve meget energi at skabe sig en ny identitet i et nyt land. Når nydanskere har fået opholdstilladelse, kan frivillige fællesskaber være med til at give dem et tilhørsforhold.

De vil gerne hjælpe! Og så giver det dem noget identitet. De har mistet deres land, hjem, deres familie og kultur. Og derfor har de mistet noget af deres identitet. De vil finde en ny ved at hjælpe andre. Jobkonsulent

Ved at hjælpe andre igennem frivilligt arbejde kan nydanskere få mulighed for at gøre noget meningsfuldt. Det vil vi komme mere ind på i næste afsnit. Identitetsskabelse kan ske igennem frivilligt arbejde, der måske kommer før et betalt arbejde, som kan være svært at få, før nydanskerne er blevet gode til dansk.

En anden pointe er, at nydanske frivillige i minoritetsforeninger oplever et rum for at arbejde med deres identitet. Hvad enten de er født i Danmark eller i et andet land, kan nydanskerne have en følelse af at være splittede mellem deres danske og etniske baggrund.

Nu er jeg vokset op i Viborg, hvor der ikke er det store foreningsengagement for kurdere. [...] Da jeg flyttede til København, kunne jeg mærke, at jeg manglede et bestemt slags fællesskab. Jeg fandt frem til [foreningen] og deltog i nogle arrangementer. Det var søgen efter et fællesskab og dyrke sin identitet og kultur. [...] Det er det med at forholde sig til sin splittede identitet. Men man kan godt være det hele. Jeg kan se en udvikling hos de unge [i foreningen]. De lærer at håndtere balancen. Kvindelig nydansker, 27 år, frivillig i en minoritetsforening

Minoritetsforeninger kan altså bidrage til, at nydanskerne får et stærkere forhold til deres etniske baggrund, men samtidig at de lærer at håndtere en splittet identitet. Selvom der sjældent er mange etniske danskere med i de etniske minoritetsforeninger, oplever de interviewede nydanskere, at de får en bedre tilknytning til det danske samfund, ligesom de frivillige nydanskere i både idrætsforeninger og de, som udfører frivilligt socialt arbejde.

Som ung nydansker i et nyt land vil det være naturligt at søge sociale fællesskaber for at opbygge en ny identitet. Som nydansker født i Danmark kan det også være en udfordring at finde et fællesskab, hvor man føler sig hjemme. Igen er det relevant at nævne muligheden for at ende i de negative sociale fællesskaber.

Som etnisk minoritet har man jo større udfordringer, netop fordi man er i et andet kulturelt felt. Det er svært at forme sin identitet. Det er problemet, tror jeg. Mange unge søger bander og kriminalitet og ekstremisme. Når de ikke magter eller får mulighed for at være en del af fællesskaber, søger de det andre steder. Unge mennesker har jo altid søgt fællesskab. For de etniske unge er det vigtigt at have foreninger som magneter, som kan hjælpe dem til at forme deres identitet.
Mandlig nydansker, 36 år, frivillig i en minoritetsforening

5.3.5 Opsummering af netværk og positive sociale relationer

Som frivillig eller medlem i foreninger og organisationer kan nydanskere opleve et meningsfuldt fællesskab, hvor de får et stort netværk og positive sociale relationer. Det gælder både i klassiske danske foreningstyper som sportsforeninger og andre foreninger og organisationer med et socialt formål samt etniske minoritetsforeninger. Når nydanskerne som frivillige eller foreningsaktive på anden vis oplever nye positive sociale relationer og får udbygget deres netværk bidrager det til integrationen i det danske samfund, som opstillet ud fra integrationsindikatorerne. Netværket kan både bruges socialt og i forhold til at blive integreret i andre samfundssfærer såsom arbejdsmarkedet.

5.4 SELVTILLID, MENING OG AKTIVERING AF RESSOURCER

I dette sidste analyseafsnit er fokus på det mere personlige udbytte af at engagere sig frivilligt i organisationer og foreninger. De positive historier fra nydanskerne selv giver et indblik i, hvordan de får opbygget en større selvtillid, at det er meningsfuldt for dem at engagere sig frivilligt, og at de i mange tilfælde får aktiveret forskellige personlige ressourcer, som er brugbare både i det sociale liv, på jobs og i uddannelse.

I hvert af de følgende underafsnit fremhæves først de analytiske pointer, hvorefter selve analysen udfoldes under inddragelse af citater fra de gennemførte interview.

5.4.1 Nydanskere opbygger en større selvtillid og tro på sig selv

Analysen viser, at nydanskerne igennem deres frivillige arbejde får en større tro på sig selv, fordi de udfører et stykke arbejde, der kommer andre til gode og samtidig er en læring for dem selv. De har succesoplevelser i foreningerne og organisationerne, som bidrager positivt til deres selvtillid. Med en god social selvtillid bliver det nemmere for nydanskerne at indgå i andre sociale sammenhænge i samfundet med gåpåmod og troen på, at det kan lykkes. Det kan for eksempel være på en uddannelse eller i et job.

I interviewene giver nydanskerne udtryk for, at de modtager positiv opmærksomhed omkring deres frivillige indsats.

I lektiecaféen synes jeg, at man får ros og tak for hjælpen. Det er den lille selvtilfredsstillelse, der gør, at man har lyst til at komme igen. Det er sværere at få det fra de små indvandrerdrengene. Det er mere fra klubben, man får den tilfredsstillelse, når de siger, at de kan se, at det bærer frugt. Også når man taler med forældrene, der fortæller, at drengene klarer sig bedre. Det er jo derfor, man gør det. Man forventer jo ikke at få en pokal. Mandlig nydansker, 25 år, frivillig i en idrætsforening og i en frivillig/social forening

I citatet ovenfor beskrives det, hvordan det kan være en succesoplevelse for nydanskerne at se målgruppen for det frivillige arbejde udvikle sig. Det betyder, at de har gjort et godt stykke arbejde, som gavner eksempelvis de drenge, man er træner for. Nydanskerne ser sig selv i et nyt lys i det frivillige arbejde, som en person der har en betydning for andre mennesker. Motivationen til det frivillige arbejde kommer igennem oplevelsen af at se målgruppen udvikle sig i en positiv retning.

Man får det godt med sig selv bagefter, når det lykkes for de unge mennesker. Så lykkes det også for én selv. Det er en god fornemmelse. Kvindelig nydansker, 33 år, frivillig i en frivillig/social forening

Rigtig mange af nydanskerne taler om denne gode fornemmelse, de får fra det frivillige arbejde, som både kommer af anerkendelsen og af glæden over at se nogle mennesker udvikle sig. Selvtilliden vokser hos nydanskerne i takt med oplevelsen af, at deres arbejde bærer frugt.

Vi er begyndt at blive anerkendt, selvom vi fik kritik i starten. Hvis man ikke bliver anerkendt, giver man op. Anerkendelse er én ting. Det, at den unge bevæger sig i den rigtige retning, er det bedste. Mandlig nydansker, 33 år, frivillig i en idrætsforening

Ud fra integrationsindikatorerne er anerkendelse en af de faktorer, der har en stor betydning for integration. Med anerkendelse får nydanskerne et stort skulderklap, som har betydning for at føle sig som en del af det danske samfund på lige fod med etniske danskere. Anerkendelsen fra omverdenen i kombination med den positive udvikling hos målgruppen af det frivillige arbejde er en drivkraft, der holder de frivillige nydanskere i gang og udvikler dem, selvom der ikke er nogen indtjening forbundet med det frivillige arbejde.

Jeg startede med nybegynderholdene. Og så fik jeg ansvaret for B-holdet med mange udlændinge og indvandrere. Så syntes klubben, at det fungerede. Nu er jeg endt som den vigtigste træner, og det er jeg stolt af. Mandlig nydansker, 31 år, frivillig i en idrætsforening

I ovenstående citat har en frivillig træner oplevet, hvordan han er blevet dygtigere og dermed har fået mere ansvar igennem sin trænerkarriere. Han omtaler sig selv som 'den vigtigste træner', hvilket er et tydeligt udtryk for, at han har fået opbygget en større selvtillid. I forhold til integrationsindikatorerne har hans udvikling som træner også været et udtryk for en mulighed for social progression i klubben. Det har flyttet ham fra en passiv til en aktiv rolle. Dette er et eksempel på, at når muligheden for social progression opstår, og nydanskere oplever stolthed og selvtillid over deres frivillige arbejde, får de

mod og energi, der også kommer til udtryk i andre sociale sammenhænge. Hermed kan deres frivillige arbejde være med til at åbne nye sociale muligheder, og i sidste ende kan de opleve at være integreret i det danske samfund.

Det var vigtigt for mig, at hvis vi skulle kunne hjælpe det enkelte menneske, så skulle vi have en stabil organisation. Jeg havde været i foreningen i 3-4 måneder, før jeg sagde, at jeg ville stille op som formand. Jeg ville arbejde med at ændre strukturen. Jeg synes, det er vigtigt, at der er noget magt, og at der er et hierarki. Jeg stillede op for to år siden. Jeg skabte 2,4 millioner kroner til foreningen. Jeg fik lavet struktur omkring økonomien. Det var en af hovedprioriteterne. Mandlig nydansker, 24 år, frivillig i en minoritetsforening

Heroverfor giver en nydansk formand udtryk for stor ekspertise og selvtillid omkring foreningsarbejdet. Han har lært at strukturere og prioritere foreningens frivillige og økonomiske kræfter og får på den måde gavnet både foreningen og medlemmerne. Når nydanskere som denne formand oplever, at deres evner kan være med til at føre til succes og resultater, eller når andre nydanskere oplever succes ved at se glæden hos medlemmerne, vokser deres selvtillid og giver dem gåpåmod i forhold til at blive en del af andre sociale fællesskaber. Dette er et stort skridt på vejen mod integration i Danmark.

5.4.2 Frivilligt arbejde skaber mening for nydanskerne

For nydanskere, som for andre, der laver frivilligt arbejde, opleves det som meningsfuldt at bruge tid og energi på det. Nydanskerne oplever at 'give noget tilbage', være en del af et fællesskab og bruge sig selv i det frivillige arbejde. Derudover kan udviklingen hos målgruppen, som nævnt i forrige afsnit, også være med til at gøre frivilligt arbejde meningsfuldt.

Jeg får det ud af det, at jeg kan give noget videre, som jeg har fået at vide, at jeg er god til i de ni år, jeg har spillet håndbold. Da jeg startede med at spille håndbold, vidste jeg godt, at det ikke ville være hele livet. Med den baggrund jeg har, dyrker man ikke sport som pige, når man bliver 17-18 år. Så skal man uddanne sig, og man får pligter derhjemme. Men det betyder noget for mig, at selvom jeg ikke selv spiller mere, så er jeg stadig en del af håndbold. Kvindelig nydansker, 18 år, frivillig i en idrætsforening

At være god til noget og kunne bruge de kompetencer til at hjælpe nogle andre igennem frivilligt arbejde er en måde, hvorpå nydanskere kan opleve at blive inddraget i meningsfulde sociale fællesskaber. I citatet ovenfor hører vi en pige, der selv har spillet håndbold, forklare, at det hun får ud af at træne andre, er det at være en del af håndboldfællesskabet, som hun ellers ville have forladt. Det er vigtigt for nydanskerne at føle, at de hører til et sted. Samtidig nævner de også, at det giver dem noget at arbejde frivilligt med mennesker, der står i sociale situationer, som de selv har oplevet.

Den første store grund til, at jeg engagerer mig frivilligt, er, at jeg kan relatere til problemet. Den anden grund er fællesskabet med andre afghanere om et fælles mål og fælles værdier. Har man det, har man også større muligheder. Mandlig nydansker, 22 år, frivillig i en frivillig/social forening

Igen nævner nydanskeren i ovenstående citat det identitetsmæssige ved at arbejde med problemer, han kan relatere til, og vigtigheden af et fællesskab. Det er meningsfuldt for ham. Nydanske frivillige i minoritetsforeninger oplever en glæde ved at dele identitet med andre, der har samme baggrund, og kæmpe for en fælles sag. Selvom der ikke altid er etniske danskere med i minoritetsforeninger, oplever nydanskerne alligevel at føle sig som en større del af Danmark igennem deres frivillige arbejde, fordi de får en større viden om foreningslivet i Danmark og indgår i et meningsfuldt fællesskab, der bidrager positivt til deres identitetsskabelse. Alt dette er med til at give nydanskerne en meningsfuld hverdag, der bidrager til, at de føler sig som medborgere i Danmark.

Hvis jeg var millionær, havde jeg kun arbejdet frivilligt. Det giver en meget god følelse at hjælpe folk og guide dem den rigtige vej. Og det er så fedt, når det lykkes. Det er fedt, når jeg har noget erfaring, som jeg kan give videre. Jeg føler mig bedre tilpas, når jeg laver frivilligt arbejde. Jeg ville hellere kun lave frivilligt arbejde end betalt arbejde. Mandlig nydansker, 29 år, frivillig i en frivillig/social forening

Frivilligt arbejde kan i nogle tilfælde være den mest meningsfulde beskæftigelse for nydanskere. Det ses både i ovenstående og nedenstående citat.

Jeg laver frivilligt arbejde, fordi jeg elsker det. At hjælpe andre, men også at være rollemodel og vise, at kvinder er stærke og kan gøre det, de gerne vil. Jeg er også meget fremme i skoene og siger min mening. Man skal holde fast i det, man gerne vil og ikke give op. Man bliver stærkere, hvis man ikke giver op. Det er noget jeg brænder for. Kvindelig nydansker, 33 år, frivillig i en frivillig/social forening

Frivilligt arbejde kan være et forum for at øve sig i at være standhaftig og kæmpe for noget, man gerne vil opnå. Hvis det er svært at få et betalt arbejde, kan frivilligt arbejde udfylde nogle af de funktioner for nydanskerne, som de mangler, hvis de er arbejdsløse. Selv hvis de har et arbejde, er frivilligt arbejde et mere frit fællesskab, hvor alle kan være med til at påvirke retningen på arbejdet og fokusere på det aspekt, de finder mest interessant. Sådan en mulighed kan være med til at skabe meningsfulde oplevelser.

Jeg føler mig hjemme, det er mit andet hjem. Jeg føler mig mere fri. Man bliver glad af at være derude. Nogle gange tænker jeg på, hvad der var sket med mig, hvis jeg ikke havde været der. [...] Jeg ville bare være en person, som bare tog på arbejde og så hjem. Sådan et lidt kedeligt liv. Det er sådan et liv, jeg har haft før. Nu vil jeg bare ud og møde mennesker. Mandlig nydansker, 31 år, frivillig i en idrætsforening

I dette citat bliver det tydeligt, hvor vigtigt et socialt forum frivilligt arbejde er. En ting er at have et arbejde og nogle kollegaer. Noget andet er at indgå frivilligt i et socialt fællesskab, hvor nydanskerne

kan beskæftige sig med noget, de finder interessant. Livet bliver meningsfuldt, når nydanskerne har noget som frivilligt arbejde at se frem til i deres fritid. Så undgår de social isolation og kommer ud i civilsamfundet. Med det frivillige arbejde kan der ske en udvikling fra at være en person, der behøver hjælp, til at være en person, der føler sig som en ligeværdig medborger i det danske samfund. Udviklingen fra en passiv modtagende rolle til en aktiv udøvende rolle i samfundet er et vigtigt skridt på vejen til at være integreret i Danmark, og frivilligt arbejde er en unik mulighed for at forandre sit blik på sig selv i samfundet. Udover at frivilligt arbejde kan være et meningsfuldt socialt forum for nydanskerne, kan det i nogle tilfælde være med til at skabe nogle rammer, som forhindrer de socialt udsatte nydanskere i at ende i negative sociale fællesskaber, som det også er pointeret i de forrige analyseafsnit. Med tilknytning til samfundet igennem frivillige fællesskaber får nydanskerne bedre muligheder for at høre til sammen med andre.

Jeg skal lige understrege en ting. Frivillighed er afhængigt af, hvem man er som person. Om man har lyst til at engagere sig i samfundsforhold. Uden lysten kan man ikke tvinge folk til at engagere sig frivilligt.
Mandlig nydansker, 36 år, frivillig i en minoritetsforening

En vigtig pointe, som flere af nydanskerne lægger vægt på, er, at meningsfuldheden ved det frivillige arbejde netop bunder i frivilligheden. Det er ikke alle mennesker, der tiltrækkes af frivilligt arbejde, og disse mennesker vil ikke i samme omfang opleve det som meningsfuldt, sådan som alle interviewede nydanskere i denne undersøgelse gør det.

Når nydanskerne indgår i frivillige fællesskaber i organisationer og foreninger, yder de en indsats, som er meningsfuld for dem. De får mulighed for at give noget af sig selv og opleve målgruppen udvikle sig. Når nydanskerne på denne måde føler sig som en del af meningsfulde fællesskaber, hvor de kan bidrage positivt og bliver anerkendt af det omkringliggende samfund for deres arbejde, er de i høj grad blevet en integreret del af Danmark.

5.4.3 Nydanskernes ressourcer aktiveres

Frivilligt arbejde kan være en platform for nydanskere til at finde frem til ressourcer og kompetencer, som de ikke nødvendigvis var klar over, at de havde, eller som de kan få mulighed for at udvikle. På den måde er frivilligt arbejde et sted, hvor nydanskerne udvikler personlige, sociale og i nogle tilfælde faglige ressourcer.

Det hele startede med, at jeg selv gik til håndbold [...] De manglede en hjælpetræner til et af pigeholdene. Min træner spurgte mig, fordi hun syntes, jeg var ansvarlig og god til at snakke med yngre piger og børn. Jeg sagde ja, fordi det ikke gik så godt i skolen. Jeg gik sammen med de forkerte. På et tidspunkt stoppede træneren, og så tog jeg over. I starten var jeg lidt i tvivl om, hvordan jeg skulle gøre. Jeg kom til en masse forskellige håndboldkurser og fik hjælp af de andre trænere. Jeg fik også inspiration af den træning, vi fik på mit eget hold. Kvindelig nydansker, 18 år, frivillig i en idrætsforening

Dette citat er fra en ung nydansk pige, der lidt tilfældigt er blevet træner for et pigehåndboldhold. Igennem trænerrollen og med hjælp fra klubben har hun fået mulighed for at udvikle nye kompetencer og træde ind i en ny rolle i klubben. Samtidig fik hun også en chance for at træde ud af et fællesskab, som ikke gavnede hende. Det har altså været helt essentielt for hende, at klubben så et potentiale i hende som træner. Det samme gør sig gældende i nedenstående citat, hvor der bliver lagt vægt på, at det er foreningernes ansvar at se potentiale i deres medlemmer.

Det er helt sikkert noget, som foreningen skal tage initiativ til. Jeg havde for eksempel aldrig tænkt på, at jeg kunne være håndboldtræner. Det var kun fordi, jeg blev spurgt. Så foreningerne skal være gode til at opdage, hvem der kunne være gode trænere. Kvindelig nydansker, 18 år, frivillig i en idrætsforening

Det er altså vigtigt for nydanske unge i eksempelvis sportsforeninger, at foreningerne er opmærksomme på at spotte mulige talenter og ressourcer hos dem, for at de kan få afprøvet deres potentialer. Får man som nydansker mulighed for at opleve social progression i sportsklubben, kan det give nogle nye og stærkere ressourcer, som de ikke nødvendigvis ville have udviklet, hvis ikke klubben havde taget initiativet. Det er ikke altid nemt selv at se, at man ville være en god træner eller have ansvar i andre positioner i frivillige foreninger og organisationer. Hvis foreningerne kan fungere som et sted, der tilskynder deres medlemmer og frivillige til at tage ansvar og hjælper dem med at udvikle sig, kan frivilligt arbejde være en platform for aktivering af ressourcer hos den enkelte.

Som formand skal jeg stå til en masse møder og sige nogle ting. Det hjælper mig også fagligt, så jeg til eksamen kan være mere rolig og gøre det bedre. Det er vigtigt for mig at styrke mine taleevner i forhold til for eksempel eksamen. Mandlig nydansker, 22 år, frivillig i en frivillig/social forening

Ikke nok med at nydanskerne kan få aktiveret personlige og sociale ressourcer igennem frivilligt arbejde, i nogle tilfælde får de også mulighed for at øve sig i situationer, hvorfra de får aktiveret nogle faglige ressourcer. Disse kan de for eksempel bruge på uddannelsen eller i jobbet og dermed dygtiggøre sig som studerende eller medarbejder af at lave frivilligt arbejde. Et eksempel på dette ses i ovenstående citat, hvor en nydansk formand for en forening påpeger, at han bliver bedre til at gå til eksamen, når han igennem foreningsarbejdet øver sig i at tale foran andre mennesker. Det kan altså påpeges, at frivilligt arbejde kan have en direkte positiv indflydelse på nydanskernes evner i forhold til at uddanne sig.

Jeg tror, at alt det frivillige er noget af det, der har hjulpet mig med at komme ind på socialrådgiveruddannelsen på kvote 2. Også det med permanent opholdstilladelse og statsborgerskab. Det giver point at have lavet frivilligt arbejde. Mandlig nydansker, 22 år, frivillig i en idrætsforening

I dette citat bliver der ligeledes peget på, at frivilligt arbejde aktiverer nogle ressourcer, som nydanskerne har mulighed for at trække på i mange forskellige sammenhænge. Her har frivilligt arbejde bidraget til, at en nydansk pige er kommet ind på en uddannelse. Igen et belæg for, at frivilligt arbejde

kan bidrage positivt til nydanskernes muligheder for at uddanne sig. Frivilligt arbejde kan også bidrage til at blive respekteret af andre, hvilket igen er et godt udgangspunkt for at få aktiveret nogle ressourcer.

Det er vigtigt, at man bliver respekteret i sit arbejde, eller hvor man nu befinder sig. At der ikke bliver set ned på os, fordi vi ser anderledes ud og har en accent. Hvis man værdsætter os, vil vi yde det dobbelte. Men bliver der peget fingre, får man ikke lyst til at gøre en indsats. Det er meget vigtigt, at vi alle sammen er på lige fod. Der skal være ligestilling mellem alle. Vi er trods alt et internationalt samfund, og det bliver ved med at gå den vej. Jeg håber, at integrationen bliver god. Det, der kan lykkes, er, at man går ud og fortæller om kulturer og forskelligheder. Forskellighed er ikke en begrænsning. Det giver en masse muligheder. Vi bliver stærkere sammen. Kvindelig nydansker, 33 år, frivillig i en frivillig/social forening

Når nydanskere indgår i frivillige fællesskaber, kan de opnå en respekt for det arbejde, de udfører. På den baggrund bliver de anerkendt for dem, de er, fordi de bidrager. Også selvom de ser anderledes ud end etniske danskere. Det har en positiv indvirkning på dem selv og på de etniske danskere, de eventuelt arbejder sammen med. Ligebehandlingen har en stor betydning for, at nydanskere bliver motiveret til at deltage i samfundet på forskellige niveauer.

Jeg er blevet den, jeg er, ved at være frivillig i forskellige ting. Jeg har siddet i bestyrelser i forskellige foreninger. Jeg har været tillidsrepræsentant. Jeg har siddet i elevrådet i folkeskolen og været aktiv i lokal ungdomspolitik. Mandlig nydansker, 24 år, frivillig i en minoritetsforening

Her er et eksempel på, hvor meget nydanskere kan opnå ved at engagere sig frivilligt. I dette tilfælde er det frivillige engagement startet ud fra en personlig interesse for at blande sig både i de mindre fællesskaber og i samfundet generelt igennem politisk deltagelse. Det er med til at forme mennesker, når de engagerer sig. Vi ser i interviewene, at et sådant politisk og frivilligt engagement for nydanskerne kan være med til at aktivere ressourcer i dem selv og samtidig forbedre deres forhold til samfundet og menneskerne omkring dem. Ud fra de kvantitative analyser blev det ligeledes fastslået, at nydanskere, der er medlem af en forening, i højere grad er politisk- og samfundsmæssigt engageret end nydanskere, der ikke er medlem af en forening.

Grunden til, at jeg har valgt at være formand, er, at jeg har savnet udfordringer, som jeg ikke får på min arbejdsplads. Foreningen manglede en leder, og jeg manglede et sted, hvor jeg kunne få prøvet nogle ting af. Jeg vil hele tiden gerne se mig selv udvikle mig. Mandlig nydansker, 24 år, frivillig i en minoritetsforening

Man kan have brug for at udfordre sig selv ved løbende at udvikle sig både personligt og fagligt. Det er ikke altid, at man får mulighed for dette i et job, måske specielt når man er ung. Her er frivillige foreninger og organisationer en kæmpe mulighed for at træde ind i nogle andre sociale sammenhænge, der er lidt mindre rigide, og hvor muligheden for at tage ansvar og bidrage til udviklingen er stor.

5.4.4 Opsummering af selvtillid, mening og aktivering af ressourcer

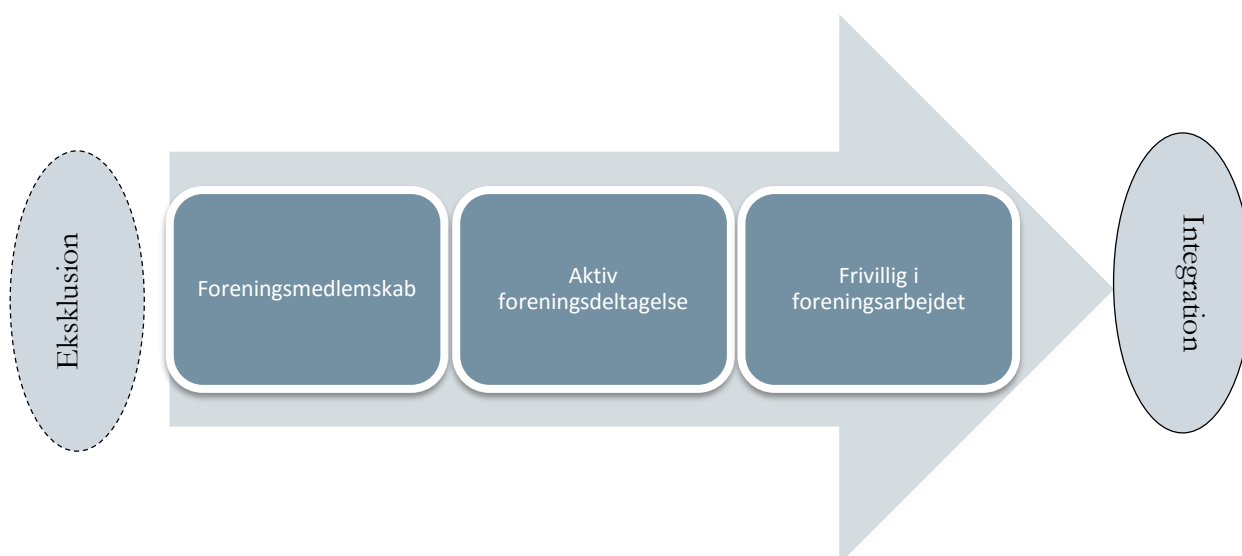
For nydanskere kan frivilligt arbejde altså være med til at aktivere deres ressourcer samt give dem den selvtillid, der skal til for, at de som mennesker føler, at de har et meningsfuldt liv. Når nydanskerne bliver anerkendt for deres engagement, bliver respekteret og oplever muligheden for social progression i samfundet, udvikler de sig personligt, socialt og fagligt og oplever at være en del af det danske samfund. Denne udvikling er helt essentiel i et integrationsperspektiv. Det bliver muligt for den enkelte nydansker at gå ind i en aktiv ydende rolle, som giver et positivt udbytte for dem selv, såvel som for andre foreningsmedlemmer.

6. Konklusion

I denne rapport er sammenhængen mellem nydanskernes frivillige arbejde og deres integration undersøgt. Sammenhængen er undersøgt ved at teste en overordnet hypotese om, at nydanskernes foreningsdeltagelse og frivilligt arbejde fører til bedre integration for den enkelte nydansker. Hypotesen er endvidere, at jo mere engageret nydanskeren er i foreningslivet, jo bedre integreret er nydanskeren. Hypotesen er illustreret i nedenstående figur:

Figur 6.1: Undersøgelsens udgangspunkt

Hypotesen er undersøgt gennem såvel kvantitative som kvalitative kilder, som tilsammen danner grundlag for undersøgelsens konklusioner. I det følgende præsenteres resultaterne af henholdsvis den kvantitative og den kvalitative del af undersøgelsen, hvorefter de samlede konklusioner drages.

6.1 RESULTATER AF DEN KVANTITATIVE UNDERSØGELSE

Formålet med de samlede kvantitative analyser er at teste, om der er signifikante sammenhænge mellem foreningsdeltagelse og frivillighed - og integration. Da undersøgelsen er et tværsnitstudie, giver data os blot ét øjebliksbillede af situationen. Vi kan altså ikke alene på baggrund af de kvantitative analyser sige noget om, 'hvad der er hønen, og hvad der er ægget'. Kom integration før frivillighed, eller omvendt? De kvantitative resultater er udelukkende et udtryk for sammenhænge, mens retningen af disse sammenhænge er ukendt.

Når der måles integration ud fra hårde indikatorer (sprog, uddannelse, beskæftigelse og kriminalitet), er der kun en sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og danske sprogkunderskaber. For de tre øvrige indikatorer viser resultaterne ikke sammenhænge mellem integration og foreningsdeltagelse og frivillighed. Nydanskere, der er medlem af en forening, er ikke i signifikant højere grad i beskæftigelse eller under uddannelse; har ikke i højere grad fået en uddannelse og har ikke i hverken højere eller lavere grad begået kriminalitet – sammenlignet med nydanskere, der ikke er medlem af en forening. For disse tre indikatorer kan der således ikke påvises en sammenhæng mellem det at arbejde frivilligt og integration. Det kan dog ikke afvises, at sammenhængen kan være der.

Når der måles integration med bløde, subjektive indikatorer, er der en tydelig og statistisk signifikant sammenhæng mellem foreningsdeltagelse, frivilligt foreningsarbejde og integration. Der er fundet sammenhænge, der viser, at nydanskere, som er medlemmer af en forening, i højere grad har et bredt socialt netværk, udviser tillid til andre mennesker, og er aktive samfundsborgere dvs. er politisk – og samfundsmæssig – engageret sammenlignet med nydanskere, der ikke er medlem af en forening. Sammenhængen er stærkest blandt nydanskere, der udviser aktiv foreningsdeltagelse og yder frivilligt foreningsarbejde i forhold til passive medlemmer, hvor sammenhængen er svagere.

Figur 6.1: Sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og integrationsindikatorer

Indikator	Type	Sammenhæng
Tilknytning til arbejdsmarkedet	Objektiv	÷
Uddannelsesstatus, herunder tilknytning til uddannelsessystemet	Objektiv	÷
Nuværende og tidligere kriminalitetsstatus	Objektiv	÷
Oplevet tilknytning til samfundet	Subjektiv	√
Oplevet anerkendelse fra det omkringliggende samfund	Subjektiv	√
Oplevet ligebehandling, herunder oplevet forskelsbehandling	Subjektiv	√
Egen vurdering af danske sprogkompetencer	Subjektiv	√
Politisk deltagelse	Subjektiv	√

For både de hårde og de bløde, subjektive indikatorer gælder det, at billedet stort set er uafhængigt af foreningstype. Der er enkelte nuanceforskelle fra foreningstype til foreningstype, men det er kun i forhold til styrken i de identificerede sammenhænge og ikke om, hvorvidt sammenhængen er der.

6.2 RESULTATER AF DEN KVALITATIVE UNDERSØGELSE

I den kvalitative del af undersøgelsen vises, hvilket udbytte nydanskere oplever at få ud af at deltage i det frivillige foreningsliv, herunder arbejde frivilligt i foreninger. Det har dels en selvstændig værdi, idet den enkelte nydanskers udbytte viser, hvad andre nydanskere potentielt kan få ud af at deltage i foreningslivet, dels understøtter det de fund, der er gjort i den kvantitative undersøgelse. Analysens resultater er samlet under fire overskrifter.

En bro til arbejdsmarkedet

På baggrund af det indsamlede kvalitative data vurderer Oxford Research, at frivilligt arbejde øger nydanskernes muligheder for at komme i beskæftigelse. Dette kan ske gennem udvidelse af netværk eller gennem tilegnelse af faglige kompetencer i foreningslivet. Det sker også ved, at nydanskernes frivillige foreningsengagement er med til skabe et syn på dem som aktive og engagerede. Det nævner arbejdsgiverne som en positiv faktor for en mulig ansættelse. Der er således flere aspekter ved frivilligt foreningsarbejde, der kan bringe nydanskere uden for arbejdsmarkedet tættere på arbejdsmarkedet, og give nydanskere, der er på arbejdsmarkedet, flere muligheder for karrieremæssig progression. Både de frivillige nydanskere, UU-vejledere, Jobkonsulenter og arbejdsgivere, der er interviewet i forbindelse med undersøgelsen, vurderer, at frivilligt arbejde kan øge mulighederne for at komme i beskæftigelse.

Sociale koder og indblik i dansk sprog og kultur

Oxford Research vurderer, at det frivillige foreningsliv i høj grad er et sted, hvor nydanskere lærer den danske kultur at kende. Denne vurdering bygger særligt på interview med arbejdsgivere, men det bakkes op af interviewdata fra undersøgelsens øvrige kilder.

De opnår en bedre forståelse for de udtalte sociale koder, som etniske danskere agerer inden for. De får et indblik i dansk demokrati og bliver bedre til at tale og forstå dansk, når de arbejder frivilligt. Der ses ingen forskelle i forhold til foreningstype. Indsigt i dansk sprog og kultur kan åbne muligheder for den enkelte nydansker, både i forhold til at knytte sociale bånd, men også i forhold til at kunne klare sig på en uddannelse eller en arbejdsplads.

Netværk og positive sociale relationer

Som frivillig eller medlem i foreninger og organisationer kan nydanskere opleve et meningsfuldt fællesskab, hvor de får et stort netværk og positive sociale relationer. I de mange gennemførte interview med frivillige nydanskere er det en gennemgående pointe, at nydanskerne indgår i sociale sammenhænge, som de selv vurderer at få et positivt udbytte ud af. Det gælder både i klassiske danske foreningstyper som sportsforeninger og andre foreninger og organisationer med et socialt formål samt

etniske minoritetsforeninger. Når nydanskerne som frivillige eller foreningsaktive på anden vis oplever nye positive sociale relationer og får udbygget deres netværk, bidrager det til integrationen i det danske samfund som opstillet ud fra integrationsindikatorerne.

Selvtillid, mening og aktivering af ressourcer

For nydanskere kan frivilligt arbejde være med til at aktivere deres ressourcer samt give dem den selvtillid, der skal til for, at de som mennesker føler, at de har et meningsfuldt liv. Når nydanskerne bliver anerkendt for deres engagement, bliver respekteret og oplever muligheden for social progression i samfundet, udvikler de sig personligt, socialt og fagligt og oplever at være en del af det danske samfund. Denne udvikling bidrager til, at nydanskerne kan udnytte de muligheder, man har som borger i Danmark.

En overordnet pointe, der går på tværs af og kobler de forskellige analysedele, er, at frivilligt arbejde og foreningsdeltagelse som en bro til arbejdsmarked og uddannelse. Denne pointe må ses i sammenhæng med de øvrige resultater fra den kvalitative analyse. Det vil sige, at indblikket i sociale koder og dansk kultur og sprog, udvidelsen af sociale netværk og relationer samt den større selvtillid, mening og aktivering af ressourcer, som frivilligt engagement giver, alt sammen er stepping stones på vejen til integration i det danske samfund deriblandt på det danske arbejdsmarked og i uddannelsessystemet. I forhold til de opstillede integrationsindikatorer, er det således muligt at konkludere, at det førnævnte udbytte af frivilligt arbejde også bidrager til integration på længere sigt og på andre indikatorer, end der umiddelbart kan konstateres en sammenhæng for. Nydanskere der arbejder frivilligt får i vid udstrækning et udbytte, der kan bruges direkte eller indirekte i jobs og uddannelse i Danmark. Herudover kan deres frivillige engagement bidrage til, at de udvider deres netværk, lærer sociale koder og generelt får bedre forudsætninger for at blive integreret i det danske samfund.

6.3 SAMLET KONKLUSION

Undersøgelsens kvantitative analyser har bekræftet, at der i forhold til visse indikatorer er en sammenhæng mellem frivilligt arbejde og integration.

De kvalitative fund i undersøgelsen underbygger den overordnede hypotese i undersøgelsen om, at frivilligt foreningsarbejde bidrager til nydanskernes integration i samfundet. Det er således sandsynliggjort, at de sammenhænge, der er fundet i den kvantitative del af undersøgelse, har den kausale retning, at engagement i foreningslivet fører til integration. Den alternative forklaringsmodel, at integration i samfundet fører til et større engagement i foreningslivet, kan dog ikke tilbagevises i denne undersøgelse. For så vidt kan sammenhængen gå begge veje, så bedre engagement i foreningslivet og integration i samfundet er gensidigt positive faktorer for hinanden.

Såvel de kvantitative, som de kvalitative analyser understøtter hypotesen om, at jo højere grad af engagement nydanskerne lægger i de frivillige foreninger, jo større udbytte får de og jo bedre integreres de i samfundet. Der kan i den kvantitative analyse allerede ved foreningsmedlemskab findes positive sammenhænge med de opstillede indikatorer for integration. Sammenhængen er stærkere for nydanskere, der aktivt deltager i foreningsaktiviteter end for nydanskere der blot er passive medlemmer af en forening. Aktiv deltagelse kan for eksempel være at deltage i træning i en idrætsforening eller deltage i møder i en etnisk minoritetsforening. Sammenhængen mellem foreningsengagement og integration er stærkest for de nydanskere, der arbejder frivilligt i foreninger.

Det kan konkluderes, at frivilligt foreningsarbejde kan medføre øget integration i samfundet målt på nogle af de opstillede indikatorer. Der er således fundet positive sammenhænge mellem frivillig foreningsdeltagelse og indikatorerne:

- Tillid
- Oplevet anerkendelse fra det omkringliggende samfund
- Oplevet tilknytning til Danmark
- Egen vurdering af sprogkompetencer
- Politisk deltagelse

For disse sammenhænge er det i den kvalitative analyse påvist, at der er tilfælde, hvor det frivillige foreningsengagement udløser en progression på de fem indikatorer. Der er dog også tilfælde af, at for eksempel tillid er en forudsætning for foreningsdeltagelse, frem for kun et udbytte af foreningsdeltagelse. Endelig er der også eksempler på nydanskere, der arbejder frivilligt, som påpeger at integration og foreningsdeltagelse understøttes af hinanden, men at der ikke kan peges på det ene som udgangspunkt for det andet.

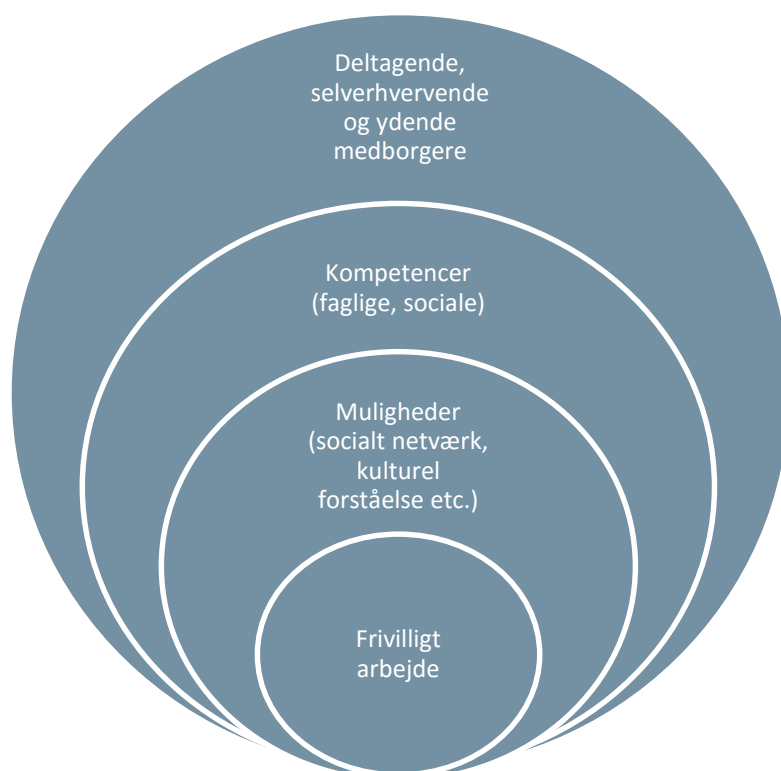
Den kvalitative analyse har tillige vist, at nydanskere også kan få et udbytte af frivilligt arbejde i forhold til deres syn på samfundsbærende institutioner, deres oplevede inddragelse i sociale fællesskaber og deres oplevelse af egne muligheder for social progression.

Undersøgelsen viser samlet set, at nydanskernes frivillige foreningsengagement styrker deres muligheder for og evne til at agere som samfundsborgere i Danmark. Det styrker deres muligheder og giver dem en større oplevelse af tillid og anerkendelse.

Udgangspunktet for undersøgelsen var at undersøge om foreningsengagement og frivilligt arbejde fører til en bedre integration (jævnfør figur 6.2 ovenfor). Figur 6.3 er et forsøg på at illustrere den virkning, som frivilligt arbejde kan have på nydanskernes integration i det danske samfund. Frivilligt arbejde kan skabe grobund for en række udviklinger, der kan betegnes som nogle skridt på vejen til bedre integration. Udviklingen går trinvis i retning mod, at nydanskere integreres og bliver deltagende,

selverhvervende og ydende medborgere i det danske samfund. Frivilligt arbejde giver således bedre forudsætninger for at blive integreret i det danske samfund.

Figur 6.3: Øgede muligheder gennem deltagelse i foreningslivet

At en nydansker deltager i en forening og yder et stykke frivilligt foreningsarbejde er ikke en garanti for, at nydanskeren bliver integreret i forskellige sfærer i samfundet. Undersøgelsen viser dog, at frivillig foreningsdeltagelse kan være et skridt på vejen mod integration. Det gælder integration i sociale fællesskaber, hvor udvidelse af netværk og følelsen af at blive anerkendt har betydning. Det gælder også integration målt på uddannelse og beskæftigelse, hvor analysen viser, at sprogkunderskaber og en indsigt i sociale koder og dansk kultur kan have betydning for nydanskernes tilknytning til arbejdsmarkedet.

6.4 UNDERSØGELSENS VIDENSBIDRAG

Det er ikke overraskende, at der er fundet en sammenhæng mellem frivillig foreningsdeltagelse og integration, og undersøgelsen bygger også på en antagelse om, at sammenhængen eksisterer, men ikke er dokumenteret.

Der er tidligere i en større undersøgelse blevet beskrevet en sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og integration. SFI har i flere rapporter omtalt denne sammenhæng, men har endnu ikke påvist en kausal sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og integration.¹⁵ Der er samtidig flere undersøgelser, der har påvist, at foreningslivet kan bidrage til trivsel og integration i målgrupperne for det frivillige foreningsarbejde.¹⁶ De frivilliges eget udbytte har dog hidtil stået ubelyst, hvilket denne undersøgelse nu råder bod på.

Antagelsen om, at der er en sammenhæng mellem frivilligt foreningsarbejde og integration, bygger dels på de ovennævnte tidligere undersøgelser, som påpeger, men ikke beviser en sammenhæng. Antagelsen kan også genfindes i den offentlige debat omkring integration. Der kan derfor være en forståelse blandt såvel danskere som nydanskere om, at denne antagelse (ubekræftet som den hidtil har stået) er korrekt. Da nærværende undersøgelse bygger på såvel kvalitative som kvantitative kilder, og da undersøgelsen har sat fokus på det specifikke udbytte af nydanskernes frivillige foreningsengagement, er risikoen for, at informanterne i undersøgelsen taler ud fra de generelle antagelser, der eksisterer på integrationsområdet, fremfor deres egne oplevelser og udbytte af frivilligt arbejde, elimineret. Undersøgelsen leverer således håndfast dokumentation for de konklusioner, der drages.

Undersøgelsen er den første, der på baggrund af et bredt datamateriale for det første fastslår en sammenhæng mellem frivillig foreningsarbejde og en række indikatorer for integration og for det andet sandsynliggør denne sammenhæng. SFI's Frivillighedsundersøgelse har tidligere påvist en sammenhæng mellem frivillighed og enkelte af de indikatorer, der anvendes i nærværende undersøgelse. Det gælder for eksempel indikatoren uddannelse. I frivillighedsundersøgelsen er konklusionen dog, at kausaliteten vender den anden vej, det vil sige uddannelse fører til en højere grad af frivillighed.

Undersøgelsens resultater bør give anledning til, at der fortsat arbejdes på at få flere nydanskere ind i foreningslivet. Det gælder på lokalt plan, hvor skoler, institutioner, UU-vejledere og jobcentre kan skubbe på for at bygge bro til civilsamfundet. Det gælder ligeledes på nationalt plan, hvor strategien

---

¹⁵ Dahl og Jakobsen (2005): *Køn, etnicitet og barrierer for integration*. SFI, København og Fridberg og Skov Henriksen (2005): *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. SFI, København

¹⁶ Oxford Research (2014): *Evalueringsrapport til videreførelse af den frivillige integrationsindsats*

civilsamfundet bygger bro er et godt eksempel på et nationalt projekt, der på forskellig vis arbejder med nydanskernes inklusion i foreningslivet.

I de mange interview med UU-vejledere og jobkonsulenter er det tydeligt, at der er et fokus på at få nydanskere ind i foreningslivet. Til gengæld er der få eksempler på, at vejledere og konsulenter bidrager til at formulere og dokumentere de kompetencer, nydanskerne opnår i foreningslivet. Dette område kan med fordel styrkes fremadrettet.

6.4.1 Videre undersøgelser

Dokumentationsindsatsen har bidraget med ny viden om sammenhængen mellem foreningsengagement, frivilligt arbejde i foreninger og integration. Det har dog ikke været muligt at fastslå en kausal sammenhæng med det foreliggende datamateriale. I fremtidige undersøgelser kunne det være interessant at arbejde med data indsamlet over længere tid, så det er muligt at fastslå, om frivilligt arbejde generelt set bidrager til bedre integration, eller om virkeligheden er, at de nydanskere, der er godt integreret, vælger at arbejde frivilligt. Et sådant kvantitativt kohortestudie ville samtidig kunne vise, i hvilke faser af et integrationsforløb foreningslivet særligt kan bidrage til den enkelte nydanskers integration.

Det kunne tillige være interessant at igangsætte uddybende studier af forskellige foreningstypers bidrag til integrationsindsatsen. I nærværende undersøgelse kan der ikke konstateres forskelle i udbyttet for nydanskerne på tværs af foreningstype. Et mere fokuseret studie vil i højere grad kunne afdække eventuelle nuancer og bekræfte eller afvise, at foreningers formål og opbygning har betydning for deres integrationspotentiale. Særligt kunne det være interessant at se nærmere på de etniske minoritetsforeningers rolle i integrationen, da der i den politiske debat er stillet spørgsmålstejn ved deres rolle i nydanskernes integration. Det kunne endvidere være interessant at indtænke et kønsperspektiv i en sådan undersøgelse, så det er muligt at se, om nogle typer af foreninger er særligt gode til at integrere henholdsvis mænd og kvinder.

Undersøgelsen viser, at nydanskere får et positivt udbytte af at deltage i det frivillige foreningsliv. Det er i forlængelse af dette relevant at undersøge, hvilke faktorer der bidrager til at få nydanskere til at arbejde frivilligt, herunder om nydanskere oplever nogen særlige barrierer i forhold til inklusion i foreningslivet.

Et fjerde område til videre undersøgelser er, om frivilligt arbejde i de nye organiseringsformer, der er skudt op i løbet af de seneste år som for eksempel Venligboerne, på samme måde har en sammenhæng med integration. I nærværende undersøgelse er der kun undersøgt sammenhænge for frivilligt foreningsarbejde og ikke andre typer af frivillighed som fx de mere ”ad hoc” baserede måder at være frivillig på, hvor man ikke er etableret som forening.

7. Metode og datagrundlag

I det følgende præsenteres en uddybende beskrivelse af undersøgelsens datagrundlag og metode.

7.1 KVANTITATIVE DATA

Den kvantitative analysedel er foretaget på baggrund af et datasæt kaldet 'Medborgerskabsundersøgelsen'. Dette data er indsamlet af Danmarks Statistik for Ankestyrelsen i 2014, og det indeholder en stikprøve af etniske danskere og en stikprøve af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande. Rent praktisk er der udtrukket tre stikprøver bestående af:

- Etniske danskere fra 18 år og opefter
Populationen bestod af 3.971.028 personer og stikprøvestørrelsen var på 982 personer, hvoraf 618 personer har besvaret.
- Indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande mellem 18-29 år
Populationen bestod af 80.002 personer og stikprøvestørrelsen var på 1.500 personer, hvoraf 652 personer har besvaret.
- Indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande fra 30 år og opefter
Populationen bestod af 204.827 personer og stikprøvestørrelsen var på 2.075 personer, hvoraf 945 personer har besvaret.

Stikprøverne for indvandrere og efterkommere har altså været væsentligt større end stikprøven for etniske danskere, fordi undersøgelsen har fokus på denne gruppe. Alle personer i stikprøverne har fået tilsendt et brev fra Danmarks Statistik forud for telefoninterview.

Ud over data fra Medborgerskabsundersøgelsen er der også inkluderet registerdata fra CPR-registret i Dokumentationsundersøgelsen. Registerdataene udgør følgende variable:

- Herkomst
- Antal år i landet
- Socioøkonomisk status
- Kriminalitetsstatus
- Uddannelse

Analyserne er således baseret både på registerdata og data fra Medborgerskabsundersøgelsen.

Dataindsamling

Det er Ankestyrelsen, der har stået for dataindsamlingen til Medborgerskabsundersøgelsen igennem Danmarks Statistik. Oxford Research har fået adgang til datasættet igennem Ankestyrelsen og har foretaget analyserne herudfra.

7.1.1 Kvantitative analyser

Oxford Research har statistisk dokumenteret betydningen af nydanskernes aktive frivillige foreningsdeltagelse gennem inddragelse af data fra Ankestyrelsens Medborgerskabsundersøgelse 2014.

De objektive indikatorer for integration inddraget i undersøgelsen er rekvireret igennem CPR-registret. Særligt indikatorerne på tilknytning til arbejdsmarkedet samt nuværende og tidligere kriminalitetsstatus kan trækkes med meget høj validitet gennem CPR-registret. Inddragelse af CPR-registret har endvidere den fordel, at det giver mulighed for at opstille et kontrolgruppe design, der styrker udsigelseskraften af Dokumentationsindsatsens konklusioner. Kontrolgrupperne er dannet på baggrund af indikatorer såsom socioøkonomisk status, herkomst, uddannelse og adresse. Endvidere giver CPR-registret mulighed for præcise bortfaldsanalyser og sammenligninger på tværs af befolkningsgrupper efter endt dataindsamling.

De subjektive indikatorer for integration er afdækket igennem medborgerskabsundersøgelsen. Det fremgår undervejs i analysen, hvilke spørgsmål der er anvendt som indikatorer for integration.

Det indsamlede data til Oxford Researchs analyse består af 2.146 besvarelser, hvoraf 1.552 er besvarelser fra nydanskere med ikke-vestlig baggrund og 594 svar fra etniske danskere. Det bemærkes, at dette er en anelse færre besvarelser end i den samlede Medborgerskabsanalyse (N=2215). Surveyens respondenter kobles til en række registre på cpr-nummer-niveau i DST¹⁷ jf. næste afsnit. I opkoblingen med de i alt 4 registre er der 69 respondenter, hvis informationer ikke kan kobles på surveyen, og som derfor ikke indgår i datagrundlaget (missing).

Det indsamlede data indeholder svar fra personer, der er foreningsaktive såvel som ikke foreningsaktive.

Indsamling af registerdata

Der er udtrukket data fra CPR-registret for alle de ca. 2.200 respondenter, der indgår i stikprøven. Alle relevante variable for undersøgelsen er udtrukket. Relevanskriterierne er i den forbindelse at:

- Variablene beskriver respondentens baggrund

---

¹⁷Det er vigtigt at understrege, at forskerne på undersøgelsen ikke har direkte adgang til cpr-numre, men kun har adgang til af-identificerede personnumre via Danmarks Statistiks Forskerordning.

- Variablene dækker en af de objektive indikatorer beskrevet i afsnit 3.3

Baggrundsvariable giver viden om, hvorvidt det er særlige befolkningsgrupper, der deltager i foreningslivet og danner samtidigt grundlag for en bortfaldsanalyse. Baggrundsvariablene indgår som uafhængige variable i analysen.

Variablene, der dækker de objektive indikatorer, indgår i analysen som afhængige variable, der beskriver nydanskerens integration i det danske samfund.

I Figur 7.1 fremgår det, hvilke registre der er trukket data fra.

Figur 7.1: Oversigt over data fra CPR-registret

Tabel i Danmarks statistiks registre	Variabel navn	Beskrivelse
BEF	Herkomst, statsborgerskab, oprindelsesland, indvandringsdato alder, område, køn	Baggrundsvariable til beskrivelse af respondentens baggrund. Anvendes i analysen som uafhængige variable.
KRAF	Kriminalitetsstatus	Viser om respondenterne har været involveret i kriminelle aktiviteter. Anvendes i analysen som objektiv indikator, dvs. afhængig variabel.
UDDA	Uddannelse	Viser respondentens uddannelsesstatus. Anvendes i analysen som objektiv indikator, dvs. afhængig variabel.
RAS	Socioøkonomisk status	Viser respondentens socioøkonomiske status. Anvendes i analysen som objektiv indikator, dvs. afhængig variabel.

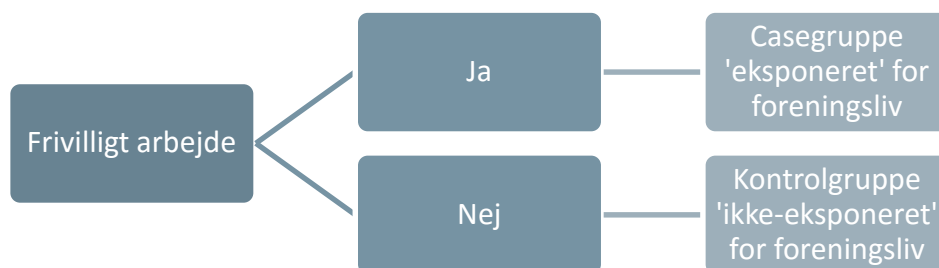
Analytisk tilgang

Data fra spørgeskemaundersøgelsen og registerdata analyseres samlet. Den kvantitative analyse foretages i flere niveauer, hvilket udfoldes i det følgende.

Opdeling af populationen

For at kunne foretage analyser af sammenhængen mellem nydanskernes frivillige foreningsarbejde og integration er populationen opdelt i subgrupper. Inddelingen er sket ud fra, om nydanskeren har arbejdet frivilligt eller ej. Igennem spørgsmålet vedrørende foreningsdeltagelse opdeles den del af populationen, der besvarer spørgeskemaet, således i to grupper; respondenter der yder frivilligt arbejde i foreninger og de, der ikke gør. Figur 7.2 viser, hvordan populationen inddeles.

Figur 7.2: Dannelse af kontrolgruppe

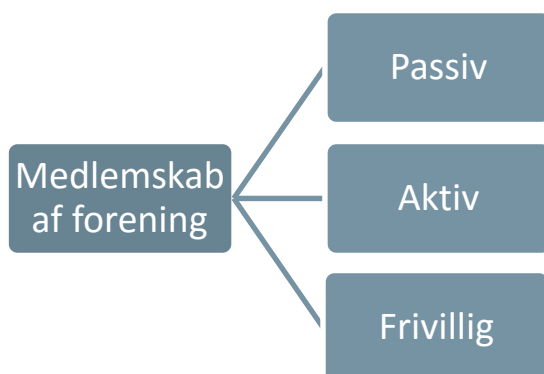

Udvidelse af analysen

Opbygningen af spørgeskemaet i Medborgerskabsundersøgelsen har gjort det muligt at udvide analysen til også at se på, om foreningsmedlemskab (uden frivilligt arbejde) i sig selv har en effekt. Derfor opdeles populationen, så der opstår et mere nuanceret billede af foreningsmedlemskab. Dokumentationsindsatsens hovedfokus er naturligvis stadig på de nydanskere, der yder frivilligt arbejde i foreninger.

Gruppen af foreningsmedlemmer er inddelt i henholdsvis passive og aktive foreningsmedlemmer samt frivillige. På den måde dannes endnu en undergruppering af populationen, som kan sammenlignes med de øvrige grupper.

Figur 7.3: Opdeling af populationen

Statistiske analyser

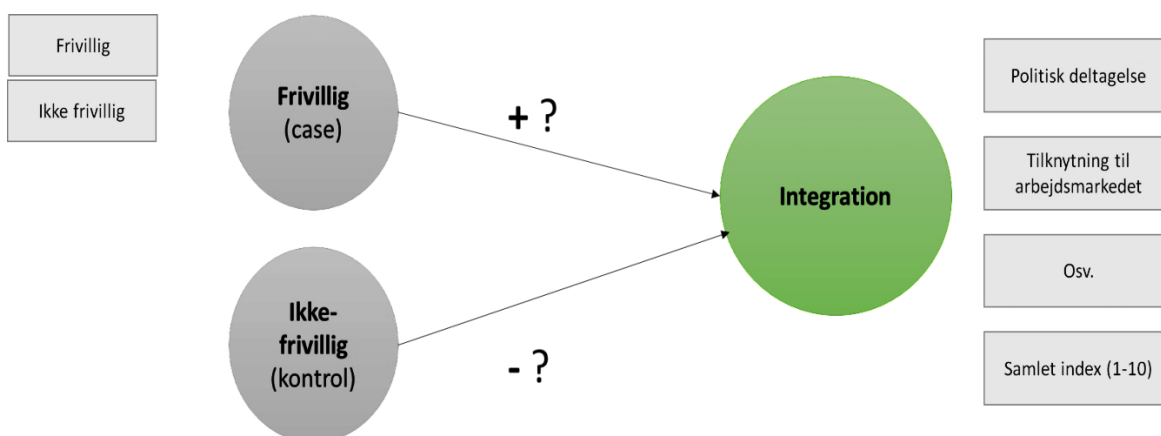
Med afsæt i det koblede datasæt fra både register og survey gennemføres en række statistiske analyser, der søger at belyse og afdække:

- 1) Sammenhængen mellem aktiv foreningsdeltagelse og integration, altså om det at være aktivt medlem af en forening har en positiv effekt på graden af integration
- 2) Samt vurdere styrken og indholdet af denne sammenhæng

På baggrund af antagelsen om, at der er en positiv sammenhæng mellem frivilligt arbejde og integration, foretages en række statistiske analyser, som tester denne hypotese. Der er foretaget statistiske dataanalyser med diverse deskriptive analyser, herunder frekvenstabeller, og krydstabeller, chi2-test, samt korrelationsanalyse og logistiske regressioner. Netop regressionsmodeller er ideelle til at belyse retningen og styrken af en sammenhæng mellem to variable.

I analyserne af sammenhængen ser vi både på de enkelte indikatorer for integration, samt på to samlede index for integration målt på henholdsvis hårde og bløde, subjektive indikatorer. Vi har en antagelse om, at medlemmer der er frivillige også er borgere, der er mere integreret i det danske samfund generelt. I figuren herunder synliggøres logikken i de statistiske analyser.

Figur 7.4: Regressionsmodel

Graden af sammenhæng mellem foreningsdeltagelse og integration - altså om det at være medlem af en forening har en positiv eller negativ effekt på integration - samt styrken af effekten og om den er statistisk signifikant, findes gennem korrelationsanalyser og regressionsmodeller (pearson's r , β -estimat, odds ratio (OR), p -værdier). I analyserne har kontrolleret for, om diverse individuelle baggrundsvariabler har en direkte indvirkning på effekten, fx har vi en formodning om, at sammenhængen er direkte påvirket af forhold som køn, alder og oprindelsesland.

7.1.2 Sammensætning af index

De to index, der anvendes i analysen, er sammensat af henholdsvis hårde og bløde, subjektive indikatorer. Begge index er målt kvantitativt. Forskellen er, at de fire indikatorer i det hårde index i højere grad kan betragtes som netop objektivt. Indikatorerne kriminalitet, uddannelse og socioøkonomi er der anvendt faste måleredskaber til, mens sproget er afdækket med surveydata.

De bløde, subjektive indikatorer er i højere grad et udtryk for nydanskerens subjektive perception af sin egen position i samfundet og kan derfor ikke måles ensartet for alle. I tekstboksen herunder er en beskrivelse af de to indeks.

Hårdt integrationsindex

Ved hjælp af fire variabler fra hhv. register og survey udregnes et index for integration. Det drejer sig om variablerne socioøkonomi (beskæftigelse), uddannelse, sprog og kriminalitet. Jo højere index, jo større grad af integration, dvs. et højt index er lig med, at man er beskæftiget, har en videregående uddannelse, rater sig selv god til dansk, samt har ikke udført kriminelle handlinger.

Vi opererer med to versioner af indexet, hvor det enten er opdelt fra 1-3 (3 er høj integration) eller i 2 (integreret Ja/Nej).

Subjektivt integrationsindex

Ved hjælp af en række variabler fra survey har vi lavet et blødt index for integration. Det drejer sig om besvarelser vedr., hvor aktiv man er politisk (A1_3a-f), i hvor høj grad man har danske venner (A1_4), om man stoler på andre mennesker (A1_4d), og om man følger med i nyheder o.l. om det danske samfund (A1_4a).

Vi opererer også her med to versioner af indexet, hvor det enten er opdelt fra 1-3 (3 er høj integration) eller i 2 (integreret ja/nej).

7.2 KVALITATIVE INTERVIEW

Ud over den kvantitative dokumentation af betydningen af nydanskernes foreningsaktivitet har Oxford Research foretaget en kvalitativ afdækning i form af interview med dels arbejdsgivere, der rekrutterer nydanskere, UU-vejledere og jobkonsulenter, der rådgiver unge nydanskere i uddannelse og karrierevalg samt ikke mindst repræsentanter for målgruppen. Disse interview afdækker de subjektive indikatorer på betydningen af frivilligt foreningsarbejde for nydanskernes integration mere dybdegående. Desuden har vi foretaget en fokusgruppe med foreningsnetværket iværksat under 'Civilsamfundet bygger bro', som faciliteres af Oxford Research.

Med den kvalitative del har vi kunnet belyse og underbygge de sammenhænge, vi har identificeret i den kvantitative del. Med andre ord har den kvalitative del bidraget med viden om, *hvordan* frivilligt foreningsarbejde bidrager til nydanskernes integration.

7.2.1 Undersøgellesdesign

Sammenhængen mellem foreningsdeltagelse og nydanskernes integration belyses gennem flere forskellige kilder. Kilderne skal tilsammen give en helhedsvurdering af nydanskernes udbytte. Ved at anvende flere forskellige kilder opnås der kildetriadning internt i den kvalitative undersøgelse, som styrker validiteten af undersøgelsens konklusioner. De udvalgte kilder er:

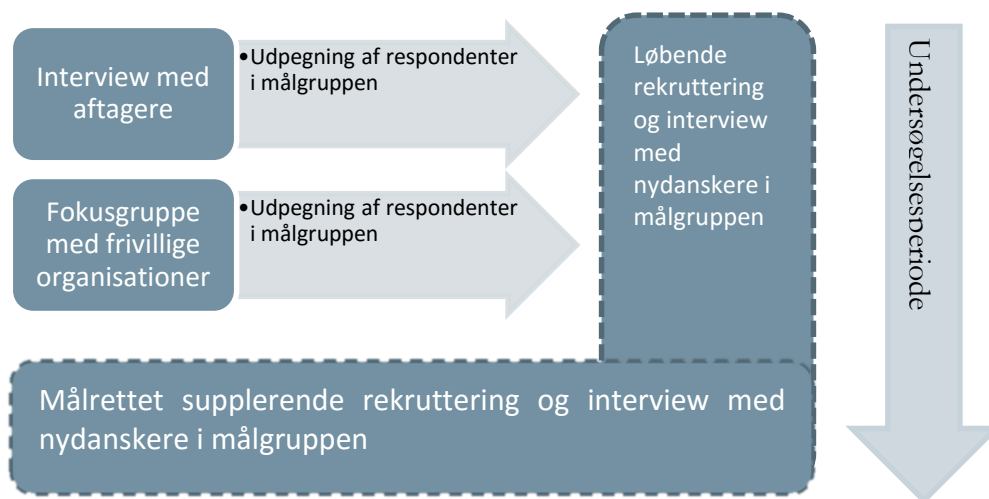
- 20 interview med arbejdsgivere, der har erfaring med at beskæftige nydanskere
- 10 interview med UU-vejledere, der har konkret erfaring med nydanskere, der yder frivilligt arbejde i foreninger
- 10 interview med jobkonsulenter, der har konkret erfaring med nydanskere, der yder frivilligt arbejde i foreninger
- 40 interview med nydanskere der yder frivilligt arbejde i foreninger
- 5 interview med interessenter på området
- 1 fokusgruppeinterview med netværket under Civilsamfundet bygger bro

7.2.2 Rekrutteringsstrategi

Da en væsentlig udfordring i dataindsamlingen er at få rekrutteret nydanskere, der yder frivilligt arbejde, til interview, er undersøgelsen tilrettelagt så de øvrige datakilder har bidraget til rekrutteringen. Det har samtidig den fordel, at der vil blive indsamlet både nydanskernes egne vurderinger af undersøgelsens subjektive indikatorer samt aftagerens vurdering af de subjektive indikatorer. Helt konkret er aftagerne blevet bedt om at pege på relevante interviewdeltagere. Processen for dataindsamlingen er præsenteret i figur 7.5 herunder:

Figur 7.5: Proces for indsamling af kvalitativ data:

Som figuren indikerer, blev det ikke forventet, at alle respondenter kunne rekrutteres gennem interview med aftagere. For at sikre en spredning på foreningstyper og deltagelsesformer foretoges der en målrettet rekruttering til sidst i dataindsamlingen.

Det er begrænset, hvor mange frivillige nydanskere vi har kunnet rekruttere gennem de øvrige informanter. Der har derfor været et behov for at rekruttere et stort antal nydanskere målrettet igennem frivillige foreninger og organisationer. Rent praktisk har vi taget kontakt til forskellige paraplyorganisationer som eksempelvis DUF og derudover kontaktede mange forskellige frivillige foreninger og organisationer, som har henvist os til mulige interviewpersoner.

Vi har rekrutteret nydanskere efter en spredning på følgende kriterier:

Foreningstyper:

- Sports- eller anden hobbyforening (være noget)
- Forening der yder frivilligt socialt arbejde (gøre noget)
- Minoritetsforeninger

Øvrige kriterier:

- Alder
- Køn
- År i Danmark

- Indvandrere/flygtning og efterkommer
- Etnisk oprindelse

7.2.3 Interview med nydanskere der laver frivilligt arbejde

Interviewene har haft til formål at uddybe og nuancere resultaterne af den kvantitative undersøgelse og sætte ord på nogle af de mest interessante tal – med andre ord at komme ”bag om” svarprocenterne gennem forklaringer og eksempler på nydanskernes bevæggrunde for besvarelsene.

Der er i alt udført 40 telefoninterview (enkelte er lavet face-to-face) med nydanskere, der yder frivilligt arbejde i foreninger og organisationer fordelt på respondenter med forskellige etniske baggrunde, former for frivilligt arbejde, foreningstype, alder, køn og geografi. De 40 respondenter dækker samlet set de deltagelsesformer og foreningstyper, der er ønsket afdækket. Nogle respondenter har bidraget med viden om flere forskellige deltagelsesformer og foreningstyper, mens andre kun har bidraget med viden om en enkelt foreningstype og deltagelsesform. Da det kvalitative data suppleres af kvantitative data, har målet ikke været at opnå en repræsentativitet i det kvalitative data. Målet har i stedet været at uddybe, udfordre og forklare de sammenhænge, der kan konstateres i det kvantitative data.

Der er løbende blevet rekrutteret respondenter gennem interviewene med aftagere. Det blev løbende vurderet, hvilke ”huller” i typologien over deltagelsesformer og foreningstyper der manglede at blive fyldt ud. Til sidst blev en målrettet rekruttering gennemført gennem direkte kontakt til foreninger og organisationer, der baserer sig på frivilligt arbejde.

7.2.3.1 Indhold og gennemførelse af interview

Interviewene har haft en varighed af ca. 30-45 minutter og gennemførtes ud fra en semistruktureret interviewguide. Den semistrukturerede interviewguide gav mulighed for at få afdækket præcist, hvordan nydanskeren yder frivilligt arbejde og koble det til nydanskerens egen oplevelse af integration i samfundet. Interviewguiden er tematiseret ud fra typologierne over foreningstyper og deltagelsesformer samt de subjektive indikatorer på integration. Det er en vigtig pointe, at interviewguiden også har været åben for, at der er andre såvel deltagelsesformer som integrationsindikatorer, end de der fremgår i det kvantitative materiale. Nye deltagelsesformer og integrationsindikatorer er naturligvis medtaget i analysen og afrapporteringen.

Temaer for interview med nydanskere

- Engagement i foreninger
  - Foreningstyper
  - Deltagelsesformer
- Udbytte af frivilligt arbejde i form af kompetencer
  - Sprogkompetencer
  - Erhvervskompetencer
  - Sociale kompetencer
  - Uddannelseskompetencer
- Udbytte af frivilligt arbejde i form af deltagelse
  - Politisk deltagelse
  - Udbygning af netværk
  - Deltagelse i sociale fællesskaber
- Udbytte af frivilligt arbejde i form af øget anerkendelse
  - Oplevet anerkendelse
  - Opfattelse af offentlige myndigheder
  - Tillid til samfundet/medmennesker
  - Muligheder for social progression

For nogle af respondenterne i københavnsområdet er interviewene foretaget som personlige interview, og for øvrige respondenter over telefon. Alle interview er foretaget af medarbejderne i det team, der har løst dokumentationsopgaven.

Projektteamet har løbende analyseret det indkomne data og lavet videndeling, efterhånden som interviewene blev gennemført. Der er desuden blevet afholdt statusmøder med ministeriet/styrelsen undervejs.

Præsentation af nydanske interviewpersoner

Der indgår 17 kvinder og 23 mænd i undersøgelsen. De er i alderen 18-71 år og har en baggrund fra 17 forskellige oprindelseslande.

27 ud af 40 respondenter er indvandrere eller flygtninge. 11 er efterkommere. Der mangler svar fra to.

Andelen af nydanskere, der selv er indvandret eller flygtet til Danmark, har været i landet imellem 8 måneder og 40 år.

Interviewpersonerne kommer fra forskellige steder i Danmark. Der mangler svar fra to. Den geografiske spredning præsenteres her:

- København: 16
- Holstebro: 4
- Odense: 4
- Holbæk: 2
- Roskilde: 2
- Taastrup: 2
- Birkerød: 1
- Brønshøj: 1
- Frederiksberg: 1
- Greve: 1
- Hillerød: 1
- Lolland-Falster: 1
- Aalborg: 1
- Aarhus: 1

Figur 7.6: Aldersfordeling og fordeling på foreningstype

Alder / Forening	18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	66-75	Total
Frivillig/social	7	10	1	6	1		25
Idrætsforening	5	5				1	11
Minoritetsforening	2	1	1				4
Total	14	16	2	6	1	1	40

Figur 7.7: Fordeling på etnisk oprindelse og foreningstype

Etnisk oprindelse / Forening	Afghanistan	Congo	Egypten	Estland	Etiopien	Grønland	Indien	Irak	Iran	Libanon	Malaysia	Marokko	Palæstina	Somalia	Syrien	Tunesien	Tyrkiet	Total
Frivillig/Social	3		1	1	1	1	1	6	2	3			1	1	2	1	1	25
Idrætsforening	1	2									1	1	1	2			3	11
Minoritetsforening	2								1								1	4
Total	6	2	1	1	1	1	1	6	3	3	1	1	2	3	2	1	5	40

For de nydanskere, der har forældre med forskellig etnisk baggrund, har vi her brugt faderens etniske baggrund. Dette gælder for to af interviewpersonerne.

Der er tre forskellige foreningstyper/frivilligt arbejde: frivilligt/socialt, idrætsforeninger og minoritetsforeninger. Inden for disse tre er der repræsentanter fra bl.a. fodboldklubber, håndboldklubber, svømmeklubber, andre sportsforeninger, rollemodelkorps, organisationer, frivilligt drevne caféer, frivillig undervisning, frivillige på asylcentre og diverse foreninger med forskellige formål.

7.2.4 Interview med aftagere

Oxford Research har gennemført i alt 40 telefoninterview med aftagere, det vil sige arbejdsgivere, der rekrutterer nydanskere, UU-vejledere som rådgiver unge omkring uddannelse, og jobkonsulenter som rådgiver voksne omkring job og uddannelse.

De aftagere, der deltager i undersøgelsen, har konkret erfaring med nydanskere, herunder nydanskere, der har ydet frivilligt arbejde i foreninger.

7.2.4.1 Arbejdsgivere

Oxford research har interviewet arbejdsgivere, der udgør potentielle aftagere af frivillige nydanskere. Dette skyldes arbejdsgivernes særlige indblik i, om og hvordan frivilligt foreningsarbejde fremmer nydanskernes muligheder på jobmarkedet.

Temaer til interview med arbejdsgivere:

- Tillægges frivilligt arbejde positiv betydning i forbindelse med ansættelse?
- I givet fald hvorfor og hvordan indgår frivilligt arbejde i rekrutteringsprocessen?
- I hvilken grad prioriteres frivilligt arbejde i forhold til andre parametre i rekrutteringsprocessen?
- Hvordan opleves betydningen af frivilligt arbejde i praksis?
  - Faglige kompetencer
  - Sociale kompetencer både i forhold til arbejdsfunktionen og i forhold til deltagelse i arbejdsfællesskabet

Formålet var at få arbejdsgivers vurdering og samtidig eksemplificere den praktiske betydning på arbejdsmarkedet og i arbejdsfællesskabet. Oxford Research vurderede derfor, at det var relevant at få perspektiver fra både større og mindre arbejdspladser samt både private og offentlige. Desuden at der er en vis geografisk spredning mellem virksomhederne.

Oxford Research har været i dialog med Foreningen Nydansker, der har peget på forskellige virksomheder, som dels har fokus på mangfoldighed, dels har en stor andel nydanskere ansat. Derudover har vi fået Virksomhedsforum for Socialt Udsatte til at pege på relevante virksomheder foruden fundet inspiration i kataloget Når mangfoldighed skaber værdi, udgivet i 2010 af Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Der er gennemført interview med både offentlige og private arbejdsgivere. Størstedelen af virksomhederne er mellemstore eller store, mens enkelte har under 50 ansatte. Det betyder, at små virksomheder ikke er repræsenteret i undersøgelsen. Dette vurderes, at være af mindre betydning for undersøgelsen, da de analytiske pointer, der udledes fra interview med arbejdsgivere forholder sig til nydanskernes faglige og sociale kompetencer og koblingen mellem foreningsliv og arbejdsliv.

Alt afhængig af virksomheden/organisationens størrelse har det været mest relevant at interviewe HR-chefen i de større organisationer, mens det har været direktøren/lederen i de mindre organisationer, som ikke nødvendigvis har en HR-afdeling.

Rent praktisk er interviewene blevet gennemført over telefon på et tidspunkt, som passer den enkelte og har været 30-60 minutter. Interviewene er foretaget med brug af en semistruktureret interviewguide.

7.2.4.2 UU-vejledere og jobkonsulenter

Oxford Research vurderer desuden, at UU-vejledere og jobkonsulenter er en relevant kilde i forhold til at få en mere uddybende vurdering af, hvorvidt og hvordan nydanskernes frivillige foreningsarbejde kan have/har betydning for uddannelsesforløb, herunder fastholdelse, inddragelse i uddannelsesinstitutionens sociale liv samt gennemførelse. På samme måde kan de vurdere det frivillige arbejdes betydning for nydanskernes jobparathed.

Temaer for interview med UU-vejledere:

- Hvilken betydning vurderer du foreningsaktivitet har i forbindelse med uddannelse?
  - Motivation til uddannelse
  - Fastholdelse i uddannelse
  - Deltagelse i uddannelsesinstitutionens sociale liv
- Hvor ser du særligt betydningen af foreningsaktivitet blandt nydanskere for:
  - Faglige kompetencer
  - Sociale kompetencer
- Hvordan vurderer du foreningsaktivitet i forhold til andre parametre for deltagelse og succesfuld gennemførelse af en uddannelse?

Geografisk spredning samt størrelse på byer indgået som selektionskriterier. De byer med størst andel nydanskere indgår i højere grad end byer med lille andel. De enkelte UU-vejledere er blevet rekrutteret via deres kontaktoplysninger på UU-vejledningernes hjemmesider, som er offentligt tilgængelige.

Jobkonsulenterne er samlet efter samme princip som UU-vejlederne.

Rent praktisk er interviewene blevet gennemført over telefon på et tidspunkt, som passer den enkelte og har varet omkring 30-45 minutter. Interviewene er foretaget med brug af en semistruktureret interviewguide.

7.2.4.3 Workshop med frivillige foreninger

Oxford Research har gennemført en workshop med de frivillige foreninger og organisationer, som indgår i netværket under strategien 'Civilsamfundet bygger bro'. Disse foreninger har alle i større eller mindre grad erfaring med at få nydanske medlemmer til at blive aktive i foreningslivet. Workshopen blev gennemført i forlængelse af et netværksmøde, hvilket gjorde rekruttering og deltagelse smidig for hhv. Oxford Research og foreningerne.

Formålet har været at få et foreningsperspektiv på de mekanismer, der i foreningsdeltagelsen øger mulighederne for integration og særligt, hvordan de som aktører på området kan anvende dokumentationsindsatsens resultater.

Temaer for fokusgruppen:

- De frivillige foreningers rolle ift. integrationsindsatsen
- Rekruttering og fastholdelse af nydanskere både som medlemmer og som frivillige
  - Konkrete aktiviteter
  - Uddannelse og kapacitetsopbygning
- Foreningernes vurdering af, hvordan de kan anvende dokumentationsindsatsen i deres fremtidige aktiviteter

7.2.5 Fortolkningsseminar

Efter afsluttet dataindsamling er der afholdt et fortolkningsseminar med deltagelse af repræsentanter fra SIRI, projektledere under initiativet "Civilsamfundet bygger bro" samt udvalgte interessenter inden for det frivillige integrationsområde. På seminaret blev deltagerne præsenteret for de foreløbige resultater af undersøgelsen og har herefter medvirket til fortolkningen af disse resultater. Seminaret har bidraget til at nuancere resultaterne samt udpege fokusområder for den videre analyse. På seminaret blev der særligt fokuseret på to områder:

- Mulige sammenhænge mellem frivilligt arbejde og integration på arbejdsmarkedet
- Sammenhænge mellem frivilligt arbejde og kendskab til sociale koder, sprog og kultur

7.2.6 Inddragelse af øvrige kilder

Oxford Research har som tidligere nævnt gennemført flere evalueringer på det frivillige integrationsområde.

Til eksempel har vi i forbindelse med evaluering af satspuljen ”Puljen til videreførelse af det frivillige integrationsarbejde ” gennemført interview med såvel frivillige som målgruppen af nydanskere i de seks involverede organisationer; DUF, DIF, DGI, Dansk Flygtningehjælp, KVINFO og Team Succes. Interviewene blandt de frivillige afdækker, hvordan de frivillige understøtter målgruppens integration i det øvrige samfund samt deres vurdering af, hvordan målgruppen omsætter de tillærte kompetencer og opdyrkede fællesskaber til integration i det øvrige samfund. I interviewene med målgruppen afdækkes målgruppens egen vurdering af, hvordan deres deltagelse i integrationsaktiviteter og frivillige foreninger understøtter deres integration i det øvrige samfund. Undersøgelsen har indgået som baggrundsstof for den nærværende undersøgelse.

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Helsinki:
Fredrikinkatu 61a, 6krs.
00100 Helsinki, Suomi
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu

LATVIJA

Baltijas Konsultācijas, SIA
Vīlandes iela 6-1
LV-1010, Rīga, Latvija
Tel.: (+371) 67338804
info@balticconsulting.com
www.balticconsulting.com